

J. STALİN

LENİNİZMİN
İLKELERİ

ERİŞ YAYINLARI

DÖRDÜNCÜ BASKI

LENİNİZMİN İLKELERİ

J. STALİN

[J. Stalin'in *Les Questions du Léninisme* (Editions en Langues Etrangères, Moscou 1941) adlı kitabından, "Des Principes du Léninisme" ve "Questions du Léninisme" adlı yazıları, "*Leninizmin İlkeleri*" adıyla Sol Yayınları tarafından Mart 1978'de Dördüncü Baskı olarak (Birinci baskı: Aralık 1969) yayımlanmıştır.]

Eriş Yayınları tarafından düzenlenmiştir, 2021.

www.antioligarsikgenclik.com/kc/

İÇİNDEKİLER

5	İçindekiler
7	1924 Nisan Başlarında Sverdlov Üniversitesi Verilen Konferanslar
9	I. Leninizmin Tarihsel Kökleri
15	II. Yöntem
21	III. Teori
35	IV. Proletarya Diktatörlüğü
45	V. Köylü Sorunu
55	VI. Ulusal Sorun
65	VII. Strateji ve Taktik
79	VIII. Parti
91	IX. Çalışma Tarzı

1924 NİSAN BAŞLARINDA SVERDLOV ÜNİVERSİTESİNDE
VERİLEN KONFERANSLAR

*Bu sayfaları
Lenin kampanyasına
sunuyorum.
J. STALİN*

LENİNİZMİN ilkeleri: bu, geniş bir konudur. Bu konuyu ayrıntılı olarak anlatmak için koca bir kitap yazmak, birkaç cilt doldurmak gerekir. Bu nedenle, bu konferanslarımızın leninizmin tam bir açıklaması olmayacağı doğaldır; olsa olsa leninizmin çok kısa bir özeti olabilir. Bununla birlikte, leninizmi daha ayrıntılı incelemek için gerekli olan bazı temel hareket noktalarını verebilmek amacıyla, bu özeti yararlı olacağına inanıyorum.

Leninizmin ilkelerinin açıklanması, Lenin'in dünya görüşünün ilkelerinin açıklaması değildir. Lenin'in dünya görüşü ile leninizmin ilkeleri, kapsam bakımından aynı değildir. Lenin marksisttir ve dünya görüşünün temeli de, kuşkusuz marksizmdir. Ama bu, leninizmin açıklanmasına, marksizmin açıklanmasıyla başlamayı gerektirmez. Leninizmi açıklamak, Lenin'in yapıtlarında özel ve yeni olanı, Lenin'in marksizmin ortak hazinesine kattığı ve Lenin'in adına kendiliğinden bağlı olan şeyi açıklamaktır. Ben, konferanslarımda, leninizmden ancak bu anlamda sözedeceğim.

Peki, leninizm nedir?

Bazıları, leninizm, marksizmin Rusya'nın özel koşullarına uygulanmasıdır, diyorlar. Bu tanımlama, gerçeğin bir kısmını içerir; ama bütün gerçeği yansıtmaktan uzaktır. Gerçekten leninizm, marksizmi, Rus gerçeğine uygulamış ve bunu ustaca yapmıştır. Ama leninizm, marksizmin Rusya'nın özel koşullarına uygulanmasından ibaretse, o halde leninizm, yalnızca ulusal, yalnızca Rusya'ya özgü bir olay olmak gerekir. Oysa leninizmin, –yalnızca Rusya'ya özgü değil– bütün uluslararası gelişmelerde kökleri olan, uluslararası bir olgu olduğunu biliyoruz. Bundan dolayı, bu tanımlama tek yanlıdır, sakattır.

Bazıları da leninizmin, sonraki yıllarda ılımlı olduğu ve devrimci olmaktan çıktığı iddia olunan marksizmin 1840-1850 yıllarındaki devrimci öğelerinin canlandırılması olduğunu söylerler. Marx'ın öğretisini –devrimci ve ılımlı– diye ikiye ayırmanın saçmalığını ve bayağılığını bir an için dikkate almazsak, tamamıyla yetersiz ve inandırıcı olmaktan uzak olan bu tanımlamada bile bir gerçek payı bulunduğunu kabul etmek gerekir. Bu gerçek, leninizmin, gerçekten İkinci Enternasyonal oportünistlerinin hasıraltı ettikleri marksizmin o devrimci içeriğini canlandırmış olmasından ibarettir. Ama bu, dediğimiz gibi, gerçeğin ancak bir parçasıdır. Tam gerçek şudur ki, leninizm, yalnızca marksizmi canlandırmakla kalmadı, marksizmi, kapitalizmin ve proletaryanın sınıf savaşımının yeni koşulları içinde geliştirerek, ileriye bir adım attı.

Öyleyse leninizm nedir? Leninizm, emperyalizm ve proletarya devrimi çağının marksizmidir. Daha tam söylemek gerekirse, leninizm, genel olarak proleter devrimin teori ve taktiği, özel olarak proletarya diktatörlüğününün teori ve taktiğidir. Marx ve Engels, emperyalizmin henüz gelişmediği devrim-öncesi dönemde, proletarya devriminin pratikte henüz kaçınılmaz olmadığı bir dönemde, savaşım verdiler. Marx ve Engels'in öğrencisi olan Lenin ise, gelişmiş emperyalizm döneminde, proletarya devriminin bir ülkede başarıya ulaştığı, burjuva demokrasisini yendiği ve proletarya demokrasisi çağını, Sovyetler çağını açtığı gelişme halindeki proletarya devrimi döneminde savaşım verdi.

İşte bundan dolayı leninizm, marksizmin yeni koşullarda gelişmesidir. Genellikle, leninizmin, olağanüstü savaşımçı ve olağanüstü devrimci niteliğine işaret edilir. Bu, tamamıyla doğrudur. Ama leninizmin bu özelliği, iki nedenle açıklanabilir: birincisi, leninizm, proletarya devriminden doğmuştur ve zorunlu olarak bu devrimin izini taşır; ikincisi, leninizm, İkinci Enternasyonalin oportünizmine karşı savaşta, büyümüş ve güçlenmiştir, o savaş ki sermayeye karşı savaşımın başarılması için zorunlu bir önkoşul idi ve zorunlu bir önkoşuldur. Unutmamak gerekir ki, Marx ve Engels ile leninizm arasında, İkinci Enternasyonal oportünizminin tek başına egemen olduğu koca bir dönem vardır ve bu oportünizme karşı amansız savaşımın, leninizmin en önemli görevlerinden biri olması kaçınılmazdı.

I. LENİNİZMİN TARİHSEL KÖKLERİ

Leninizm, emperyalizm koşullarında, kapitalizmin çelişkilerinin en aşırı noktaya ulaştığı; proletarya devriminin hemen çözülmesi gereken bir eylem sorunu haline geldiği, eski, işçi sınıfını devrime hazırlama döneminin yeni bir döneme, sermayeye karşı doğrudan doğruya savaşım dönemine dönüştüğü bir zamanda gelişti ve biçimlendi.

Lenin, emperyalizme "cançekişen kapitalizm" derdi. Neden? Çünkü emperyalizm, kapitalizmin çelişkilerini son sınırına, ötesinde devrimin başladığı noktaya vardır da ondan. Bu çelişkiler arasında, en önemli sayılması gereken üç çelişki vardır:

Birinci çelişki, emek ile sermaye arasındaki çelişkidir.

Emperyalizm, sanayi ülkelerinde, tekellerin, tröstlerin, konsorsiyumların, bankaların ve malî oligarşinin tam egemenliği demektir. Bu tam egemenliğe karşı savaşımında, işçi sınıfının – sendikalar, kooperatifler, parlamenter partiler ve parlamenter savaşım gibi– alışlagelen yöntemlerinin tamamıyla yetersiz olduğu görülmüştür. Ya kendini sermayeye teslim et, eskisi gibi sürün, hatta daha da aşağıya düş; ya da yeni bir silaha sarıl; emperyalizm, proletaryanın sayısız kitleleri önüne, sorunu böyle koyar. Emperyalizm, işçi sınıfını devrime götürür.

İkinci çelişki, hammadde kaynaklarını, başkalarının topraklarını ele geçirmek için savaşım halinde olan çeşitli malî gruplar ve emperyalist devletler arasındaki çelişkidir. Emperyalizm, hammadde kaynaklarına sermaye ihracıdır, bu kaynakların tekeline sahip çıkmak için amansız savaşımdır; "yaşam alanı" arayan yeni malî grupların ve devletlerin, zorla aldıkları yerlere, kene gibi yapışan eski gruplara ve devletlere karşı kıyasıya yürüttükleri, paylaşılmış dünyanın yeniden paylaşılması uğruna savaşımıdır. Çeşitli kapitalist gruplar arasındaki bu kıyasıya savaşımın dikkate değer yanı, emperyalist savaşları, başkalarının topraklarını fethetmek için yapılan savaşları, bu savaşımın kaçınılmaz bir ögesi olarak içermesidir. Bu da, emperyalistlerin karşılıklı zayıflamasına, genel olarak kapitalizmin durumunun zayıflamasına, proletarya devrimi saatinin yaklaşmasına, bu devrimin zorunluluğuna neden olması bakımından dikkate değerdir.

Üçüncü çelişki, bir avuç egemen "uygar" ulus ile dünyanın yüzlerce milyonluk sömürülen ve bağımlı halkları arasındaki

çelişkidir. Emperyalizm, geniş sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin yüz milyonlarca insanının en utanmazca sömürülmesi, onlara en insanlık-dışı zulüm demektir. Bu sömürünün ve zulmün amacı, daha fazla kâr sızdırmaktır. Ama emperyalizm, bu ülkeleri sömürürken, buralarda demiryolları, fabrikalar ve yapımevleri, sanayi ve ticaret merkezleri kurmak zorundadır. Bu "siyaset"in kaçınılmaz sonuçları, bir proletarya sınıfının ortaya çıkması, yerli aydınların yetişmesi, ulusal bilincin uyanması, kurtuluş hareketinin güçlenmesidir. İstisnasız bütün sömürgelerde ve bütün bağımlı ülkelerde devrimci hareketin güçlenmesi, bu gelişmenin belirgin bir kanıtıdır. Sömürge-leri ve bağımlı ülkeleri, emperyalizmin yedek gücü olmaktan çıkarıp, proletarya devriminin yedek gücü haline getirerek, kapitalizmin mevzilerini temelden yıkmak, proletarya için önemlidir.

Genellikle, eski "gelişen" kapitalizmi, cançekişen kapitalizm haline getiren bellibaşlı çelişkiler bunlardır.

Bundan on yıl önce patlak veren emperyalist savaşın anlamı, bütün bu çelişkileri tek bir düğümde toplayarak terazinin kefesine koyması, böylelikle proletaryanın devrimci savaşlarını hızlandırması, kolaylaştırmasıdır.

Başka bir deyişle, emperyalizm, devrimin kaçınılmazlık haline gelmesi sonucuna varmakla kalmadı, kapitalizmin kalelerine doğrudan doğruya saldırmak için elverişli koşulların yaratılması sonucuna da vardı.

Leninizmi doğuran uluslararası durum işte budur.

Bütün bunlar çok iyi ama, emperyalizmin klasik yurdu olmayan ve olamayan Rusya, burada ne arıyor? Öncelikle, Rusya'da ve Rusya için çalışan Lenin'in burada işi nedir? Leninizmin yuvası, proletarya devriminin teori ve taktiğinin anayurdu neden Rusya oluyor da, başka bir ülke olmuyor, diye sorulabilir.

Rusya, emperyalizmin bütün çelişkilerinin düğüm noktasıydı da ondan.

Çünkü Rusya, her ülkeden daha çok devrime gebeydi ve bundan dolayı yalnız bu ülke, bu çelişkileri devrim yoluyla çözecek durumdaydı.

Önce, çarlık Rusyası, en insanlık-dışı ve barbar biçimiyle her türlü zulmün –kapitalist ve askerî zulmün, sömürge zulmünün– yuvasıydı. Rusya'da sermayenin büyük kudretinin çarlık istibdadı ile kaynaştığını, Rus milliyetçiliğinin saldırganlığını, Rus olmayan halklara yapılan zulmün, –Türkiye'de, İran'da, Çin'de olduğu gibi– geniş bölgelerin sömürüsünün, istilâcı savaşlarla ve bölgelerin çarlık tarafından ilhakı ile ilişkili olduğunu kim bilmez? Lenin, çarlık

"askeri-feodal bir emperyalizmdir" derken haklı idi. Çarlık, emperyalizmin en olumsuz yanlarının kat kat yoğunlaşmasından doğan bir sonuçtu.

Bundan başka, çarlık Rusyası, Batı emperyalizminin başlıca yedeği idi; bu, yalnızca yakıt ve metalürji gibi Rusya'nın ulusal ekonomisinin en önemli kollarını elinde tutan yabancı sermayeye serbest alan olmasından ötürü değildi; aynı zamanda, çarlığın, Batı emperyalistlerinin çıkarları uğruna savaşa sürmek üzere milyonlarca askeri seferber edebilecek durumda olmasından ötürüydü. İngiliz-Fransız kapitalistlerine sınırsız kârlar sağlamak için emperya-list cephelerde kan döken oniki milyonluk Rus ordusunu anımsayınız.

Sonra, çarlık, Doğu Avrupa'da, emperyalizmin beklemediği köpekliğini yapmak kalmıyordu, üstelik Paris, Londra, Berlin ve Brüksel 'de çarlığa yapılan ikrazların yüz milyonlara varan faizlerini halkın sırtından çıkarmakla görevli emperyalizmin ajanı durumundaydı.

Ve son olarak, Türkiye, İran, Çin vb. gibi ülkelerin paylaşılmasında, çarlık, Batı emperyalizminin en sadık müttefiki idi. Çarlığın emperyalist savaşa emperyalist ittifakın bir üyesi olarak katıldığını ve Rusya'nın bu savaşın esas öğelerinden biri olduğunu kim bilmez?

Çarlığın ve Batı emperyalizminin çıkarlarının birbirine sarılıp birleşmesi ve sonunda emperyalizmin çıkarlarının tek bir yumağı haline gelmesi bundan dolayıdır. Batı emperyalizmi, çarlığı savunmak ve korumak için, Rusya'da devrimi yenmek amacıyla bir ölüm-kalım savaşında bütün güçlerini denemeden, eski Rusya gibi Doğuda bu kadar güçlü bir desteği ve bu kadar zengin bir güç ve olanaklar hazinesini elden kaçırmaya razı olabilir miydi? Elbette razı olamazdı. Bunun içindir ki, çarlığa vurmak isteyen, ister istemez emperyalizme el kaldırıyordu; çarlığa karşı dikilen, emperyalizme karşı koyuyordu; çünkü çarlığı yıkmak isteyenin amacı, gerçekten çarlığa yalnız bir darbe indirmek değil de onu yıkmak ise, emperyalizmi de yıkması gerekiyordu. Böylece, çarlığa karşı devrim, emperyalizme karşı devrime yaklaşıyordu ve bu devrimin, proletarya devrimi biçimine girmesi zorunluydu.

Rusya'nın devrimci köylüsü gibi önemli bir müttefiki olan dünyanın en devrimci proletaryasının başında bulunduğu büyük halk devrimi, Rusya'da, o sırada doğuyordu. Böyle bir devrimin yarı yolda duramayacağını, başarıya ulaşması halinde, emperyalizme karşı isyan bayrağını kaldırarak ilerleyeceğini tanıtlamanın gereği var mı?

İşte bunun için, Rusya'nın, emperyalizmin çelişkilerinin düğüm noktası olması gerekiyordu; bu, yalnızca, bu çelişkilerin Rusya'da özellikle rezilce, özellikle dayanılmaz biçimde belirmesinden ötürü

değildi; yalnızca, Rusya'nın, Batının malî sermayesini, Doğunun sömürgelerine bağlayan Batı emperyalizminin başlıca desteği olmasından ötürü de değildi; ama bunlarla birlikte, emperyalizmin çelişkilerini, devrimci yoldan çözümlenmeye güç yetirecek gerçek gücün yalnız Rusya'da bulunmasından ötürüydü.

Dolayısıyla, Rusya'daki devrimin bir proleter devrimi olması zorunlu idi ve bu devrimin, gelişmesinin ilk gününden başlayarak, uluslararası bir nitelik alması ve bundan dolayı, emperyalizmi ta temelinden sarsması kaçınılmazdı

Bu koşullar içinde, Rus komünistleri, bir Rus devriminin dar ulusal çerçevesi içinde çalışmakla yetinebilirler miydi? Elbette yetinemezlerdi. Tam tersine, gerek iç durum (derin devrim bunalımı) gerekse dış durum (savaş), her şey, onları, çalışmalarında bu çerçeveyi aşmaya, savaşımı uluslararası alana aktarmaya, emperyalizmin yaralarını örten perdeyi yırtmaya, kapitalizmin kaçınılmaz iflâsını tanıtmaya, sosyal-şovenizmin ve sosyal-pasifizmin üstesinden gelmeye, sonunda kendi ülkelerinde kapitalizmle savaşıma ve bütün ülkelerin proleterlerinin kapitalizmle savaşım işini kolaylaştırmak için proletarya devriminin teorisi ve taktiğini kurmaya zorluyordu. Zaten Rus komünistleri başka türlü hareket edemezlerdi, çünkü burjuva düzeninin yeniden kurulmasına karşı Rusya'yı güvenlik altına alabilecek bazı uluslararası durum değişiklikleri ancak böyle bir yol izlenerek sağlanabilirdi.

Rusya'nın, leninizmin ocağı ve Rus komünistlerinin önderi Lenin'in onun yaratıcısı olması, işte bu yüzdendir.

Bu bakımdan Rusya'nın ve Lenin'in "başına gelen", 1840-1850 arasında Almanya'nın ve Marx ile Engels'in başına gelmiştir. Almanya, o tarihlerde, tıpkı Rusya'nın 19. Yüzyılın başlarında olduğu gibi, burjuva devrimine gebe idi. Komünist Parti Manifestosu'nda Marx şöyle yazıyordu:

"Komünistler dikkatlerini esas olarak Almanya'ya çeviriyorlar, çünkü bu ülke 17. Yüzyılda İngiltere'dekinden ve 18. Yüzyılda Fransa'dakinden daha gelişkin bir Avrupa uygarlığı koşulları altında ve çok daha fazla gelişmiş bir proletarya ile yapılmak zorunda olan bir burjuva devrimi arifesindedir, ve çünkü Almanya'daki burjuva devrimi, onu hemen izleyecek bir proleter devrimin başlangıcı olacaktır."^[1]

[1] "Komünist Parti Manifestosu", Marx, Engels, Seçme Yapıtlar, Birinci Cilt, Sol Yayınları, Ankara 1976, s. 168

Başka bir deyişle, devrimci hareketin merkezi, Almanya'ya doğru kayıyordu.

Kuşku yok ki, Almanya'nın bilimsel sosyalizmin anayurdu olmasının ve Almanya proletaryasının önderlerinin bilimsel sosyalizmin yaratıcıları –Marx ve Engels– olmasının nedeni, Marx'ın yukarıda anlatılan paragrafta işaret ettiği durumdur.

20. yüzyıl başlarındaki Rusya için aynı şeyi söylemek, ama üstüne daha çok basarak söylemek gerekir; ancak, Rusya, 1840-1850 Almanya'sına oranla gelişmenin daha yüksek bir noktasında idi. Rusya, o dönemde bir burjuva devriminin arifesinde bulunuyordu; Rusya, bu devrimi, daha ileri bir Avrupa çerçevesi içinde ve (İngiltere ve Fransa şöyle dursun) Almanya'dakinden de gelişmiş bir proletarya ile yapmak zorundaydı; ve her şey, bu devrimin, proletarya devriminin mayası ve başlangıcı olacağını gösteriyordu.

Daha 1902'de, henüz Rus devriminin hazırlık günlerinde, Lenin, Ne Yapmalı? adlı yapıtında, geleceği önceden gören şu sözleri yazmıştı:

"Tarih, bizi [yani Rus marksistlerini, –J. St.] şu anda herhangi başka bir ülkenin proletaryasının karşı karşıya kaldığı bütün ivedi görevlerin en devrimcisi olan bir görevle karşı karşıya getirmiştir. Bu görevin yerine getirilmesi, yalnızca Avrupa gericiliğinin değil, (şimdi denebilir ki) Asya gericiliğinin de bu en güçlü kalesinin yıkılması, Rus proletaryasını, uluslararası devrimci proletaryanın öncüsü yapacaktır." (c. IV, s. 382, Rusça.)^[2]

Başka bir deyişle, devrimci hareketin merkezinin Rusya'ya doğru kayması gerekiyordu.

Rusya'da devrimin izlediği yolun, Lenin'in bu önceden görüşünü tamamıyla doğruladığı bilinmektedir.

Böyle bir devrimi başarmış ve böyle bir proletaryası olan bir ülkenin, proletarya devriminin teori ve taktiğinin anayurdu olmasına şaşılabilir mi?

Bu proletaryanın önderi Lenin'in, aynı zamanda, bu teorinin ve taktiğin yaratıcısı ve tüm proletaryanın önderi olmasına şaşılabilir mi?

^[2] V. İ. Lenin, *Ne Yapmalı?*, Sol Yayınları, Ankara 1977, s. 39

II. YÖNTEM

Yukarda, Marx ve Engels ile Lenin arasında İkinci Enternasyonal oportünizminin egemen olduğu uzun bir dönem bulunduğunu söyledim. Açıkçası, sözkonusu egemenliğin biçimsel olmayıp gerçek olduğunu da eklemeliyim. Biçimsel olarak, İkinci Enternasyonalin başında, Kautsky ve diğerleri gibi "sadık" marksistler, "Ortodokslar" bulunuyordu. Ama gerçekte, İkinci Enternasyonalin esas çalışmaları, oportünizm çizgisini izliyordu. Oportünistler, küçük-burjuva nitelikleri gereği ve uzlaşmalara eğilimlerinden ötürü burjuvaziye uyuyorlardı, "Ortodokslar" ise, "birliğin korunması" uğruna, "parti içinde barış" m sağlanması uğruna, oportünistlere uyuyorlardı. Sonuç, oportünizmin egemenliği idi, çünkü burjuvazinin siyasetini "Ortodoks"ların siyasetine bağlayan zincirde bir kopukluk yoktu.

Bu dönem, kapitalizmin nispeten sakin bir gelişme dönemi, emperyalizmin felâketli çelişkilerinin henüz açıkça belirmediği, işçilerin ve sendikaların iktisadî grevlerinin az-çok "normal" bir biçimde geliştiği; seçim savaşımının ve parlamento gruplarının "başdöndürücü" başarılar sağladığı; legal savaşım biçimlerinin övgülerle göklere yükseltildiği ve legalite yoluyla kapitalizmin yenilebileceğine inanıldığı bir savaş-öncesi dönemdi. Kısaca, bu dönem, İkinci Enternasyonal partilerinin kendilerini besiyeye çekip semirdikleri ve devrimi, kitlelerin devrimci eğitimini ciddi olarak düşünmek istemedikleri bir dönemdi.

Tutarlı bir devrimci teorinin yerini, birbirine karşı teorik tezler, kitlelerin gerçek devrimci savaşımından kopmuş ve modası geçmiş dogmalar haline gelmiş teori parçaları almıştı. Görünüşü kurtarmak için, Marx'ın teorisi elbette anılıyordu. Ama bu, marksist teorinin canlı, devrimci ruhunu boşaltmak için yapılıyordu.

Devrimci bir politika yerine, zayıf ve cılız küçük-burjuva oportünizmi, parlamento diplomasisini ve parlamenter kombinezonları kollayan siyaset esnaflığı, görüşünü kurtarmak için "devrimci" kararlar ve sloganlar kabul ediliyordu, ama bunlar, büro çekmecelerinde saklanmak içindi.

Parti eğitimine önem verileceği ve kendi yanılığının derslerinden yararlanarak, partiye, doğru devrimci taktik öğretilene yerde, bu cansıkıcı sorunlardan ustaca kaçınıyor, bu sorunlar örtbas ediliyor, gizleniyordu. Besbelli ki, gene görünüşü kurtarmak için cansıkıcı bazı sorunlara da değinilmesine razı

oluyorlardı; ama bu, nereye çekersen oraya giden "esnek" bir karara varmak içindi.

İkinci Enternasyonalin çehresi, çalışma yöntemi ve silahları işte böyleydi.

Ama bu sırada yeni bir dönem, emperyalist savaşlar ve proletaryanın devrimci savaşları dönemi yaklaşıyordu.

Malî sermayenin eşsiz gücü karşısında, eski savaşım yöntemlerinin yetersiz olduğu açıkça görünüyordu.

İkinci Enternasyonalin bütün etkinliğini, çalışma yöntemini yeniden gözden geçirmek, küçük-burjuva oportünist ruhu, zaafi ve dargörürlülüğü, bayağı politikacılığı inkâr zihniyetini, sosyal-şovenizmi, sosyal-pasifizmi atmak gerekiyordu. İkinci Enternasyonalin bütün silahlarını gözden geçirmek, paslanmış eski silahları atmak, yeni silahlar edinmek zorunlu olmuştu. Bu hazırlığı yapmadan, kapitalizmle savaşıma girişmek yararsızdı. Bu yapılmadıkça, yeni devrimci savaşımında, proletarya, silahı ve cephanesi eksik olarak, hatta silahsız olarak savaşa girmek tehlikesi ile karşı karşıya idi.

İkinci Enternasyonal genel olarak gözden geçirmek ve Augias ahurlarının genel bir temizliğini yapmak onuru leninizme düştü.

İşte leninizm yöntemi, bu koşullar içinde doğdu ve biçimlendi.

Bu yöntemin ilkeleri nedir?

Birincisi, İkinci Enternasyonalin teorik dogmalarının, kitlelerin devrimci savaşımının ateşinde, canlı pratik eyleminde işe yarayıp yaramadıklarını sinamak, yani teori ile pratik arasındaki kaybolan birliği kurmak, teori ile pratik arasındaki ayrılığı birliğe çevirmek zorunda idi. Çünkü devrimci bir teori ile donatılmış gerçekten proletaryaya özgü bir parti, ancak böyle yaratılabilir.

İkincisi, İkinci Enternasyonal partilerinin siyasetini, (güvenilmez) slogan ve kararlarına bakarak değil, yaptıklarını, eylemlerini gözönünde tutarak sinamak gerekirdi. Çünkü proletarya kitlelerini ve onların güvenini kazanmak, ancak böyle olabilirdi.

Üçüncüsü, partinin bütün çalışmalarını, kitlelerin devrimci savaşıma hazırlanmasını hedef tutan yeni devrimci bir tarzda yeniden örgütlendirmek gerekti, çünkü kitleler proletarya devrimine ancak böyle hazırlanabilir.

Dördüncüsü, proleter partilerinin özeleştirisi, kendi yanılığlarından aldıkları derslere dayanarak eğitimi zorunlu idi; çünkü gerçek kadrolar, gerçek parti önderleri ancak bu yoldan yetiştirilebilir.

Leninizmin yönteminin özü ve temeli bunlardır. Bu yöntem, pratikte nasıl uygulandı? İkinci Enternasyonal oportünistlerinin bir sürü teorik dogması vardır ve bu dogmaları yineleyip dururlar. Bunlardan birkaçını ele alalım:

Birinci dogma: proletaryanın iktidara geçiş koşullarına ilişkindir. Oportünistler, proletaryanın, ülkenin çoğunluğunu [sayfa 18] oluşturmadan iktidarı ele geçiremeyeceğini ve geçirmemesi gerektiğini söylerler. Bunun kanıtı yoktur; çünkü bu saçma tezi, ne teorik, ne de pratik olarak haklı göstermek olanaksızdır. Lenin, bu İkinci Enternasyonal baylarına, pekâlâ, dediğinizi kabul edelim, diyor, ama nüfusun azınlığını oluşturan proletarya, emekçi kitlelerin büyük çoğunluğunu kendi çevresinde toplayabildiği (savaş, tarım bunalımı vb. gibi) bir tarihsel durum meydana gelince, niçin iktidarı ele geçirmesin? Proletarya, sermayenin cephesini yarmak ve genel gelişmeyi hızlandırmak için elverişli uluslararası ve iç durumdan niçin yararlanmasın? Marx, daha 1850 yıllarında "Köylü Savaşının bir ikinci baskısı" proletarya devrimine yardım edebilirse, Almanya'da devrimin "çok güzel" koşullar sağlayacağını söyleme-miş miydi? O zaman, Almanya'da proleterlerin sayısının, örneğin 1917'de Rusya'daki proleter sayısından daha az olduğunu bilmeyen var mı? Rus proletarya devriminin pratiği, İkinci Enternasyonal kahramanlarının pek değer verdikleri bu dogmanın, proletarya için hiçbir hayatî önemi olmadığını göstermemiş midir? Kitlelerin devrimci savaşım pratiğinin, bu eskimiş dogmayı tuzbuz ettiği besbelli değil mi?

İkinci dogma: ülkeyi yönetmeye yetenekli, eğitilmiş kimselerden ve yöneticilerden yeteri kadar hazır kadrolara sahip değilse, proletarya, iktidarı koruyamaz; dolayısıyla ilkönce kapitalist rejimde kadroları yetiştirmeli, sonra iktidara geçmelidir. Lenin, bunu şöyle yanıtlar: bunun doğru olduğunu kabul edelim; ama sorunu niçin tersine çevirmemeli? İlkönce iktidara geçip, sonra, her adımda yedi fersah aşan tılsımlı çizmeleri ayağa giymek, çalışan kitlelerin kültür düzeyini yükseltmek, işçi çevrelerinden çıkma kalabalık yönetici kadroları yetiştirmek için, ileri atılmak niçin olanaklı olmasın? Rusya pratiği, işçi çevrelerinden çıkma yöneticiler kadrosunun, proletarya iktidarı altında sermaye iktidarında olduğundan yüz kez daha çabuk ve daha iyi [sayfa 19] gelişeceğini göstermemiş midir? Kitlelerin devrimci savaşımının pratiğinin, oportünistlerin bu dogmasını da hiç acımadan ezip yerlebir ettiği açık değil mi?

Üçüncü dogma: genel siyasal grev yöntemi, teorik dayanaktan yoksundur (Engels'in eleştirisine bakınız) ve (ülkenin iktisadî

yaşamının düzenini bozabileceği, sendika kasalarını boşaltabileceği için) pratikte de tehlikelidir; bu yöntem, proletaryanın sınıf savaşımının başlıca biçimi olan parlamenter savaşım biçimlerinin yerini tutamaz. Ama ilkönce, Engels, her genel grevi yermiş değildir, yalnızca bir tür genel grevi, anarşistlerin siyasal savaşımın yerine konulmasını savundukları iktisadî grevi yermiştir. Bunun genel siyasal grev ile ne ilişkisi olabilir? İkinci olarak, parlamenter savaşım biçiminin proletaryanın başlıca savaşım biçimi olduğu kim tarafından ve nerede tanıtılmıştır? Devrim hareketinin tarihi, parlamenter savaşımın, proletaryanın parlamento-dışı savaşımının yalnızca bir hazırlığı, bir yardımcı aracı olduğunu göstermez mi? Üçüncü olarak, parlamenter savaşımın yerine genel siyasal grevin konulacağını nereden çıkarmışlardır? Genel siyasal grev yanlıları, parlamenter savaşım biçimleri yerine parlamento-dışı savaşım biçimleri koymaya nerede ve ne zaman kalkmışlardır? Dördüncü olarak, Rusya'da devrim, genel siyasal grevin, proletarya devriminin en büyük kitlelerinin seferber edilmesi ve örgütlenmesi için en önemli bir araç olduğunu göstermemiş midir? Öyleyse, iktisadî yaşamın düzenli seyrinin bozulacağı, sendika kasalarının boşalacağı yolundaki ikiyüzlü yakınmalar, burada yersiz değil midir? Devrimci savaşım pratiğinin bu dogmayı da yıktığı açık değil midir?

Bunun içindir ki, Lenin, "devrimci teorinin bir dogma olmadığını", bu teorinin "ancak gerçekten kitlesel ve gerçekten devrimci bir hareketin pratiği ile sıkı sıkıya bağlı olarak kesin biçimini aldığını" ("Sol" Komünizm] Bir Çocukluk Hastalığı) söylerdi; çünkü teori, pratiğe hizmet etmelidir; çünkü "teori, pratiğin ileri sürdüğü soruları yanıtlamalıdır" ([Halkın Dostları Kimlerdir ve Sosyal-Demokratlara Karşı Nasıl Savaşılır?]) çünkü teori, verilerin sınavından geçmelidir. Vb., vb..

İkinci Enternasyonal partilerinin siyasal sloganlarına ve siyasal kararlarına gelince, karşı-devrimci çalışmalarını parlak sloganlar ve kararlarla gizleyen bu partilerin izledikleri siyasetin bütün yalan ve kokuşmuşluğunu anlayabilmek için "savaşa karşı savaş" sloganlarının öyküsünü anımsamak yeter. Bale Kongresinde İkinci Enternasyonalin tantanalı gösterilerini herkes anımsar; bu kongrede, emperyalistler, savaş çıkartmaya cüret ettikleri takdirde, devrimin bütün dehşetiyle tehdit edildiler ve korkunç "savaşa karşı savaş" sloganı burada formüle edildi. Ama aradan bir zaman geçtikten sonra, savaşın eşiğinde bulunduğu bir sırada, Bale kararının büro çekmecelerine kitlendiğini ve kapitalist yurt uğruna işçilerin birbirlerini öldürmeleri için yeni bir sloganın ortaya atıldığını kim

anımsamaz? Devrimci slogan ve kararların, eylemle gerçekleştirilmedikçe metelik etmeyeceği açık değil midir? Oportünizmin siyasetçilerinin bütün alçaklığını ve Leninizm yönteminin önemini anlatmak için, emperyalist savaşın iç savaşa dönüştürülmesini hedef tutan Leninist siyaseti, İkinci Enternasyonalin savaş sırasındaki ihanet siyasetiyle karşılaştırmak yeter. Burada Lenin'in Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky adlı yapıtından, İkinci Enternasyonalin önderi Kautsky'yi; partililerin hareketlerine göre değil, kâğıt üzerinde kalan sloganlarına ve kararlarına dayanarak değerlendirmeye çabasından ötürü şiddetle eleştiren bir pasajı anmaktan kendimi alamayacağım.

"Sloganların ilânının bir şeyi değiştirdiğini sanırken Kautsky, baştanışağı ikiyüzlü, tipik küçük-burjuva bir siyaset uygulamaktadır. Burjuva demokrasisinin bütün tarihi, bu hayalin yanlışlığını tanıtlar: halkı aldatmak için burjuva demokratlar, istenen bütün 'sloganları' formüle etmişlerdir ve hâlâ da etmektedirler. Sözkonusu olan, bu partilerin içtenliğini sınamaktır, sözleri ile eylemlerini karşılaştırmak, idealist, şarlatanca sözlerle yetinmemek, partilerin sınıf gerçekliklerini aramaktır." (c. XXIII, s. 377, Rusça.) Düşünceyi körelten ve partinin kendi hatalarından ders alma yoluyla sağladığı eğitimini dizginleyen İkinci Enternasyonal partilerinin özeleştirici korkularından, hatalarını gizleme, cansıkıcı sorunların üstünü örtme, işlerin tatmin edici biçimde gittiği sanısını uyandırmak için eksikliklerini gizleme huylarından burada söz bile etmiyorum; o huy ki, Lenin tarafından güçlükleri belirtilmiş ve bütün çıplaklığı ile sergilenmiştir. Lenin, "Sol" Komünizm adlı yapıtında proleter partilerinde özeleştirici üzerine şöyle yazıyordu:

"Bir siyasal partinin kendi yanlışları karşısındaki tutumu, bu partinin ciddî olup olmadığını, kendi sınıfına karşı ve emekçi yığınlara karşı görevlerini yerine gerçekten getirip getirmediğini saptayabilmemiz için, en önemli ve en güvenilir ölçütlerden biridir. Yanılgısını içtenlikle kabul etmek, nedenlerini arayıp bulmak, bu yanılgıya yolaçan koşulları tahlil etmek, yanılgıyı doğrultma yollarını dikkatle incelemek; işte ciddî bir partinin belirtileri bunlar-dır, bu, ciddî bir parti için görevlerini yerine getirmek sınıfı ve ardından da yığınları eğitmek ve bilinçlendirmek demektir." (c. XXV, s. 200, Rusça.)^[3]

[3] V. I. Lenin, "Sol" Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı, Sol Yayınları; Ankara 1978, s. 58

Bazıları, kendi öz hatalarını açıklamamanın ve özeleştirinin parti içinde tehlikeli olacağını, çünkü parti düşmanlarının, bunu, proletarya partisine karşı kullanmalarının olası olduğunu öne

sürerler. Lenin, bu tür karşı çıkmaları önemsiz ve tamamıyla yanlış sayardı. Daha 1904'te henüz partimizin az üyeli ve zayıf bulunduğu sırada yayınladığı *Bir Adım İleri, İki Adım Geri* adlı broşüründe, şöyle diyordu:

"Onlar [yani marksistlerin düşmanları –J. St.], bizim tartışmalarımıza şeytanca alkış tutmakta ya da sinsice gülmektedirler; kuşkusuz onlar benim broşürümden yalnız partimizin başarısızlık ve kusurları ile ilgili bölümleri seçip, kendi amaçları için kullanmayı deneyeceklerdir. Rus sosyal-demokratları, daha şimdiden böylesine ufak-tefek şeylerden tedirgin olmayacak kadar ve bunlara karşın, özeleştirici görevini sürdürecektir, işçi sınıfı hareketi büyüdükçe, kuşkusuz ve kaçınılmaz olarak üstesinden gelecekleri kendi yanlışlarını inatla sergileyecek kadar çelikleşmişlerdir." (c. VI, s. 161, Rusça.)^[4]

Leninizmin yönteminin ayırdedici özellikleri kısaca bunlardır. Lenin'in yönteminin bize verdiklerinin çoğu, Marx'ın öğretisinde de vardı; o öğretisi ki, Marx'ın dediği gibi, "özünde eleştirici ve devrimcidir". Lenin'in yönteminde baştan sona başat olan, işte bu eleştirici ve devrimci ruhtur. Ama Lenin'in yöntemini, Marx'ın önceden söylediklerinin basit bir yinelenmesi saymak yanlış olur. Aslında Lenin'in yöntemi, Marx'ın eleştirici ve devrimci yönteminin, materyalist diyalektiğinin yalnızca yeniden kuruluşu değil, bu yöntemin somutlaştırılması ve daha da geliştirilmesidir.

^[4] V. İ. Lenin, *Bir Adım İleri, İki Adım Geri*, Sol Yayınları, Ankara 1976, s. 10

III. TEORİ

Bu konuya ilişkin üç soruna değineceğim: 1) teorinin proletarya hareketi için önemi; 2) kendiliğindenlik "teori"sinin eleştirisi; 3) proletarya devriminin teorisi.

1) Teorinin önemi. Bazıları, leninizmin, pratiğin teoriye üstünlüğü olduğunu sanırlar; şu anlamda ki, leninizmin de, aslında, marksist ilkelerin uygulanması olduğunu düşünürler; teoriye gelince, leninizmin bununla uzunboylu ilgilenmediğini sanırlar. Plehanov'un, birkaç kez, Lenin'in, teoriyi, özellikle felsefeyi "umursamaması"ndan alayla sözettiği bilinir. Öte yandan, bilindiği gibi, bugün, özellikle koşulların kendilerine yüklediği büyük pratik çalışma yüzünden birçok leninist pratiğin arasında teori pek geçerlikte değildir. Lenin ve leninizm konusundaki bu gülünç görüşün tamamıyla yanlış olduğunu ve hiçbir biçimde gerçeğe uymadığını ve pratikçilerin teoriye sınırlarını dönme eğiliminin leninizm ruhuna tamamıyla aykırı olduğunu ve dava için tehlikeler taşıdığını söylemeliyim.

Teori, bütün ülkelerin işçi hareketlerinin genel biçimi ile ele alınan deneyimdir.

Kuşkusuz ki teori, devrimci pratiğe bağlanmadıkça amaçsız kalır; tıpkı yolu devrimci teori ile aydınlatılmayan pratiğin, karanlıkta, el yordamıyla yürümesi gibi. Ama teori, devrimci pratik ile çözülmez bir bağlılık halinde gelişince, işçi Hareketinin büyük bir gücü haline gelebilir. Çünkü, harekete, güvenliği, yönünü belirleme gücünü ve olayların iç bağıntılarının anlaşılmasını, teori ve yalnız teori sağlayabilir; çünkü teori ve yalnız teori, yalnızca sınıfların bugün hangi yönde ve nasıl hareket ettiklerine değil, aynı zamanda bu sınıfların en yakın bir gelecekte, hangi yönde ve nasıl hareket edecekleri pratiğini anlamamıza yardım edebilir. Şu ünlü tezi söyleyen ve birçok kez yineleyen Lenin'den başkası değildir: "Devrimci teori olmadan, devrimci hareket olamaz."^[5] (Ne Yapmalı? c. IV, s. 380, Rusça.)^[6]

^[5] İtalikler benim. -J. St

^[6] V. İ. Lenin, "Ne Yapmalı?", s. 34

Lenin, teorinin büyük önemini herkesten daha iyi anladı, özellikle bizim partimiz gibi, uluslararası proletaryanın öncüsü rolünü yüklenmiş ve karmaşık bir iç ve uluslararası bir duruma karşılaşılan bir parti için teori özellikle önemlidir. Lenin, daha

1902'de, partimizin bu özel rolünü önceden görerek, "... yalnızca, öncü savaşçı rolünün ancak en ileri teorisinin kılavuzluk ettiği bir parti ile yerine getirilebileceğini" (ibidem) anımsatmayı zorunlu görüyordu.

Lenin'in, partimizin rolü konusundaki bu kehanetinin gerçekleştiği bugünde, Lenin'in bu tezinin özel önem ve güç kazandığı, tanıtlamayı gerektirmeyecek kadar açıktır.

Engels'ten Lenin'e kadarki dönemde, bilimin en önemli buluşlarının materyalist felsefede genelleştirilmesi ve marksistler arasındaki anti-materyalist akımların eleştirilmesi gibi en ciddi görevlerden birini Lenin'in kendisinin yüklenmesi, onun, teoriye verdiği büyük önemin en parlak ifadesi sayılmalıdır. Engels, "Materyalizm, doğabilimleri alanında çağ açan her yeni buluş ile kaçınılmaz olarak biçimini değiştirmek zorundadır"^[7] derdi. Lenin'in *Materyalizm ve Ampiryokritisizm* adlı önemli yapıtıyla, kendi çağında bu işi başardığı bilinmektedir. Lenin'in felsefeyi "umursamama" sıyla alay eden Plehanov'un böyle bir işi ciddi olarak üzerine almaya bile cüret etmediği bilinen bir şeydir.

2. *Kendiliğindenlik "teori"sinin eleştirisi ya da harekette öncünün rolü.* Kendiliğindenlik "teori"si oportünizmin teorisidir, işçi hareketinin kendiliğindenliğini yüceltme teorisidir; bu, eylemde işçi sınıfı öncü güçlerinin, işçi sınıfı partisinin yönetici rolünün yadsınması teorisidir.

Kendiliğindenliğe tapınma teorisidir, işçi hareketinin devrimci niteliğine taban tabana karşıttır; bu teori, hareketin, kapitalizmin temellerine karşı savaşıma doğru yönelmesine engel olur, hareketin ancak gerçekleşmesi olanaklı olan ve kapitalizm için "kabul edilebilir" istemler çizgisini izlemesi gerektiği anlamını taşır. Tamamıyla "en az direnme çizgisini" destekler. Kendiliğindenlik teorisidir, *trade-union*'cu ideolojidir.

Kendiliğindenliği yüceltme teorisidir, kendiliğinden harekete, bilinçli, planlı bir nitelik verilmesine karşı çıkar; bu teori, partinin, işçi sınıfının başında yürütmesine, partinin, kitlelerin siyasal bilinç

^[7] Friedrich Engels, *Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu*, Sol Yayınları, Ankara 1976, s. 28

düzeyini yükseltmesine, partinin harekete kılavuzluk etmesine karşıdır. Bu teori, hareketin bilinçli öğelerinin hareket seyrini izlemesine engel olmamalarını, partinin kendiliğinden hareketi gözlemekle yetinmesini, hareketin ardından sürüklenmesini ister.

Kendiliğindenlik teorisi, hareket içindeki bilinç ögesinin rolünün azaltılması teorisidir, "kuyrukçuluk" ideolojisidir; bu teori, tüm oportünizmin mantıksal temelidir.

"Ekonomistler" denilen ve birinci Rus devriminden az önce sahneye çıkan bu teorinin yandaşları, aslında, Rusya'da bağımsız bir işçi partisinin zorunluluğunu reddediyorlar; işçi sınıfının çarlığı devirme uğrunda devrimci savaşımına karşı koyuyorlar, hareket içinde salt *trade-union*'culuk siyasetini öğütüyorlar ve genel olarak işçi hareketini liberal burjuvazinin egemenliğine teslim ediyorlar.

Eski *Iskra*'nın savaşımı ve Lenin'in *Ne Yapmalı?* adlı yapıtında "kuyrukçuluk" teorisinin parlak eleştirisi, "ekonomizm"i yıkmakla kalmadı, aynı zamanda, Rus işçi sınıfının gerçekten devrimci hareketinin teorik temellerini yarattı.

Bu savaşım olmasaydı, Rusya'da bağımsız bir işçi partisinin yaratılmasını ve bu partinin devrimde kılavuz rol oynamasını düşünmek bile saçma olurdu.

Ama kendiliğindenlik teorisine aşırı hayranlık, yalnızca Rusya'ya özgü bir olay değildir. Bu teori, istisnasız bütün İkinci Enternasyonal partilerinde, biraz farklı biçimde de olsa, geniş ölçüde yayılmıştır. Ben, burada, her şeyi mazur gösteren, herkesi uzlaştıran, olayları saptayan ve iş işten geçtikten sonra bunları açıklamaya kalkışan ve olayları saptadıktan sonra görevini tamamlanmış kabul eden İkinci Enternasyonal önderleri tarafından tahrif edilmiş "üretici güçler" teorisi diye tanınan teoriden söz ediyorum. Marx, materyalist teorisinin, dünyayı açıklamakla yetinemeyeceğini, dünyayı değiştirmekle de yükümlü olduğunu söylerdi. Ama buna karşın, Kautsky ve yandaşları, bununla hiç ilgilenmiyorlar ve Marx'ın formülünün yalnız birinci kısmını alıyorlar.

Bu "teori"nin uygulanmasının birçok örneklerinden biri şudur: emperyalist savaştan önce, emperyalistler savaşı başlattıkları takdirde, İkinci Enternasyonal partileri, "savaşa karşı savaş" tehdidinde bulundu, deniliyor. Savaşın eşliğinde, bu partilerin "savaşa karşı savaş" sloganını büro çekmecelerine kilitledikleri ve bu sloganın tam tersi olan "emperyalist yurt uğruna savaş" sloganını gerçekleştirdikleri söyleniyor. Bu slogan değiştirme, milyonlarca işçinin ölümüne neden oldu, deniliyor. Ama burada suçluların bulunduğunu, işçi sınıfına ihanet etmiş, ya da onu elevermiş kimselerin bulunduğunu sanmak hata olur, deniliyor. Hiç de öyle değil! Her şey, olması gerektiği gibi olmuştur. Çünkü, ilkönce [İkinci] Enternasyonal, bir "barış aracıdır", savaş aracı değildir. İkinci olarak, çünkü o zamanki "üretici güçlerin düzeyi" ile başka bir şey yapmak

olanaklı değildi. "Kabahat", "üretici güçler" dedir. Bay Kautsky'nin "üretici güçler" teorisi, bize tam olarak bunu açıklar. Ve kim bu "teori"ye inanmazsa, marksist değildir. Ya partilerin rolü? Bunların eylem içindeki önemleri? Ama "üretici güçlerin düzeyi" kadar kesin bir etken karşısında bir parti ne yapabilirdi ki?..

Marksizmin bu çeşit tahriflerinin bir sürü örneğini vermek olanaklıdır.

Oportünizmin çıplaklığını örtmeye yarayan bu tahrif edilmiş "marksizm" in, Lenin'in daha ilk Rus devriminden önce savaşım verdiği şu "kuyrukçuluk" teorisinin Avrupa modasına uydurulmuş bir türünden başka bir şey olmadığı, tanıt gerektirmeyecek kadar açıktır.

Batıda gerçekten devrimci partilerin yaratılabilmesi için teorisinin bu biçimde tahrifinin önlenmesi şarttır.

3. *Proletarya devrimi teorisi.* Proletarya devriminin leninist teorisi, üç temel tezden çıkar.

Birinci tez. – İlerlemiş kapitalist ülkelerde, sermayenin egemenliği; malî sermayenin başlıca işlemlerinden biri olarak esham ve tahvilât emisyonu; emperyalizmin temellerinden biri olan hammadde kaynaklarına sermaye ihracı; malî sermayenin egemenliğinin sonucu olarak malî oligarşinin çok büyük gücü; bütün bunlar, tekelci kapitalizmin asalak niteliğini kabaca belirtir, tröstlerin, kapitalist konsorsiyumların boyunduruğunu yüz kat daha dayanılmaz hale getirir, işçi sınıfının kapitalizmin temellerine karşı öfkesini artırır, kitleleri proletarya devrimine götürür. (Lenin'in *Emperyalizm*"ine bakınız.)

Bundan birinci sonucu çıkarabiliriz: kapitalist ülkelerde devrimci bunalımın ağırlaşması, "metropollerde", iç proleter cepheye patlama öğelerinin artması.

İkinci tez. – Sömürgelere ve bağımlı ülkelere gittikçe artan sermaye ihracı, "nüfuz bölgeleri"nin ve sömürgelerin yeryüzünün tamamına yayılması; kapitalizmin, dünya nüfusunun büyük çoğunluğunu, bir avuç "gelişmiş" ülke yararına malî anlamda köleleştiren ve sömürgeci baskı altında tutan bir *dünya sistemine* dönüşmesi – bütün bunlar, bir yandan çeşitli ulusal ekonomileri ve çeşitli ulusal toprakları, dünya ekonomisi denen bir tek zincirin halkaları haline getirirken, öte yandan da dünya nüfusunu ikiye böldü: geniş sömürgeleri ve bağımlı ülkeleri sömüren ve onlara zulmeden bir avuç "ileri" kapitalist ülke ile, emperyalist boyunduruktan kurtulmak için savaşım vermek zorunluluğunda olan sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin büyük çoğunluğu. (*Emperyalizm*'e bakınız.)

Bundan ikinci sonuç çıkarılabilir: Sömürgelerde devrimci bunalımın ağırlaşması, dış cephede, sömürgeler cephesinde, emperyalizme karşı gittikçe artan sayıda ayaklanma ögeleri.

Üçüncü tez. – "Nüfuz alanları"na ve sömürgelere tekeli sermayenin sahip olması; dünya topraklarını gaspetmiş olan ülkelerle bu topraklardan "pay" isteyen ülkeler arasında dünyanın yeniden paylaşılması için kudurmuşça savaşıma varan ayrı ayrı kapitalist ülkelerin eşit olmayan gelişmesi; bozulan "denge"yi yeniden kurmanın biricik aracı olan emperyalist savaşlar – bütün bunlar, emperyalizmi zayıf düşüren, ve iki cephenin, devrimci proletarya cephesinin ve sömürgelerin kurtuluş cephesinin, emperyalizme karşı birleşmesini kolaylaştıran üçüncü cephede savaşımın, kapitalist devletler arasında savaşımın şiddetlenmesine neden olur. (*Emperyalizm'e* bakınız.)

Bundan da üçüncü sonuç çıkarılabilir: emperyalizm koşullarında savaşlardan kaçınılamaz ve emperyalizmin dünya cephesine karşı, Avrupa'da proleter devrim ile Doğuda sömürgesel devrim arasında bir tek dünya cephesi oluşturacak ittifak kaçınılmazdır.

Bütün bu sonuçları, Lenin, şu genel sonuçta toplamıştır: "*Emperyalizm, proletarya toplumsal devriminin hemen öncesidir.*"^[8] (*Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması*, "Önsöz", c. XIX, s. 71, Rusça.)^[9]

Dolayısıyla proletarya devrimi sorunlarının ele alınışı, dolayısıyla devrimin niteliği, kapsamı, derinliği, genel olarak devrimin şeması değişmiş bulunmaktadır.

[8] İtalikler benim. - *J. St*

[9] V. İ. Lenin, *Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması*, Sol Yayınları, Ankara 1978, s. 15

Eskiden proletarya devrimine hazırlık döneminin önkoşullarının tahlili, genellikle tek başına ele alınan şu ya da bu ülkenin ekonomik durumu bakımından yapılırdı. Şimdi artık sorunun bu tarzda alınması yetersizdir. Şimdi sorunu, bütün ülkelerin ya da ülkelerin çoğunluğunun ekonomik durumu açısından, dünya ekonomik durumu bakımından ele almak gerekir; çünkü ülkeler ve ulusal ekonomiler kendi kendilerine yeter birimler olmaktan çıkmışlar, dünya ekonomisi

demlen bir zincirin halkaları haline gelmişlerdir; çünkü eski "uygar" kapitalizm gelişerek emperyalizm olmuştur; emperyalizm ise dünya nüfusunun büyük çoğunluğunun bir avuç "ileri" ülke yararına, mali bakımdan köleleştirilmesi ve sömürgeci baskı altına alınmasıdır.

Eskiden ayrı ayrı ülkelerde ya da daha doğrusu, gelişmiş şu ya da bu ülkede, proletarya devrimi için nesnel koşulların varlığından ya da yokluğundan söz etmek adetti. Şimdi, bu görüş artık yetersizdir. Şimdi devrim için, nesnel koşulların, dünya emperyalist ekonomi sisteminin tümünde eksiksiz bir bütün olarak bulunup bulunmadığından söz etmek gerekir; *çünkü*, sistem, tümü ile, devrim için olgunlaşmış ise, ya da daha doğrusu, olgunlaştığı için, bu sistemin içinde sanayi yönünden yeter derecede gelişmemiş bazı ülkelerin bulunması, devrim için aşılmasız bir engel olamaz.

Eskiden, gelişmiş şu ya da bu ülkede proletarya devriminden, sermayenin şu ya da bu ulusal cephesine karşı duran, bu cephenin taban tabana karşıtı olan belirli ve kendi kendine yeten bir varlık gibi söz etmek âdetti. Şimdi artık bu görüş yetersizdir. Şimdi dünya proletarya devriminden söz etmek gerekir, çünkü sermayenin ayrı ayrı ulusal cepheleri, emperyalizmin dünya ölçüsünde cephesi denilen ve bütün ülkelerin devrimci hareketinin genel cephesi ile çatışma halinde bulunan bir tek zincirin halkaları haline gelmiştir.

Eskiden proletarya devriminin, yalnızca, belirli bir ülkenin iç gelişmesinin bir sonucu olduğu düşünülürdü. Artık bu görüş de yetersizdir. Şimdi proletarya devriminin, her şeyden önce, emperyalizmin dünya sistemindeki çelişkilerinin gelişmesi sonucu, emperyalist cephe zincirinin şu ya da bu ülkede kırılmasının sonucu olarak düşünülmesi gerekir.

Devrim nerede başlayacak? Sermayenin cephesi önce nerede, hangi ülkede yarılabilir?

Eskiden bu soruya, sanayi en gelişmiş olduğu yerde, proletaryanın çoğunluğu meydana getirdiği yerde, daha yüksek kültür, daha çok demokrasi olan yerde diye yanıt verilir.

Hayır –der leninist devrim teorisi–, *devrimin sanayi en gelişmiş vb. olduğu yerde başlaması zorunlu değildir*. Sermayenin cephesi, emperyalizm zincirinin en zayıf olduğu yerde yarılacaktır; çünkü proletarya devrimi, dünya emperyalist cephe zincirinin kırılmasının sonucudur ve devrime başlayan ülke, sermayenin cephesini yaran ülke, kapitalist anlamda daha gelişmiş ülkelere oranla daha az gelişmiş olabilir ve bununla birlikte, kapitalizmin çerçevesi içinde bulunabilir.

1917'de dünya emperyalist cephesi zinciri, Rusya'da, öbür ülkelerinkinden daha zayıftı. Ve bu noktada kırılarak proletarya devrimine yolaçtı. Niçin? Çünkü Rusya'da halk devriminin en büyüğü gelişmekteydi ve bu devrimin başında, büyük toprak sahipleri tarafından ezilen ve sömürülen milyonlarca köylü gibi önemli bir müttefiki olan devrimci bir proletarya yürüyordu. Çünkü orada devrimin düşmanı, bütün manevî otoritesini kaybetmiş ve bütün halkın nefretini haketmiş olan çarlık gibi emperyalizmin iğrenç bir temsilcisi idi. Rusya, zincirin daha zayıf bulunduğu nokta idi, oysa Rusya, kapitalizm bakımından, Örneğin Fransa'dan ve Almanya'dan, İngiltere'den ya da Amerika'dan daha az gelişmişti.

Yakın gelecekte zincir nereden kırılacaktır? Gene en zayıf bulunduğu noktadan. Zincirin, örneğin Hindistan'da kırılması olanaksız değildir. Niçin? Çünkü Hindistan'da genç ve ateşli bir devrimci proletarya var ve bu proletarya, ulusal kurtuluş hareketi gibi itiraz kabul etmeyen bir müttefike sahip. Çünkü, bu ülkede, devrime karşı duran düşman, her türlü manevî saygılıktan yoksun ve Hindistan'ın bütün ezilen ve sömürülen kitlelerinin nefretini haketmiş olan, herkesin tanıdığı yabancı emperyalizmdir.

Zincirin Almanya'da kırılması da pek mümkündür. Niçin? Çünkü örneğin Hindistan'da yürürlükte olan etkenler, Almanya'da etkilerini göstermeye başlamıştır. Ama, Hindistan'ın gelişme düzeyi ile Almanya'nın gelişme düzeyi arasındaki büyük fark, Almanya'da devrimin gidişine ve sonuçlarına damgasını basmaktan geri kalmayacaktır.

İşte bunun için Lenin şöyle der:

"... Batı Avrupalı kapitalist ülkeler sosyalizme doğru gelişimlerini tamamlayınca dek dayanabilecek miyiz? ... Onlar bu gelişimlerini, sosyalizmin yavaş yavaş 'olgunlaşması' yoluyla değil, emperyalist savaşta yenilen ülkelerden ilkinin sömürülmesi ile birlikte Doğunun tümünün sömürülmesi yoluyla tamamlıyorlar. Öte yandan kesinlikle Birinci Emperyalist Savaşın sonucu olarak Doğu, tamamıyla devrimci hareketin içine çekilmiştir, tamamıyla dünya devrimci hareketinin genel girdabı içine çekilmiştir." ("Az Olsun, Temiz Olsun", c. XXVII, s. 415-416, Rusça.)^[10]

Kısaca, genel kural olarak, emperyalist cephenin zinciri, halkaların en zayıf olduğu noktada kırılmalıdır; ve bu noktanın ille de kapitalizmin en gelişmiş olduğu, proleterlerin yüzde şu, köylülerin yüzde bu kadar olduğu bir ülke olması şart değildir.

Bundan dolayı, proletarya devrimi sorunu karara bağlanırken belirli bir ülkenin proletaryasının genel nüfusa oranı hakkında

istatistik hesaplara, emperyalizmin ne olduğunu anlamamış olan ve devrimden tıpkı vebadan korkar gibi korkan İkinci Enternasyonal yorumcularının verdikleri özel önem tamamıyla büyütülmüştür.

Devam edelim. İkinci Enternasyonalin kahramanları, bir yanda burjuva demokratik devrimle, öte yanda proletarya devrimi arasında, ikisini az çok uzun zaman aralığıyla birbirinden ayıran uçurum, hiç değilse bir Çin Şeddi bulunduğunu ve bu zaman aralığında iktidara geçen burjuvazinin kapitalizmi geliştirdiğini, proletaryanın ise güçlerini biriktirdiğini ve kapitalizme karşı "kesin savaşıma" hazırlandığını iddia ederlerdi (ve hâlâ iddia da etmektedirler). Genellikle, bu sürenin onlarca yıl, hatta daha uzun bir zaman alacağı tahmin edilir. Emperyalizm koşulları içinde bu Çin Şeddi "teori"sinin bilimsel değerde yoksun olduğunu, burjuvazinin karşı-devrimci hırsını gizlemeye, saklamaya yarayan bir araç olduğunu tanıtlamanın hiç gereği yoktur. Çatışmaların ve savaşların filizini özünde taşıyan emperyalizm koşullarında, "sosyalist devrimin arifesi" koşullarında, devrimci hareket dünyanın bütün ülkelerinde büyürken, "gelişen" kapitalizmin "cançekişen" kapitalizme dönüştüğünü (*Lenin*); emperyalizmin, çarlık ve feodalizm dahil, istisnasız bütün gerici akımlarla ittifak kurduğu ve böylelikle Batının proleter hareketinden Doğunun ulusal kurtuluş hareketine kadar bütün devrimci güçlerin ittifakını zorunlu kıldığı; feodal rejimin kalıntılarını ortadan kaldırmanın emperyalizme karşı devrimci savaşıma girişmeden olanaksız olduğu bu sırada, burjuva demokratik devrimin az çok gelişmiş ülkede proletarya devrimine yaklaşmak zorunluluğunda olduğu, birincinin ikinciye dönüşmesi gerektiği, tanıtlanmaya gereksinme göstermeyecek kadar açıktır. Rusya'da devrimin tarihi, bu tezin doğruluğunu, apaçık kanıtlarıyla tanıtlamıştır. Lenin'in, daha 1905'te, birinci Rus devriminin arifesinde,

[10] V. İ. Lenin, *İşçi Sınıfı ve Köylülük*, Sol Yayınları, Ankara 1977, s. 517-518

İki Taktik adlı broşüründe, burjuva demokratik devrimle sosyalist devrimi bir tek zincirin iki halkası olarak, bir tek tablo olarak, Rus devrimini kucaklayan bütün bir tablo olarak göstermesi nedensiz değildi.

"Proletarya, kuvvet yoluyla otokrasiyi ezmek ve burjuvazinin tutarsızlığını etkisiz hale getirmek için köylü yığınlarıyla ittifak kurarak demokratik devrimi sonuna kadar götürmelidir. Proletarya, kuvvet yoluyla burjuvazinin direncini kırabilmek için, köylülüğün ve küçük-burjuvazinin kararsızlığını etkisiz hale getirmek için, halkın

yarı-proleter unsurlarıyla ittifak kurarak sosyalist devrimi başarmalıdır. Yeni-Iskra grubunun devrimin kapsamı konusunda bütün tezlerinde ve kararlarında o denli dar bir biçimde sundukları proletaryanın görevleri, aslında işte bunlardır." (c. VIII, s. 96, Rusça.)^[11]

Lenin'in, leninist devrim teorisinin temel taşlarından biri olarak burjuva devrimin proletarya devrimine dönüştürülmesi fikrini, *İki Taktik* adlı yapıtındakinden daha belirgin bir biçimde ortaya koyduğu öbür ve daha sonraki yapıtlarını anmıyorum.

Öyle görünüyor ki, bazı yoldaşlar, Lenin'in bu fikre ancak 1916'da vardığını; o zamana kadar Rusya'da devrimin burjuva çerçevesi içinde sınırlı kalacağını ve bunun sonucu olarak, iktidarın, proletaryanın ve köylülüğün diktatörlük organı biçiminde proletaryanın eline değil, burjuvazinin eline geçeceğini düşündüğünü sanıyorlar. Bu görüşün, Rus komünist basınıma bile girdiği söyleniyor. Bunun kesinlikle yanlış olduğunu ve gerçeğe uymadığını söylemeliyim.

Lenin'in, 1905'te, Partinin III. Kongresindeki proletaryanın ve köylülüğün diktatörlüğünü, yani demokratik devrimin zaferini, "düzen örgütü" olarak değil, "savaş örgütü" olarak nitelendirdiği bilinen söylevini kaynak olarak anabilirim. ("Sosyal-Demokrasinin Geçici Hükümete Katılması Üzerine Rapor", c. VII, s. 264, Rusça.)

Bundan başka, Lenin'in, Rus devriminin gelişme perspektiflerini açıklayan ve partiyi, "Rus devriminin birkaç aylık bir hareket değil, yıllarca süren bir hareket olması için; iktidarı ellerinde tutanlardan koparılan ufak-tefek ayrıcalıklarla yetinilmeyip bu iktidarın tam olarak devrilmesi için" gerekeni yapmakla görevlendiren "Geçici Hükümet Üzerine" adlı ünlü makalelerini kay-

[11] V. İ. Lenin, *Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği*, Sol Yayınları, Ankara 1977, s. 119-120

makalelerde Lenin, bu perspektifi daha da geliştirmekte ve Avrupa'da devrime bağlayarak şöyle demektedir:

"Bu başarılırsa, o zaman ... o zaman yangının alevleri bütün Avrupa'yı saracaktır; burjuva gericiliğinin baskısı altında acı çekmekten bıkmış olan Avrupalı işçi de ayaklanacak ve bize 'işin nasıl yapılacağını' gösterecektir; o zaman Avrupa'daki devrimci atılım Rusya üzerinde karşı etki yapacak ve birkaç yıllık devrim dönemini on yıllarca süren devrim dönemi haline getirecektir." ("Sosyal-Demokrasi ve Devrimci Geçici Hükümet", c. VII, s. 191, Rusça.)

Bundan başka, Lenin'in 1915 Kasım'ında yayınlanan makalesini de kaynak olarak gösterebilirim. Bu makalede şöyle denilmektedir.

"Proletarya, iktidarın ele geçirilmesi için, Cumhuriyet için, topraklara el koymak için ... *burjuva* Rusya'yı, *askerî-feodal* 'emperyalizmin' (=çarlığın) boyunduruğundan kurtarma işine 'proleter olmayan halk kitlelerinin' katılmasını sağlamak için savaşım veriyor ve savaşıma yiğitçe devam edecektir. Ve proletarya, burjuva Rusya'yı çarlığın boyunduruğundan, büyük toprak sahiplerinin toprak üzerindeki egemenliğinden kurtarma işinden, tarım işçilerine karşı savaşımalarında zengin köylülere yardım etmek için değil, Avrupa proletaryası ile ittifak halinde sosyalist devrimi tamamlamak için *doğrudan doğruya*^[12] yararlanacaktır." ("Devrimin İki Çizgisi", c. XVIII, s. 318, Rusça.)

Ve son olarak, Lenin'in *Proletarya Devrimi ve Dönem* *Kautsky* adlı ünlü broşürünü de kaynak olarak anabilirim. Lenin, bu broşürde, *İki Taktik*'te Rus devriminin kapsamına ilişkin yukarıda anılan kesimi belirttiikten sonra şu sonuca varıyor:

"Her şey söylediğimiz gibi oldu. Devrimin izlediği yol, çıkardığımız sonuçların doğruluğunu saptadı. İlkönce 'bütün' köylülük ile birlikte monarşiye karşı, büyük toprak sahiplerine karşı, ortaçağ düzenine karşı (ve devrim bu aşamada burjuva devrim, burjuva demokratik devrim olarak kalıyor); *sonra* da yoksul köylülük ile birlikte, yarı-proletarya ile birlikte, bütün sömürülenlerle birlikte, zengin köylüler, kulaklar, spekülâtörler dahil, *kapitalizme* karşı – ve devrim, artık *sosyalist* devrim olmuştur. İki devrim arasında yapay olarak bir Çin Şeddi kurmak, ikisini, proletaryanın hazırlık derecesiyle, yoksul köylülerle birliği derecesiy-

[12] İtalikler benim. –*J. St.*

le değil de, herhangi bir başka şeyle birbirinden ayırmak, marksizmin tahrifini son sınırına vardırma, marksizmi bayağılaştırma, marksizmin yerine liberalizmin konmasıdır." (c. XXIII, s. 391, Rusça.)

Sanırım bu kadari yeter.

Peki, bu böyleyse, Lenin "sürekli devrim" fikrine karşı neden savaşım verdi? denilebilir.

Çünkü Lenin, çarlığı tamamıyla tasfiye etmek ve proletarya devrimine geçmek için köylülüğün devrimci olanaklarından sonuna kadar yararlanmayı, köylülüğün devrimci enerjisini sonuna kadar kullanmayı öneriyordu; oysa "sürekli devrim" yanlıları, Rus köylülüğünün devrimdeki önemli rolünü anlamıyorlar, köylülüğün devrimci gücünü ve enerjisini küçümsüyorlar, Rus proletaryasının gücünü ve köylüyü ardından sürükleme yeteneğini küçümsüyorlar ve

bu yüzden de köylüyü burjuvazinin etkisinden kurtarma işini, köylüyü proletaryanın çevresinde toplama işini güçleştiriyorlardı.

Çünkü Lenin, devrimi, iktidarın proletaryaya geçişi ile *taçlandırmak isterken*, "sürekli devrim" yanlıları, işe doğrudan doğruya proletaryaya devrimi ile *başlanacağı* fikrindeydiler; onlar, böylelikle feodalizmin kalıntıları gibi bir "küçük ayrıntı"ya gözlerini yumuyorlar ve Rusya köylülüğü gibi önemli bir gücü hesaba katmıyorlardı; böyle bir politikanın, köylülüğün proletaryadan yana kazanılmasını ancak geciktireceğini anlamıyorlardı.

Demekki, Lenin, "sürekli" devrim yanlılarına karşı, sürekliliğini savundukları için savaşı vermiyordu, Lenin'in kendisi de sürekli devrim görüşünden yanaydı. Ama onlara karşı, proletaryanın en büyük yedeği olan köylülüğün rolünü küçümstedikleri, proletaryanın egemenliği fikrini anlamadıkları için savaşı veriyordu.

"Sürekli" devrim fikri, yeni bir fikir değildir. Bu fikir, ilkönce, 1850'de Marx tarafından ünlü *Komünist Birliğe Çağrı*'da formüle edilmiştir. Bizim "sürekli" cilerimiz, bu fikri, Marx'tan aldıktan sonra onu değiştirdiler ve değiştiren de fikri bozdular ve işe yaramaz hale getirdiler. Bu hatayı düzeltmek için, Marx'ın kesintisiz devrim fikrini saf biçimi ile alıp leninist devrim teorisinin köşe taşlarından biri yapmak için Lenin'in usta eline gerek vardı.

Çağrı'sında komünistleri gerçekleştirmeye davet ettiği bazı demokratik istemleri sıraladıktan sonra Marx, kesintisiz (sürekli) devrim hakkında şunları söylüyor:

"Demokratik küçük-burjuvazinin, devrimi olabildiğince çabuk ve olsa olsa yukardaki istemlerin gerçekleşmesiyle sonuçlandırmayı arzulamasına karşılık, az çok mülk sahibi tüm sınıflar egemen konumlarından uzaklaştırılınca dek, proletaryaya, devlet gücünü ele geçirinceye ve yalnızca bir tek ülkedeki değil, dünyanın tüm önde gelen ülkelerindeki proleterlerin birliğinin, bu ülkenin proleterleri arasındaki rekabetin ortadan kalkmış olduğu ve hiç değilse bellibaşlı üretici güçlerin proleterlerin ellerinde toplanmış bulunduğu noktaya ulaşınca dek, devrimi sürekli kılmak bizim sorunumuz ve bizim görevimizdir."^[13]

Başka bir deyişle:

a) Bizim "sürekli" devrimcilerimizin planlarının *tersine*, Marx, 1850-1860 Almanya'sında devrime doğrudan doğruya proletaryaya iktidarı ile *başlanmasını* asla önermemiştir.

b) Marx, yalnızca proletaryaya iktidara geçince, devrim yangını bütün ülkelerde alevlendirmek için, burjuvazinin kesimlerini birbiri ardından adım adım iktidardan yuvarlamak yoluyla, devrimin,

proletarya devlet iktidarı ile *taçlandırılmasını* öneriyordu. Lenin'in bütün öğrettikleri ve emperyalizm koşulları içindeki proletarya devrimi teorisini izleyerek devrimimiz boyunca bütün gerçekleştirdikleri, bunlara tamamıyla uygundur.

Böylece bizim Rus "sürekli" devrimcilerimiz, Rus devriminde, köylünün rolü gibi proletaryanın egemenliği fikrini de küçümsemekle kalmadılar, Marx'ın "sürekli" devrim fikrini de (bozarak) değiştirdiler ve bu fikri pratikte kullanılmaz hale getirdiler.

Bunun içindir ki, Lenin, "sürekli" devrimcilerimizin teorisi ile alay ediyor, bu teoriyi "orijinal" ve "mükemmel" diye nitelendiriyor, "sürekli" devrimcileri "on yıldan beri, yaşamın, bu mükemmel teorinin yanından gelip geçmesinin nedenlerini düşünmemekle" suçluyordu. (Lenin, bu makaleyi, 1915'te, Rusya'da "sürekli" devrimcilerin teorisinin ortaya çıkışından on yıl sonra yazdı. "Devrimin İki Çizgisi", c. XVIII, s. 317, Rusça.)

Bunun içindir ki, Lenin, bu teoriyi, yarı-menşevik bir teori sayıyor ve şöyle diyordu: "[Bu teori] bolşeviklerden proletaryanın kesin devrimci savaşıma ve siyasal iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesine çağırıyor ödünç alırken; menşeviklerden de köylülüğün rolünün 'tanınmama'sını ödünç alıyor." (*Ibidem.*)

Lenin'in burjuva demokratik devrimin proleter devrime çevrilmesi, proleter devrime "hemen" geçmek için burjuva devrimden yararlanılması fikrinin esası budur.

^[13] "Merkez Komitesinin Komünist Birliğe Çağrısı", Marx, Engels, *Seçme Yapıtlar 1*, s. 217-218

Devam edelim. Eskiden devrimin bir tek ülkede başarıya ulaşması olanaksız sayılmaktaydı, çünkü burjuvaziyi yenmek için bütün ileri ülkelerin, hiç değilse bu ülkelerin çoğunluğunun proletaryasının, ortak eyleminin gerekli olduğuna inanılıyordu. Şimdi bu görüş artık gerçeğe uymamaktadır. Şimdi, devrimin bir tek ülkede zaferini olanak dahilinde görmek gerekir, çünkü emperyalizm koşulları içinde çeşitli kapitalist ülkelerin birbirine eşit olmayan sıçramak gelişmesi; emperyalizmin bağrında kaçınılmaz savaşımlara neden olan felâketli çelişkilerin gelişmesi, bütün dünya ülkelerinde devrimci hareketin büyümesi, bütün bunlar, proletaryanın tek tek ülkelerde zaferini yalnız olanaklı değil, hatta zorunlu kılmaktadır. Rus devriminin tarihi, bunun dolaysız kanıtıdır. Ancak, burada, burjuvazinin yenilmesinin, yalnızca, kesinlikle gerekli belirli koşulların birleşmesi halinde gerçekleşebileceğini unutmamak

gerekir; bu koşullar gerçekleşmeden proletaryanın iktidarı ele alması diye bir sorun bile olamaz.

Lenin'in "*Sol*" *Komünizm* adlı broşüründe bu koşullara ilişkin olarak söyledikleri şunlardır:

"Devrimin temel yasası, bütün devrimler tarafından ve özellikle 20. yüzyıldaki üç Rus devrimi tarafından doğrulanan devrimin temel yasası şudur: devrim olabilmesi için, sömürülen ve ezilen yığınların, eskiden olduğu gibi yaşamının olanaksız olduğu bilincine varmaları ve değişiklik istemeleri yetmez; devrimin olması için, sömürücülerin eskiden olduğu gibi yaşayamaz ve hükümeti yürütemez duruma düşmeleri gerekir. Ancak '*aşağıdakilerin' eski tarzda yaşamak istemedikleri ve 'yukandakilerin' de eski tarzda yaşayamadıkları* durumdadır ki, ancak bu durumdadır ki, devrim başarıya ulaşabilir. Bu gerçeği başka biçimde şöyle ifade edebiliriz: (*sömürüleni de, sömüreni de etkileyen*) bir ulusal bunalım olmadan devrim olanaksızdır.^[14] Böylece bir devrimin olabilmesi için, ilkin, işçilerin çoğunluğunun (hiç değilse, bilinçlenmiş olan ve akli eren, siyasal bakımdan etkin işçilerin çoğunluğunun) devrimin gereğini tam olarak anlamış olmaları ve devrim uğruna yaşamlarını feda etmeye hazır olmaları gerekir; bundan başka, yönetici sınıfların, en geri yığınları bile siyasal yaşama sürükleyen, hükümeti zayıf düşüren ve devrimcilerin onu devirmesini olanaklı kılan bir hükümet bunalımından geçmekte olması gerekir." (c. XXV, s. 222, Rusça.)^[15]

^[14] İtalikler benim. -J. St.

^[15] V. İ. Lenin, "*Sol*" *Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı*, s. 95-96

Ama bir tek ülkede burjuvazinin iktidarı yerine proletarya iktidarını kurmak, henüz sosyalizmin tam zaferi değildir, iktidarı sağlamaştırdıktan ve köylülüğe önderlik ettikten sonra, muzaffer ülkenin proletaryası, sosyalist bir toplum kurabilir ve kuralıdır. Ama bu, sosyalizmin tam zaferi, kesin zaferi böylelikle elde edilecektir demek midir? Başka bir deyişle, bu, proletarya, yalnız kendi ülkesinin güçleri ile sosyalizmi kesin olarak kurabilir ve ülkede, dışardan müdahale tehlikesine ve bunun sonucu olarak kapitalizmin yeniden diriltilmesi tehlikesine karşı tam güvenlik içinde olabilir demek midir? Kuşkusuz ki, bu demek değildir. Bu güvenliğin sağlanabilmesi için devrimin hiç değilse birkaç ülkede başarıya ulaşması gerekir. Bu yüzden, devrimi öbür ülkelerde geliştirmek ve desteklemek, başarılı olmuş olan devrimin asıl ödevidir. Bu nedenle muzaffer ülkenin devrimi, kendisini, kendi kendine yeter bir varlık

olarak değil, bir yardımcı, öbür ülkelerde proletaryanın zaferini hızlandırmaya yarayan bir araç olarak kabul etmelidir.

Lenin, muzaffer devrimin ödevinin "bütün ülkelerde devrimin gelişmesi, desteklenmesi, uyanması için bir tek ülkede gerçekleşmesi olanaklı olanın en çoğunu" (*Proletarya Devrimi ve Dönem Kautsky*, c. XXII, s. 385, Rusça) yapmaktan ibaret olduğunu söyleyerek bu fikri kısaca ifade etmiştir.

Leninist proletarya devrim teorisinin ayırdedici özellikleri, genel çizgileriyle, işte bunlardır.

IV. PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ

Bu konuya ilişkin üç temel soruna değineceğim: 1) proletarya devriminin aleti olarak proletarya diktatörlüğü; 2) proletaryanın burjuvaziye egemenliği olarak proletarya diktatörlüğü; 3) proletarya diktatörlüğünün devlet biçimi olarak sovyet iktidarı.

1. *Proletarya devriminin aleti olarak proletarya diktatörlüğü.* Proletarya diktatörlüğü sorunu, her şeyden önce, proletarya devriminin başlıca içeriği sorunudur. Proletarya devrimi, bu devrimin hareketi, kapsamı, başarıları, ancak proletarya diktatörlüğü ile etekemiğe bürünür. Proletarya diktatörlüğü, proletarya devriminin aleti, organı, birincisi, devrilmiş olan sömürücülerin direncini kırmak,

ikincisi, proletarya devrimini sonuna kadar götürmek, devrimi sosyalizmin tam zaferine kadar götürmek için yararlanılan en önemli dayanak noktasıdır. Devrim, proletarya diktatörlüğü olmadan burjuvaziye yenilebilir, burjuva iktidarını devirebilir. Ama devrim, gelişmesinin belirli bir aşamasında temel dayanak noktası ödevini gören proletarya diktatörlüğü biçiminde özel bir organ yaratmazsa, burjuvazinin direncini kıramaz, zaferini koruyamaz ve sosyalizmin kesin zaferi için ileri yürüyemez.

"Her devrimin temel sorunu, iktidar sorunudur" (Lenin). Bu, iktidarı almakla, iktidarı ele geçirmekle yetinmek gerekir demek midir? Hayır, bu demek değildir. İktidarın ele geçirilmesi, ancak başlangıçtır. Bir ülkede devrilmiş olan burjuvazi, birçok nedenden ötürü onu deviren proletaryadan daha güçlü olan durumunu uzun zaman korur. Bundan dolayı, iktidarı korumak, sağlamlaştırmak, yenilmez hale getirmek, her şeyden önce gelir. Bunu sağlamak için ne gereklidir? Hiç değilse zaferin "ertesini günü" proletarya diktatörlüğünün önüne çıkan üç belli ödevi başarmak gerekir:

a) Devrimin iktidardan devirdiği ve mülksüzleştirdiği büyük toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin direncini kırmak, onların, sermayenin iktidarını yeniden kurma girişimlerini başarısızlığa uğratmak;

b) Bütün emekçileri proletaryanın çevresine toplayarak kuruluş çalışmasını örgütlendirmek ve bu çalışmaya, sınıfların ortadan kalkmasını hazırlayacak biçimde yön vermek;

c) Dış düşmanlara karşı savaşım için, emperyalizme karşı savaşım için devrimi silahlandırmak, devrim ordusunu kurmak.

Bu ödevleri yerine getirmek için proletarya diktatörlüğü gereklidir.

"Kapitalizmden komünizme geçiş –*der Lenin*– bir tarihsel dönemin tümünü kapsar. Bu dönem tamamlanana kadar, sömürücülerin, eskiyi yeniden kurma umudunu beslemeleri kaçınılmazdır. Bu umut, eski düzeni yeniden kurmak isteyen çabalara da dönüşür. İlk ciddi yenilgiden sonra, yenilgiyi hiç beklemeyen ve buna inanmayan, iktidarı elden kaçırmak fikrini kabul etmeyen sömürücüler, kaybolan 'cennet'i yeniden fethetmek için, eskiden o kadar mutlu bir yaşam süren ve şimdi 'adi halk güruhu' tarafından iflâsa ve yoksulluğa (ya da 'aşağılık' işlerde çalışmaya) mahkûm edildikleri için, iki kat enerji ile, şiddetli bir tutkuyla, yüz kat artmış bir kinle savaşa atılırlar ve sömürücü kapitalistlerin ardında küçük-burjuvazinin büyük kitlesi durur. Bütün ülkelerde, onlarca yıllık tarihsel deneyimin gösterdiği gibi, küçük-burjuvazi duraksar ve

sallanır, bir gün proletaryanın ardında yürür, ertesi gün devrimin zorluklarından korkuya kapılarak işçilerin ilk yenilgisinde ya da yarı-yenilgisinde paniğe kapılır, aklını kaybeder, sağa sola atılır, ağlamaklı olur, bir kamptan ötekine koşar." (*Proletarya Devrimi ve Dönem Kautsky*, c. XXIII, s. 355, Rusça.)

Burjuvazinin ise, eski düzeni yeniden kurmaya çalışmak için kendi nedenleri vardır, çünkü bu sınıf, devrilmesinden [sayfa 42] sonra, uzun bir zaman proletaryadan daha güçlü olarak kalır. Lenin der ki:

"Eğer sömürücüler, bir tek ülkede yenilgiye uğratılırlarsa –bu, elbette tipik bir durumdur, çünkü devrimin aynı zamanda birkaç ülkede birden başarıya ulaşması ender bir istisnadır–, yenilmiş olmalarına karşın, sömürülenlerden daha güçlü olarak kalırlar." (*Ibidem*, s. 354.)

Devrilen burjuvazinin gücü nereden gelir?

Birincisi, "uluslararası sermayenin gücünden, uluslararası bağlantılarının gücü ve dayanıklılığından." (Lenin, "*Sol" Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı*, c. XXV, s. 173, Rusça.)^[16]

İkincisi, "Devrimden sonra, uzun süre sömürücülerin zorunlu olarak birçok gerçek ve önemli üstünlükleri ellerinde bulundurabilmelerinden: hâlâ paraları vardır (hepsine hemen elkoyamak olanaksızdır), bir miktar taşınır servet de ellerinde kalır; bu

^[16] V. İ. Lenin, "*Sol" Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı*, s. 11

da çok defa önemli miktarlara varır. Eskiden kalma ilişkileri, örgüt ve yönetme alışkanlıkları vardır, yönetimin bütün sırlarını (âdetleri, yöntemleri, araçları, olanakları) bilirler. Öğrenimde üstün durumdadırlar. (Yaşamı ve ideolojisi ile burjuva olan) yüksek teknik personel ile yakınlıkları vardır. Askerlik sanatında eskiden kalma çok daha üstün deneyimleri vardır (bu çok önemlidir) vb.." (*Proletarya Devrimi ve Dönem Kautsky*, c. XXIII, s. 354, Rusça).

Üçüncüsü, "*alışkanlık kuvvetinden, küçük üretimin gücünden alır. ... [Çünkü] ne yazık ki, küçük üretim hâlâ dünyada yaygın haldedir ve küçük üretim, sürekli olarak her gün, her saat, kendiliğinden ve yığın halinde kapitalizmi ve burjuvaziyi doğurmaktadır.*" ... [Çünkü] sınıfları ortadan kaldırmak demek, *küçük meta üreticilerini de ortadan kaldırmaktır*; oysa bunlar *kovulamaz*, ya da *ezilemez*: bunlarla birlikte yaşamayı öğrenmek zorundayız. Bunlar, ancak [sayfa 43] çok uzun, yavaş ve dikkatli örgütsel çalışma yoluyla değiştirilebilir ve yeniden eğitilebilirler (ve

öyle yapmak da gerekir)." ("Sol" Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı, c. XXV, s. 173 ve 189, Rusça.)^[17]

Bu ödevleri kısa zamanda başarmanın, bütün bunları birkaç yılda gerçekleştirmenin kesinlikle olanaksız olduğu tanıtı gerektirmeyecek kadar açıktır. Bu nedenle, proletarya diktatörlüğünü, kapitalizmden komünizme geçişi, kısa bir "üstün devrimci" emirnameler ve kararname dönemi değil, iç savaşlar ve dış çatışmalar ile, sebatlı örgüt ve ekonomik kuruluş çalışmaları ile, ilerlemelerle ve geri çekilmelerle, zaferlerle ve yenilgilerle dolu, koca bir tarihsel dönem olarak kabul etmek gerekir. Bu tarihsel dönem, yalnızca emperyalizme karşı eksiksiz zaferin ekonomik ve kültürel önkoşullarını yaratmak değil, aynı zamanda, proletaryaya ilkönce kendini eğitmek, çelikleşerek, ülkeyi yönetecek nitelikte bir güç haline gelmek olanağını kazandırmak için, küçük-burjuva tabakalarını sosyalist üretimin örgütlenmesini güvenlik altına alan bir yönde yeniden eğitebilmek ve bunlara yeni biçim verebilmek için de zorunludur.

Marx, işçilere şunları söylüyordu:

"Yalnızca varolan ilkeleri değiştirmek için değil, ama aynı zamanda kendi kendinizi değiştirmek, siyasal iktidarı sürdürecektir yeteneğe sahip olabilmek için, onbeş, yirmi, elli yıl süren iç savaşlar ve uluslararası savaşlardan geçeceksiniz." (Karl Marx, *Köln Komünistleri Yargılaması Üzerine Açıklamalar*.)

^[17] V. İ. Lenin, "Sol" Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı, s. 12 ve 40

Marx'ın düşüncesini devam ettiren ve daha da geliştiren Lenin şöyle yazar:

"Gerçekten pek büyük olan *bu görevler* yanında, proletarya diktatörlüğü altında, milyonlarca köylüyü, küçük patronu, yüzbinlerce memur ve müstahdemi, burjuva aydını eğitmek, bunların hepsini proletarya devletine ve proleter yönetimine bağlı kılmak, onların burjuva alışkanlık ve geleneklerinin üstesinden gelmek gibi muazzam görevler" olacaktır. Bundan başka, "proleterleri de, küçük-burjuva önyargılarını, birdenbire, mucize kabilinden, Meryem Ananın işaretiyle, bir sloganla, bir karar ya da yasayla terketmeyen ve bu önyargılarını ancak küçük-burjuva yığınların etkilerine karşı uzun ve çetin bir yığın savaşı sonucu terkedebilen proleterlerin kendilerini de proletarya diktatörlüğü temeli üzerinde, uzun vadeli bir savaşım pahasına yeniden eğitmek gerekir." ("Sol" Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı, c. XXV, s. 248 ve 247, Rusça.)^[18]

2. *Proletaryanın burjuvaziye egemenliği olarak proletarya diktatörlüğü.* Yukarda söylediklerimizden, proletarya diktatörlüğünün, hükümetteki adamları değiştirme, eski iktisadi ve siyasi düzeni olduğu gibi bırakan basit bir "kabine" değişikliği vb. olmadığı anlaşılır. Diktatörlükten yangından korkar gibi korkan ve bu korkuyla diktatörlük kavramının yerine "iktidarın elegeçirilmesi"ni koyan menşevikler ve bütün ülkelerin oportünistleri, "iktidarın fethi"ni, genellikle bir "kabine" değişikliğine, Scheidemann ve Noske, MacDonald ve Henderson gibi adamlardan meydana gelmiş bir bakanlar kurulunun iktidarda boy göstermesi haline indirgerler. Bu kabine değişmelerinin ve buna benzer başka değişikliklerin, gerçek iktidarın, gerçek bir proletarya tarafından elegeçirilmesi ile ortak hiçbir yanı yoktur. MacDonald'lar, Scheidemann'lar iktidara geçince, eski burjuva düzen muhafaza edildiğine göre, onların sözde hükümetleri, burjuvazinin emrinde, emperyalizmin yaralarını gizleyen bir perdeden, ezilen ve sömürülen kitlelerin devrimci eylemine karşı burjuvazinin elinde bir aletten başka bir şey değildir. Kitleleri paravansız ezmek ve sömürmek rahat ve elverişli [sayfa 45] olmadığı ve zor olduğu zaman, sermaye, böyle hükümetlere gereksinme duyar. Elbette ki, böyle hükümetlerin ortaya çıkışı (kapitalistler için) "şipka Geçidinde"^[19] her şeyin yolunda gitmediği-

^[18] V. İ. Lenin, "*Sol*" Komünizm, *Bir Çocukluk Hastalığı*, s. 134 ve 132, 133

^[19] "şipka Geçidinde her şey yolunda", 1877-78 Türk-Rus savaşından sonra, Ruslar arasında dolaşan bir söz. Rus birliklerinin, şipka Geçidinde büyük kayıplar verdiği ağır bir savaş devam ederken. Rus karargahının bildirilerinde, durura, "şipka Geçidinde her şey yolunda" biçiminde geçmekteydi.

ni gösterir; bununla birlikte, bu çeşit hükümetlerin, sermayenin kılık değiştirmiş hükümetleri olarak kalmaları kaçınılmazdır. Yer ile gök birbirinden ne kadar uzaksa, bir MacDonald, bir Scheidemann hükümeti, proletarya iktidarından o kadar uzaktır. Proletarya diktatörlüğü bir hükümet değişikliği değildir, merkezde ve illerde yeni iktidar organları olan yeni bir devlettir; proletaryanın devleti, eski devletin, burjuva devletin yıkıntılarında fışkırır.

Proletarya diktatörlüğü, burjuva düzenin temelinden fışkırmaz, burjuvazinin devrilmesinden sonra bu sınıfın kaldırılması, büyük toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin mülksüzleştirilmesi, başlıca üretim araçlarının toplumsallaştırılması süreci sırasında, zorlu proletarya devrimi süreci sırasında ortaya çıkar. Proletarya diktatörlüğü, burjuvaziye karşı zor kullanmaya dayanan devrimci bir iktidardır.

Devlet, egemen sınıfların elinde, sınıf düşmanlarının direncini ezmek için bir makinedir. Proletarya diktatörlüğü, *bu bakımdan* herhangi bir sınıfın diktatörlüğünden farklı değildir. Ama burada *köklü* bir fark vardır. Bugüne kadar yaşamış olan bütün sınıf devletleri, sömürücü azınlığın sömürülen çoğunluk üzerinde diktatörlüğü idi; oysa proletarya diktatörlüğü, sömürülen çoğunluğun sömürücü azınlık üzerindeki diktatörlüğüdür. Kısaca:

"Proletarya diktatörlüğü, proletaryanın burjuvazi üzerinde egemenliğidir; bu egemenlik yasayla sınırlanmamıştır ve zora dayanır ve sömürülen emekçi kitlelerin sevgi ve desteğini kazanmış bir egemenliktir." (Lenin, *Devlet ve Devrim*.)

Bundan iki temel sonuç çıkarabiliriz:

Birinci sonuç. Proletarya diktatörlüğü "tam" demokrasi, zengin olsun, yoksul olsun *herkes* için demokrasi olamaz; proletarya diktatörlüğü, *yeni bir biçimde* –proleterler ve genel olarak yoksullar için^[20]– demokratik, *yeni bir biçimde* –burjuvaziye karşı^[20]– diktatörce bir devlet olmalıdır..." (*Devlet ve Devrim*, c. XXI, s. 393, Rusça.) Kautsky ve yandaşlarının evrensel eşitlik, "saf" demokrasi, "mükemmel" demokrasi vb. konusundaki düşünceleri, sömürülenler ile sömürenler arasında eşitlik olmayacağı kuşku götürmez gerçeğinin burjuvaca gizlenmesinden başka bir şey değildir. "Saf" demokrasi teorisi, emperyalist haydutlar tarafından uslandırılıp semirtilmiş olan işçi aristokrasisinin teorisi. Bu teori,

[20] İtalikler benim. -J. St.

kapitalizmin yararlarını gizlemek, emperyalizmi daha az iğrenç göstermek ve sömürülen kitlelere karşı savaşımında emperyalizme manevî güç sağlamak için ortaya çıkarılmıştır. Kapitalist düzende, sömürülenler için gerçek "özgürlükler" olamaz, özgürlüklerden yararlanmak için zorunlu olan yapıların, basımevlerinin, kâğıt depolarının, ayrıcalıklı sömürücülerin elinde bulunması, tek başına bu, "özgürlükler" in yokluğunu tanıtlamaya yeter. En demokratik düzende bile, hükümetleri iktidara geçiren, halk değil, Rothschild'ler, Steinner'ler, Rockefeller'ler, Morgan'lar olduğuna göre, kapitalist düzende, sömürülen kitleler, ülkenin yönetimine katılmaz ve katılamaz. Kapitalist düzende demokrasi, sömürülen çoğunluğun haklarının sınırlandırılmasına dayanan ve bu çoğunluğa karşı yönelmiş sömürücü azınlığın *kapitalist* demokrasisidir. Sömürülenler için gerçek özgürlükler, proleterlerin ve köylülerin ülkenin yönetimine gerçekten katılması, ancak proletarya diktatörlüğünde

olanaklıdır. Proletarya diktatörlüğünde demokrasi, sömürücü azınlığın haklarının sınırlandırılmasına dayanan ve bu azınlığa karşı yönelmiş bir *proleter* demokrasisi, çoğunluğun demokrasisidir.

İkinci sonuç. Proletarya diktatörlüğü, burjuva toplumun, burjuva demokrasisinin barış içinde gelişmesinin sonucu olamaz: proletarya diktatörlüğü, ancak, burjuva devlet makinesinin, burjuva ordunun, burjuva bürokratik aygıtın, burjuva polisin ezilmesinin sonucu olarak doğabilir.

Marx ve Engels, *Komünist Parti Manifestosu'nu* "Önsöz"ünde, "işçi sınıfının, mevcut devlet mekanizmasını salt elinde tutmakla onu kendi amaçları için kullanamayacağını"^[21] söylerler. Proletarya devrimi, "şimdiye değin olduğu gibi, artık bürokratik ve askeri makineyi başka ellere geçirtmeye değil, ama onu *yıkma*ya dayanacağını belirtiyorum. Kıta üzerindeki gerçekten halkçı her devrimin ilk koşuludur bu."^[22] diye yazıyordu Marx, 1871'de Kugelman'a mektubunda.

Marx'ın Avrupa kıtasını kapsayan bu sözleri, bütün ülkelerin oportünistlerine ve menşeviklerine, hiç değilse Kıta Avrupası dışında kalan bazı ülkelerde (İngiltere'de, Amerika'da) burjuva demokrasisinin barış içinde bir gelişmeyle proleter demokrasisine

^[21] 1872 Almanca Baskıya Önsöz", "Komünist Parti Manifestosu", Marx, Engels, *Seçme Yapıtlar*, Birinci Cilt, s. 119

^[22] *Ibid.*, 502

dönüşebileceği olanağını Marx'ın kabul ettiğini bağıra bağıra ilân etme bahanesini verdi. Gerçekten Marx, böyle bir olanağı kabul ediyordu ve tekeli kapitalizmin, emperyalizmin henüz varolmadığı ve gelişmelerinin özel koşulları yüzünden İngiltere'de ve Amerika'da militarizmin ve bürokrasinin henüz gelişmiş olmadığı 1870-1880 yıllarında bu ülkeler için, böyle bir görüşe varmasının haklı nedenleri vardı. Gelişmiş emperyalizmden önce durum böyle idi. Ama 30-40 yıl geçtikten sonra, İngiltere'nin ve Amerika'nın durumları köklü olarak değiştikten sonra, emperyalizm geliştikten ve istisnasız bütün ülkeleri kucakladıktan sonra, militarizmin ve bürokrasinin İngiltere ve Amerika'da ortaya çıkmasından ve bu ülkelerin kendilerine özgü, barış içinde gelişme koşulları ortadan kalktıktan sonra, bu iki ülkenin istisna olarak nitelenmesinden de vazgeçmek gerekti.

"Bugün *-diyor Lenin-*, 1917'de birinci büyük emperyalist savaş döneminde Marx'ın bu sınırlandırması sözkonusu olamaz. İngiltere'de, Amerika'da *-bütün dünyada-* anglo-sakson

"özgürlüğünün" (militarizmin ve bürokrasinin yokluğu anlamında) bu son iki temsilcisi de bütün Avrupa'yı kapsayan askerî ve bürokratik kurumların pis ve kanlı bataklığına düşmüşlerdir; o kurumlar ki, her şeyi kendilerine bağımlı kılarlar, her şeyi ağırlıklarıyla ezerler. Şimdi İngiltere'de olsun, Amerika'da olsun, her gerçek halk devriminin yerine getirmesi gereken önkoşul (1914'ten 1917'ye kadar Avrupa'dakilerden geri kalmayan bir emperyalist yetkinliğe ulaştırın) "hazır" "devlet aygıtı"nı parçalayıp yoketmektir." (*Devlet ve Devrim*, c. XXI, s. 395, Rusça.)

Başka bir deyişle, zora dayanan, proletarya devriminin önkoşulu olarak proletaryanın burjuva devlet aygıtının tahribi yasası, dünyanın emperyalist ülkelerindeki devrimci hareketin kaçınılmaz bir yasasıdır.

Uzak bir gelecekte, proletarya, başlıca kapitalist ülkelerde muzaffer olursa ve bugünkü kapitalist kuşatmanın yerini sosyalist bir kuşatma alırsa, belirli kapitalist ülkeler için sosyalizme barış içinde varmak elbette olanaklıdır. "Elverişsiz" uluslararası durum karşısında, kapitalistler, "gönüllü olarak", proletaryaya ciddi ödünler vermeyi daha akıllıca bir hareket sayabilirler. Ama bu varsayım, ancak uzak bir gelecekte olanaklı olabilir. Yakın gelecek için bu varsayımın hiçbir, kesinlikle hiçbir dayanağı yoktur.

Bunun için Lenin diyor ki: "Burjuva devlet aygıtı zorla tahrip edilip yerine *yenisi* kurulmadan proletarya devrimi olanaksızdır." (*Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky*, c. XXIII, s. 342, Rusça.)

3. *Proletarya diktatörlüğünün devlet biçimi olarak* [sayfa 49] *sovyet iktidarı*. Proletarya diktatörlüğünün başarısı, burjuvazinin baskı altına alınması, burjuva devlet aygıtının yıkılması, burjuva demokrasisinin yerini proleter demokrasisinin alması demektir. Bu biliniyor. Ama bu muazzam iş, hangi örgütle başarılacaktır? Burjuva parlamentarizmi temeli üzerinde gelişmiş olan proletaryanın eski örgüt biçimlerinin bu işe yetmeyeceği kuşkusuzdur. O halde, proletaryanın, burjuva devlet aygıtının mezar kazıcılığını yapabilecek, yalnız bu aygıtı tahribe değil, yalnız burjuva demokrasisinin yerine proleter demokrasiyi koymaya değil, ama proleter devlet iktidarının temeli olmaya da yetenekli yeni örgüt biçimleri nelerdir?

Proletaryanın bu yeni biçimleri nelerdir?

Eski örgüt biçimlerine oranla, Sovyetlerin daha güçlü olması nedendir?

Çünkü Sovyetler, proletaryanın en geniş kitle örgütleridir. Çünkü sovyetler ve yalnız Sovyetler, istisnasız bütün işçileri kucaklayan örgütlerdir.

Çünkü sovyetler, bütün ezilen ve sömürülenleri, işçileri ve köylüleri, askerleri ve denizcileri kucaklayan *biricik* kitle örgütleridir. Ve bu nedenle, kitlelerin savaşımının siyasal sevk ve yönetimi en kolay biçimde bu kitlelerin öncüsü tarafından, proletarya tarafından, bu örgüt içinde eksiksiz gerçekleştirilebilir.

Çünkü sovyetler, kitlelerin devrimci savaşımının, siyasal faaliyetinin, kitleleri, ayaklandırmanın en güçlü organları, malî sermayenin ve siyasal uzantılarının sonsuz erkini kıracak *en güçlü organlardır*.

Çünkü sovyetler, kitleleri *doğrudan doğruya* örgütlendirirler, yani *en demokratik* örgütlerdir; ve bu yüzden de kitleler arasında en çok otoritesi olan, yeni devletin örgütlerine ve yönetimine kitlelerin katılmasını kolaylaştıran ve eski sistemi yıkmak için yeni proleter sistemini kurmak için savaşım halinde olan kitlelerin devrimci enerjisinin, inisiyatifinin, yaratıcı yeteneklerinin gelişmesini en büyük ölçüde kolaylaştıran örgütlerdir.

Sovyetler iktidarı, yerel Sovyetlerin bir tek genel devlet örgütü içinde, ezilen ve sömürülen kitlelerin öncüsü ve egemen sınıf olan proletaryanın devlet örgütü içinde bir sovyetler cumhuriyeti olarak birleşmesidir.

Sovyetler iktidarının özü, kapitalistler ve büyük toprak sahipleri tarafından ezilmiş olan sınıfların en geniş ve devrimci kitle örgütlerinin şimdi "bütün devlet iktidarının, bütün devlet aygıtının *sürekli ve biricik*^[23] temeli" olmasıdır. Sovyetler iktidarının özü, "en demokratik burjuva cumhuriyetlerde bile, yasa karşısında eşit haklara sahip olmakla birlikte, siyasal yaşama katılma ve demokratik hak ve özgürlüklerden yararlanmadan, binlerce yol ve kurnazlıkla uzak tutulmuş bulunsa, yığınların, şimdi devletin demokratik yönetimine, *durmadan*^[23] ve zorunlu olarak, ve üstelik *kesin*^[23] bir biçimde, katılmalarıdır.". (Lenin, "Proletarya Diktatörlüğü ve Burjuva Demokrasisi Üzerine Rapor ve Tezler. Komünist Enternasyonalin Birinci Kongresine", c. XXIV, s. 13, Rusça.)^[24]

Bundan ötürü, sovyet iktidarı, eski burjuva ve demokratik parlamenter biçiminden temelde farklı olan *yeni biçimde* bir devlet örgütü, emekçi kitlelerin sömürülmesi ve ezilmesi amacına değil, bu kitlelerin her çeşit zulümden ve sömürüden kurtarılması amacına, proletarya diktatörlüğü amacına uyarlanmış bir *yeni tip* devlettir.

Lenin, sovyet iktidarının "Burjuva demokratik parlamentarizm çağını kapadığını, dünya tarihinin yeni bir bölümünü, –proletarya diktatörlüğü çağını– başlattığını" söylerken haklıydı.

Sovyet iktidarının ayırmedici özellikleri nelerdir?

Sovyetler iktidarı, düşünölebilen bütün devlet örgütleri içinde, kitlesel niteliğı en belirgin olanı, en demokratik olanıdır; çünkü Sovyetler iktidarı, sömürölen işçilerin ve köylölerin sömörenlere karşı savaşım için aralarında ittifak ve işbirliğı kurdukları arena olduğı ve faaliyetini bu ittifaka ve işbirliğine dayandırdığı için, bu iktidar, nüfusun çoğunluğunun azınlık üzerinde egemenliğini ifade eden iktidardır, çoğunluğun devletidir, çoğunluk diktatörlüğünün ifadesidir.

Sovyet iktidarı, sınıflı toplumun bütün devlet örgütlerinin en enternasyonalist olanıdır; çünkü her türlü ulusal baskıyı yok ederek ve ayrı ayrı ulusların emekçilerinin işbirliğine dayanarak bu kitlelerin bir tek devlet içinde toplanmalarını kolaylaştırır.

Sovyet iktidarı, bünyesinin tümü bakımından, ezilen ve sömürölen kitlelerin, bu kitlelerin öncüsü, Sovyetlerin en tutarlı ve en bilinçli çekirdeğı olan proletarya tarafından yönetilmesi ödevini kolaylaştırır.

^[23] İtalikler benim. –*J. St.*

^[24] V. İ. Lenin, *Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü*, Sol Yayınları, Ankara 1977, s. 155

"Bütün devrimlerin ve bütün ezilen sınıflar hareketlerinin deneyimi, dünya sosyalist hareketinin deneyimi –*diyor Lenin*–, bize, yalnızca proletaryanın, emekçi ve sömürölen nüfusun geri ve dağınlık katmanlarını biraraya getirecek ve ardından sürükleyecek durumda olduğunu öğretir." (*Ibidem*, s. 14.)^[25] Sovyet iktidarının bünyesi ise, bu deneyimden edinilen derslerin uygulanmasını kolaylaştırır.

Çünkü, yasama ve yürütme güçlerini bir tek devlet örgütünde birleştiren ve seçim bölgeleri yerine üretim bölgelerini –fabrikalar ve yapım evleri gibi– koyan sovyet iktidarı, işçileri ve emekçi kitleleri, devlet yönetim aygıtına genellikle doğrudan doğruya bağlar, onlara ülkeyi yönetmeyi öğretir.

Çünkü Sovyetler iktidarı, orduyu, burjuva buyruğundan kurtarabilen ve burjuva düzeninde halka karşı baskı aracıyken, halkı kendi ulusal burjuvazisinden ve yabancı burjuvaziden kurtarma aracı haline getirebilen tek iktidardır.

Çünkü, "bürokratik ve hukuksal burjuva aygıtı bir vuruşta parçalamaya ve kesin olarak yoketmeye, yalnızca sovyetik devlet örgütü gerçekten yeteneklidir." (*Ibidem.*)^[26]

Çünkü, ancak sovyet devlet biçimi, çalışan ve sömürülen kitlelerin devlet yönetimine sürekli olarak ve kayıtsız koşulsuz katılmalarını sağlayarak, devletin yavaş yavaş yok olmasını hazırlayabilir; ve devletin yok olması, gelecek devletsiz komünist toplumun temel öğelerinden biridir.

Demek ki, Sovyetler cumhuriyeti, proletaryanın iktisadî kurtuluşunu ve sosyalizmin tam zaferini olanaklı kılan, uzun zaman aramış ve sonunda bulunmuş siyasal biçimdir.

Paris Komünü, bu biçimin embriyonu idi. Sovyet iktidarı, onun gelişmesi ve doruğuna ulaşmasıdır.

İşte bunun için Lenin:

"İşçi, asker ve köylü vekilleri Sovyetleri cumhuriyeti, yalnızca demokratik kurumların daha yüksek bir biçimi değildir. ... Aynı zamanda, sosyalizme en ağrısız geçişi sağlayabilen *biricik*^[27] biçimdir." der. ("Kurucu Meclis Üzerine Tezler", c. XXII, s. 131, Rusça.)

^[25] V. İ. Lenin, *Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü*, s. 156

^[26] *Ibidem*, s. 156

^[27] İtalikler benim. -J. St.

V. KÖYLÜ SORUNU

Bu konuya ilişkin dört soruna değineceğim: 1) sorunun konulusu; 2) burjuva demokratik devrim sırasında köylülük; 3) proletarya devrimi sırasında köylülük; 4) Sovyetler iktidarının pekiştirilmesinden sonra köylülük.

1. *Sorunun konulusu.* Bazıları köylü sorununun leninizmin başlıca sorunu olduğunu, leninizmin hareket noktasının köylü sorunu, köylülüğün rolü, önemi olduğunu düşünüyorlar.

Bu, kesinlikle yanlıştır. Leninizmin temel sorunu, leninizmin hareket noktası, köylü sorunu değil, proletarya diktatörlüğü sorunu, proletarya diktatörlüğünün kurulması ve pekiştirilmesi koşulları sorunudur. Köylü sorunu, proletaryanın iktidar için savaşımında müttefiki sorunu olarak ortaya çıkan bir sorundur.

Bununla birlikte, bu durum, köylü sorununun proletarya devrimi için gerçek ve hayati öneminden hiçbir şey eksiltmez. Bilindiği gibi, köylü sorununun Rus marksistleri tarafından önemle incelenmesi, birinci devrimin (1905) arifesinde çarlığın devrilmesi ve proletarya egemenliğinin gerçekleştirilmesi sorununun bütün genişliği ile partinin karşısına dikildiği ve hemen patlak verecek olan burjuva devriminde proletaryanın müttefiki sorununun hemen halledilmesi gereken acil bir sorun niteliğini gösterdiği bir anda, kesinlikle başladı. Gene bilindiği gibi, Rusya'da köylü sorunu, proletarya devrimi sırasında, proletarya iktidarı, bu iktidarın kurulması ve devamı sorununun, kapıyı çalan proletarya devriminde proletaryanın müttefiki sorununa dönüştüğü bir anda daha âcili bir sorun haline geldi. Bu, kolayca anlaşılır: iktidara doğru yürüyenler ve iktidarı almaya hazırlananlar, gerçek müttefiklerinin kimler olacağı sorunuyla ister istemez ilgilenirler.

Bu anlamda köylü sorunu, genel proletarya diktatörlüğü sorununun bir parçasıdır ve bu yüzden leninizmin en hayati sorunlarından biridir.

İkinci Enternasyonal partilerinin, köylü sorununa karşı ilgisiz kalmaları, hatta olumsuz tavır takınmaları, yalnızca Batıdaki gelişmenin özel koşullarıyla açıklanamaz. Bu, her şeyden önce, o partilerin, proletarya diktatörlüğüne inanmamalarıyla, devrimden korkmalarıyla ve proletaryayı iktidara yöneltmeyi düşünmemeleriyle açıklanabilir. Devrimden korkanlar, proleterleri iktidara götürmek istemeyenler, devrimde proletaryanın müttefikleri sorununa ilgi duyamazlar. – Böyleleri için müttefikler edinme sorunu, ilgi çekmeyen ve güncel olmayan bir sorundur. İkinci Enternasyonal kahramanlarının köylü sorununa karşı alaycı tavırları, kendi aralarında "gerçek" marksizmin olumlu bir belirtisi kabul edilir. Gerçekte, burda marksizmin zerresi yoktur, çünkü proletarya devriminin arifesinde köylü sorunu kadar önemli bir soruna karşı ilgisizlik, proletarya diktatörlüğünü reddetmenin öteki yüzü, marksizme ihanetin kuşku götürmez bir belirtisidir.

Sorun şöyledir: Varlığının belirli koşullarından dolayı köylülüğün bağrında gizlenen devrimci olanaklar *tükenmiş midir, tükenmemiş midir?* Eğer tükenmemişse, bu olanaklardan proletarya devrimi için yararlanma, Batıdaki burjuva devrimlerinde burjuvazinin yedek gücü olan ve hatta olmakta devam eden köylülüğü, onun sömürülen büyük çoğunluğunu, proletaryanın müttefiki, yedek gücü haline getirme *umudu, dayanağı* var mıdır?

Leninizm, bu soruya olumlu yanıt verir; yani leninizm, köylülüğün çoğunluğunun saflarında devrimci olanakların varlığını ve bu olanaklardan proletarya diktatörlüğü çıkarma yararlanılabileceğini kabul eder.

Üç Rus devriminin tarihi, leninizmin bu noktadaki görüşünü tamamiyle doğrular.

Köylülüğün çalışan kitlelerini köleliğe ve sömürüye karşı savaşımalarında, zulümden ve sefaletten kurtulmak için savaşımalarında desteklemek zorunluluğunun pratik sonucu buradan gelir. Bu, elbette, proletaryanın, *her* köylü hareketini, mutlaka desteklemesi gerektiği anlamına gelmez. Burada, proletaryanın kurtuluş hareketini doğrudan doğruya ya da dolaylı biçimde kolaylaştıran, proletarya devriminin gerçekleşmesine şu ya da bu biçimde yardım eden ve köylülüğün işçi sınıfının yedeği olmasına yardım eden bir köylülük hareketinin ya da savaşımının desteklenmesi sözkonusudur.

2. Burjuva demokratik devrim sırasında köylülük. Bu dönem, birinci Rus devriminden (1905) ikinci Rus devrimine (Şubat 1917) kadar uzayan ve bu devrimi içine alan zamani kucaklar. Bu dönemin ayırdedici özelliği, köylülüğün, liberal burjuvazinin etkisinden kurtulması, kadetlerden *ayrılması* ve proletaryaya, Bolşevik Partisine *dönmesidir*. Bu dönemin tarihi, köylülüğü kazanmak için kadetler (liberal burjuvazi) ile bolşevikler (proletarya) arasındaki savaşımın tarihidir. Duma dönemi, bu savaşımın kaderini belirledi, çünkü dört Duma dönemi köylülüğe ders oldu ve bu ders, kadetlerin elinden ne toprak ne özgürlük alabileceğini, çarın tamamiyle büyük toprak sahiplerinin yanını tuttuğunu ve kadetlerin çarı desteklediklerini; köylülüğün güvenebileceği biricik gücün kent işçileri, proletarya olduğunu köylülüğe gösterdi. Emperyalist savaş, Duma döneminin derslerini doğruladı; savaş, köylülüğün liberal burjuvaziden ayrılması ve liberal burjuvazinin tecridi sürecini tamamladı, çünkü savaş yılları, çardan ve burjuva müttefiklerinden barış beklemenin ne kadar boş ve hayali bir şey olduğunu gösterdi. Duma döneminin pratik dersleri olmasaydı, proletaryanın egemenliği olanaksız olurdu.

Burjuva demokratik devrimde, işçiler ile köylüler arasındaki ittifak, işte böyle kuruldu. Çarlığı devirmek için ortak savaşımında proletaryanın hegemonyası (yöneticiliği) işte böyle kuruldu; o hegemonya ki, 1917 Şubat Devrimine dönüşmüştür.

Bilindiği gibi, Batıdaki (İngiltere, Fransa, Almanya, Avusturya'daki) burjuva devrimleri başka bir yol izledi. Bu

lkelerdeki devrimde hegemonya, zayıf durumundan dolayı bağımsız bir siyasal gücü temsil etmeyen, temsil edemeyen proletaryada değil, liberal burjuvazideydi. Orada köylülük, sayısı az olan ve örgütsüz bulunan proletarya tarafından değil, burjuvazi tarafından feodal düzenden kurtarılmıştı. Batıda köylülük, eski düzene karşı, liberal burjuvazi ile birlikte yürümüştür. Orada köylülük, burjuvazinin yedeği olmuştu. Bunun sonucu olarak, devrim, orada burjuvazinin siyasal ağırlığının büyük ölçüde artmasını sağlamıştı.

Rusya'da, tam tersine, burjuva devrimi tamamıyla karşıt sonuçlar verdi. Rusya'da devrim, burjuvaziyi, siyasal bir gücü olarak güçlendirmek şöyle dursun, zayıflattı; burjuvazinin yedeklerini artırmak şöyle dursun, devrim ona temel yedeğini, köylülüğü kaybettirdi. Rusya'da burjuva devrimi, n safa, burjuvaziyi değil, devrimci proletaryayı koydu ve köylülüğün kitlelerinin milyonlarını proletaryanın çevresinde topladı.

Burjuva devriminin Rusya'da nispeten kısa bir zaman aralığı içinde proletarya devrimine dönmesini açıklayan şeylerden biri de budur. Proletaryanın hegemonyası, proletarya diktatörlüğünün embriyonu, proletarya diktatörlüğüne geçiş aşaması oldu.

Rus devriminin bu kendine özgü olayını, Batının burjuva devrimleri tarihinde rneği bulunmayan bu olayı nasıl açıklamalı? Rusya'nın bu özelliği nereden gelir?

Bunu, Rusya'da burjuva devrimin sınıf savaşını koşullarının Batıdakinden daha gelişmiş bulunduğu bir sırada meydana gelmesiyle; liberal burjuvazi, proletaryanın devrimci ruhundan ürkerek (zellikle 1905'ten sonra) kendi devrimci ruhunun her türlü görüşünü bile kaybederek, devrime karşı, işçilere ve köylülere karşı, arla ve büyük toprak sahipleriyle birleşirken, Rus proletaryasının, ancak bu dönemde bağımsız bir siyasal gücü olarak dikilmesi ile açıklayabiliriz.

Rus burjuva devriminin kendine özgü niteliğini belirleyen aşağıdaki durumları gözönünde bulundurmak yerinde olur:

a) Devrimin arifesinde, Rus ölçüde yoğunlaşması. Örneğin, bilindiği gibi, Rusya'da bütün işçilerin %54' 500'den fazla işçi çalıştıran işletmelerde çalışıyordu, oysa Amerika Birleşik Devletleri gibi gelişmiş bir ülkede bütün işçilerin ancak %33' bu büyüklükteki işletmelerde çalışmaktaydılar. Bolşevik Partisi gibi devrimci bir partinin varlığını da gözönünde tutarsak, bu koşulların tek başına, Rusya işçi sınıfını ülkenin siyasal yaşamında en önemli bir gücü haline getirdiğini ayrıca tanıtılmaya gerek kalmaz.

İktisadî işletmelerdeki sömürünün iğrenç biçimleri. Buna, çarın ücretli katillerinin dayanılmaz polis rejimi ekleniyordu. Bu koşul, işçilerin oldukça büyük her grevini, işçi sınıfını çelikleştirir ve sonuna kadar gitmeye hazır bir devrimci güç haline getiren önemli bir siyasal hareket biçimine sokuyordu.

Rusya burjuvazisinin siyasal zaafı. Bu zaaf, 1905 Devriminden sonra çara kölelik ve açıkça karşı-devrimci bir hareket çizgisini benimsemeye haline geldi. Bu, yalnızca Rusya burjuvazisini çarlığın kollarına atan Rusya proletaryasının devrimci ruhu ile değil, devletten taahhüt işleri alan burjuvazinin devlete doğrudan doğruya bağımlılığı ile de açıklanır.

Köylerde, serfliğin en iğrenç, en dayanılmaz biçimlerinin hâlâ yaşayan kalıntılarının bulunması. Buna büyük toprak sahiplerinin sınırsız iktidarını da eklemek gerekir. Bu durum, köylülüğün, proletaryanın kollarına atılması sonucunu verdi.

Canlı olan her şeyi boğan ve keyfî yönetimiyle kapitalistin ve toprak sahibinin boyunduruğunu daha da sıkıştıran çarlık. Bu durum, işçilerin savaşımını köylülerin savaşımıyla bir tek devrimci sel içinde birleştirdi.

1) *Rusya'da* siyasal yaşamın bütün bu çelişkilerini, derin bir devrimci bunalım içinde eriten ve devrime görülmedik bir saldırış gücü kazandıran emperyalist savaş.

Bu durumlar altında köylülük ne yapabiliirdi? Toprak sahiplerinin sınırsız iktidarına karşı, çarın keyfî yönetimine karşı, kendisini yıkıma götüren uğursuz savaşa karşı kimden destek arayacaktı? Liberal burjuvaziden mi? Ama liberal burjuvazi köylülüğün düşmanıydı; Dumanın dört uzun deneyimi bunu tanıtlıyordu. Sosyalist-devrimcilerden mi destek arayacaktı? Sosyalist-devrimciler, kadetlerden elbette daha "iyi"dirler ve programları "fena değil"dir; bu program, hemen hemen bir köylü programıdır; sosyalist-devrimciler, yalnızca köylüye dayandıklarına göre ve düşmanın bütün güçlerini sağladığı kentte zayıf olduklarına göre, onların desteğinden ne yarar beklenebilirdi? Ne köyde, ne kentte, hiç bir şeyin önünde gerilemeyecek olan, çara ve toprak sahiplerine karşı savaşımında ön safta cesaretle ilerleyecek olan, köylülüğün kendini kölelikten, toprak özleminden, zulümden ve savaştan kurtarmasına yardım edecek olan o yeni güç neredeydi? Rusya'da böyle bir güç var mıydı? Evet vardı. Bu, daha 1905'te gücünü, sonuna kadar savaşma yeteneğini, cesaretini, devrimci ruhunu tanıtlamış olan Rus proletaryasıydı.

Zaten böyle başka bir güç de yoktu. Köylülük ya bu gücü seçecekti ya da desteksiz kalacaktı.

İşte bu nedenle, kadetlerin sahilini terkeden köylülük, bir ara sosyalist-devrimcilerin sahiline yanaştıktan sonra, Rus proletaryası gibi bir devrim önderinin önderliğini kabul etti.

Rus burjuva devriminin kendine özgü özelliklerini belirleyen etkenler bunlardır.

3. *Proletarya devrimi sırasında köylülük.* Bu dönem, Şubat Devrimi (1917) ile Ekim Devrimi (1917) arasındaki süreyi kucaklar. Bu dönem, nispeten kısadır, toplam sekiz ay; ama kitlelerin siyasal yetişmesi ve devrimci eğitimi bakımından bu sekiz ay, normal meşrutiyet düzeninde onlarca yıllık gelişmeye eşit tutulabilir; çünkü bu sekiz ay, sekiz *devrim* ayıdır. Bu dönemin ayırdedici özelliği, köylülüğün daha da devrimcileşmesi, sosyalist-devrimcileri [sayfa 59] sımayıp gözünün açılması, sosyalist-devrimcileri *bırakması*, köylülüğün sonuna kadar devrimci ve ülkeyi barışa götürebilecek biricik güç olan proletarya ile *doğrudan doğruya birleşmesidir*. Bu dönemin tarihi, sosyalist-devrimciler (küçük-burjuva demokrasisi) ile bolşevikler (proleter demokrasisi) arasında, köylülüğü, köylülüğün çoğunluğunu kazanmak için savaşımın tarihidir. Koalisyon dönemi, Kerenski dönemi, sosyalist-devrimcilerin ve menşeviklerin büyük toprak sahiplerinin topraklarına elkonulmasını reddetmeleri, savaş devam ettirmek için savaşmaları, cephede haziran saldırısı, askerlere ölüm cezası, Kornilov'un isyanı, bu savaşımın kaderini belirledi.

Daha önceki dönemde, devrimin temel sorunu, çarın ve büyük toprak sahiplerinin iktidarının devrilmesi iken, şimdi, Şubat. Devriminden sonraki dönemde, çarın artık bulunmadığı, sonu gelmeyen savaşın köylüyü kesin iflâsa sürükledikten sonra ülkenin ekonomisini tükettiği dönemde, savaşın tasfiyesi, devrimin temel sorunu oluyordu. Ağırlık merkezi, besbelli ki, salt iç sorunlardan temel soruna, savaş sorununa kaymıştı. "Savaş bitmeli", "savaştan çıkmalı" – savaş yorgunu ülkenin ve herkesten önce köylülüğün genel haykırışı bu idi.

Ama savaştan çıkmak için Geçici Hükümeti devirmek, burjuvazinin iktidarını devirmek, sosyalist-devrimcilerin ve menşeviklerin iktidarını devirmek gerekiyordu, çünkü savaş bir "muzaffer son"a kadar devam ettirmek isteyenler onlar, yalnız onlardı. Pratik olarak savaştan çıkmak için bir tek çare vardı: burjuvaziyi devirmek.

Bu, yeni bir devrimdi, bir proletarya devrimiydi; çünkü devrim, emperyalist burjuvazinin son kesimini, sosyalist-devrimcileri ve

menşevik partileri iktidardan aşağı yuvarlıyor, yeni, proleter bir iktidarı, Sovyetlerin iktidarını yaratıyor, devrimci proletarya partisini, emperyalist savaşa karşı ve demokratik barış uğruna devrimci savaşım partisini iktidara getiriyordu. Köylülüğün çoğunluğu, işçilerin barış uğruna, Sovyetler iktidarı uğruna savaşımını destekledi.

Köylülük için başka tutulacak yol yoktu ve olamazdı.

Böylece, Kerenski dönemi, köylülüğün emekçi kitleleri için büyük bir ders oldu; çünkü Kerenski dönemi, sosyalist-devrimciler ile menşevikler iktidarda kaldıkça ülkenin savaştan çıkamayacağını, köylülerin ne toprak, ne özgürlük yüzü görebileceklerini, sosyalist-devrimcileri ve menşevikleri kadetlerden ayıran tek şeyin, bunların tatlı dilleri ve yalancı vaatleri olduğunu; onların da kadetlerin siyasetini izlediklerini, ülkeyi çıkmazdan kurtaracak olan iktidarın ancak Sovyetlerin iktidarı olabileceğini açık olarak gösterdi. Devam eden savaş, bu dersi doğruluyor; devrimi hızlandırıyor, asker ve köylü kitlelerinin milyonlarını proletarya devrimi çevresinde birleştiriyordu. Sosyalist-devrimcilerin ve menşeviklerin tecridi, yadsınamaz bir gerçek oldu. Koalisyon döneminin pratik dersleri olmasaydı, proletarya iktidarı kurulamazdı.

Burjuva devriminin proletarya devrimine geçmesi sürecini kolaylaştıran koşullar işte bunlardır.

Rusya'da proletarya iktidarı işte böyle kuruldu.

4. Sovyetler iktidarının pekiştirilmesinden sonra köylülük

Başlangıçta, devrimin birinci döneminde, çarlığın devrilmesinin sözkonusu olmasına karşılık ve sonra, Şubat Devriminden sonra, burjuvaziyi devirerek emperyalist savaştan çıkmanın sözkonusu olmasına karşılık, şimdi artık burjuvaziyi devirerek emperyalist savaştan çıkmak, Sovyetler iktidarını pekiştirmek ve iktisadî kuruluş sorunları, ön plana geçiyordu. Ulusallaştırılmış sanayii güçlendirmek ve geliştirmek; bu amaçla sanayii ve köylü ekonomisini devletin düzenlediği ticaretle birbirine bağlamak; ürün fazlasına el koyma sistemi yerine aynı vergiyi koymak ve sonra da bu verginin aşamalı olarak azaltılmasıyla sınaî ürünlerin köy ekonomisi ürünleri ile değişimine ulaşmak; ticareti canlandırmak ve milyonlarca köylünün katılmasını sağlayarak kooperatifleri geliştirmek – sosyalist ekonominin temellerinin atılması için Lenin'in işaret ettiği iktisadî kuruluşun acil ödevleri bunlardı.

Bu, Rusya gibi bir köylü ülkesinin gücünü aşan bir iştir deniliyor. Bazı kuşkucular, bunun düpedüz ütopik olduğunu, olanaksız olduğunu, çünkü köylülüğün köylülük olduğunu ve küçük üreticilerden meydana geldiğini, bu yüzden de sosyalist üretimin

temellerinin örgütlenmesinde, köylüden yararlanılamayacağını bile söylüyorlar.

Ama kuşkucular yanıtlıyorlar, çünkü önemleri kesin olan belirli koşulları hesaba katmıyorlar. Bunların başlıcalarını görelim.

Birincisi. Sovyetler Birliği'nin köylüsü ile Batının köylüsünü birbirine karıştırmamalıdır. Üç devrim okulundan geçmiş; proletarya ile birlikte, proletaryanın Önderliğinde çara ve burjuva iktidarına karşı savaşmış; toprağı ve barışı proleter devrim sayesinde elde etmiş ye bu yüzden proletaryanın yedek gücü haline gelmiş olan bir köylülük, böyle bir köylülük, burjuva devrimi sırasında liberal burjuvazinin önderliğinde savaşmış olan, toprağı liberal burjuvazi sayesinde elde eden ve bu yüzden burjuvazinin yedeğı haline gelen köylülükten zorunlu olarak farklıdır. Proletaryanın siyasi dostluğunun ve siyasi işbirliğinin değerini bilen ve özgürlüklerini bu dostluğa, bu işbirliğine borçlu olan Sovyet köylülüğünün, proletarya ile *iktisadi* işbirliği için olağanüstü elverişli bir unsur olmaması olanaksızdır.

Engels şöyle derdi: "Siyasal iktidarın sosyalist parti tarafından fethi, gitgide daha yakın görünüyor. Ama siyasi iktidarı fethetmesi için, bu partinin önce kentten kırlara geçmesi, kırdaki bir güç durumuna gelmesi gerekiyor." (Engels, *Köylü Sorunu*^[28]) Engels bu

[28] Friedrich Engels, "Fransa'da ve Almanya'da Köylü Sorunu", *Almanya'da Burjuva Demokratik Devrim*, Sol Yayınları, Ankara 1975, s. 409. - Ed.

satırları geçen yüzyılın doksanlarında yazıyordu ve Batının köylülüğünü kastediyordu. Üç devrim sırasında, bu yolda büyük çalışmalar yapmış olan bolşeviklerin, Rusya'da, köyde, Batılı yoldaşlarımızın hayallerinden bile geçirmedikleri bir nüfuz kazanmakta şimdiden başarı sağladıklarını tanıtlamanın gereğı var mı? Bu durumun, Rusya'da işçi sınıfının ve köylülüğün iktisadi örgütlenmesini ve işbirliğini kökten kolaylaştıracağı nasıl yadsınabilir?

Kuşkucular, küçük köylülerden söz ederken onların sosyalist kuruluş ile bağdaşmayan bir etken olduklarını da durmadan yinelerler. Ama bakın Engels, Batının küçük köylüleri üzerine ne söylüyor:

"Ve biz kesinlikle küçük köylüden yana olacağız; yazgısını daha katlanılabilir kılmak, eğer akli yatmışsa kooperatife geçişini kolaylaştırmak, ve hatta, eğer akli yatmamışsa, ona kendi küçük toprak parçasının sahibi olarak düşünme zamanını bırakmak için elden gelen her şeyi yapacağız. Önce kendi hesabına çalışan küçük

köylünün, dolaylı olarak bizden olduğunu düşündüğümüz, sonra da partimizin çıkarına olduğu için, böyle davranıyoruz. Proletarya içine düşüşlerini önleyeceğimiz, henüz köylü olarak kazanabileceğimiz köylülerin sayısı ne kadar büyük olursa, toplumsal dönüşüm de o kadar hızlı ve kolay olacaktır. Bu dönüşüm için, kapitalist üretimin her yerde son vargılarına kadar gelişmesine son küçük zanaatçının, son küçük köylünün, büyük kapitalist işletmenin kurbanları durumuna düşmelerine dek beklemeye zorlanmak, bize hiçbir yarar sağlamaz. Bu yönde, köylüler yararına, kamu fonları yardımıyla yapılabilen maddî sungulara, kapitalist ekonomi açısından, yalnızca sokağa atılmış bir para olarak bakılabilir; ama gene de bu paralar iyinin iyisi bir yatırımdır, çünkü toplumsal yeniden örgütlenme harcamalarında belki on kez daha büyük bir pay tasarruf ederler. Öyleyse, biz, bu yönde, köylülere karşı büyük bir cömertlikle davranabiliriz." (*Ibidem.*^[29])

Engels'in Batının kötülüğünü kastederek söyledikleri bunlardır. Ama, Engels'in söylediklerinin, proletarya diktatörlüğü ülkesinde olduğu kadar hiçbir yerde bu kadar kolayca ve bu kadar tam olarak gerçekleştirilemeyeceği açık değil mi? "Kendi hesabına çalışan köylünün bizim yanımıza geçişi"nin ve bunu sağlamak için zorunlu "maddî özveriler"in ve "köylülere karşı cömertçe davranma"nın şimdiden ve tam olarak Sovyetler Birliği'nde gerçekleşebileceği; köy-

^[29] Friedrich Engels, *Almanya'da Burjuva Demokratik Devrim*, s. 426-427

lüler yararına bu önlemlerin ve benzerlerinin şimdiden Rusya'da uygulandığı açık değil mi? Bu durumun da Sovyetler ülkesinde ekonomik kuruluşu kolaylaştıracağı ve ilerleteceği nasıl yadsınabilir?

İkincisi. Rusya'nın tarım ekonomisini Batının tarım ekonomisiyle karıştırmamalıdır. Batıda tarım ekonomisi, kapitalizmin bilinegelen çizgisini izler; öyle ki, bir uçta büyük malikâneler ve özel büyük kapitalist çiftlikler, öteki uçta yoksulluk, yoksunluk ve ücretli köleliğiyle köylülükte derin bir farklılaşma olur. Dolayısıyla, Batıdaki dağılma ve çözülme tamamıyla doğaldır. Rusya'da böyle değildir. Bizde, tarım ekonomisinin gelişmesi, bu yolu izleyemez; yalnızca Sovyetler iktidarının varlığı ve başlıca üretim araçlarının ulusallaştırılmış olması bile böyle bir gelişmeye engeldir. Rusya'da tarım ekonomisinin gelişmesi başka bir yol izlemek, milyonlarca küçük ve orta köylüyü kucaklayan kooperatifler yolunu, köyde gelişme yolunu, devletin kredi ile desteklediği kitle halinde kooperatifleşme yolunu izlemek zorundadır. Lenin, kooperatifler hakkındaki makalelerinde, haklı olarak, bizde tarım

ekonomisinin yeni bir yolu, köylülerin çoğunluğunu kooperatifleştirme aracılığı ile sosyalizmi kurma işine yöneltmeyi sağlayacak olan yolu, önce pazarlama alanına, sonra da tarım ürünlerinin üretimi alanına olmak üzere kolektivizm ilkelerinin tarım ekonomisine yavaş yavaş sokulması yolunu izlemesi gerektiğine değinmiştir.

Bu konuda, tarım kooperatifleri hareketi, köylerde, yeni ve son derece dikkat çekici olayları gözlemlememize olanak sağlamıştır. Bilindiği gibi, büyük bir gelecek vaadeden keten, patates, tereyağı vb. üretimi gibi her tarım kolunda, tarım kooperatifleri birliği içinde, yeni, büyük örgütler kurulmuştur: örneğin Keten Merkezi, bir keten üreticisi köylü ortakları ağını içermektedir. Keten Merkezi, köylülere tohum ve üretim araçları verir; sonra da köylülerden bütün ürünlerini satın alır ve bunu toptan pazara sürer; köylülerin kârdan pay almasını sağlama bağlar; böylelikle de tarım kooperatifleri birliği aracılığıyla köylü ekonomisini devlet sanayiine bağlar. Böyle bir üretim örgütü biçimini nasıl adlandırmalı? Bence bu, büyük sosyalist devlet üretiminin, tarım alanında, evde çalışma sistemidir. Burada, sosyalist devlet üretiminin evde çalışma sistemini, kapitalist düzende, örneğin dokuma sanayiinde hammaddeleri ve aletleri kapitalistten alan ve tüm ürününü kapitaliste veren zanaatçıların gerçekte evde çalışan yarı-ücretli işçiler durumunda oldukları, evde çalıştırma sistemine benzetmekteyim. Bu, tarımsal ekonominin bizde izlemesi gereken gelişme yolunu gösteren birçok belirtiden biridir. Tarımın öbür kollarında buna benzer belirtileri burada anmanın gereği yoktur.

Köylülüğün büyük çoğunluğunun, özel büyük kapitalist çiftlikler ve ücretli kölelik yolunu, yoksulluk ve yıkım yolunu reddederek, bu yeni gelişme yoluna gönüllü olarak gireceğini tanıtlamanın gereği yoktur.

Bizim tarım ekonomimizin gelişme yolları hakkında Lenin şöyle der:

"Gerçekten, başlıca üretim araçları üzerinde devlet iktidarı, ve devlet iktidarının proletaryanın elinde oluşu, bu proletaryanın milyonlar ve milyonlarca küçük ve küçücük köylüyle olan ittifakı, köylülüğün proletarya tarafından yönetiminin güvenlik altına alınmış bulunması vb., eskiden bezirgânlık saydığımız ve bugün de, NEP düzeninde bazı bakımlardan öyle saymakta haklı olduğumuz kooperatifçilikten, yalnızca kooperatifçilikten hareket ederek, tam bir sosyalist toplumu kurmak için gerekli olan her şey değil mi? Bu, henüz sosyalist bir toplumun kuruluşu değildir, ama bu kuruluş için gerekli ve yeterli olan her şeydir." ("Kooperatifçilik Üzerine", c. XXII, s. 392, Rusça.)^[30]

Daha sonra kooperatiflere yapılacak malî ve başka yardımların gerekliliğinden sözeden, proletarya diktatörlüğünde, "nüfusu örgütlemenin yeni ilkesi"ne ve "toplumsal düzene" değinen Lenin şöyle der:

"Bir toplumsal rejim, ancak belirli bir sınıfın malî desteğiyle yaşar. 'Özgür' kapitalizmin bize maloluş fiyatını, yüz milyonlar ve yüz milyonlarca rubleyi anımsatmak gereksiz. Bugün, her zamandan daha fazla desteklemek zorunda bulunduğumuz şu andaki toplumsal rejimin, kooperatifler rejimi olduğunu anlamak ve pratikte bu gerçeğe göre hareket etmek gerekmektedir. Ama onu tam anlamıyla desteklemek gerekir; yani sözkonusu olan, herhangi bir kooperatif değişimin desteklenmesi değildir; sözkonusu olan, *gerçek halk yığınlarının gerçekten katıldığı* bir kooperatif sisteminin desteklenmesidir." (*Ibidem*, s. 393.)^[31]

Bütün bu olgular neyi gösterir?

Kuşkucuların yanıldıklarını.

Leninizmin, emekçi köylü kitlelerini proletaryanın yedek gücü olarak kabul etmekte haklı olduğunu.

İktidardaki proletaryanın, sanayi ile tarımı kaynaştırmak için, sosyalist kuruluşu geliştirmek için ve proletarya diktatörlüğüne, sosyalist ekonomiye geçiş için gerekli olan temelleri sağlamak için, bu yedek güçten yararlanabileceğini ve yararlanması gerektiğini.

^[30] V. İ. Lenin, *İşçi Sınıfı ve Köylülük*, Sol Yayınları, Ankara 1977, s. 495

^[31] *Ibidem*, s. 496-497

VI. ULUSAL SORUN

Bu konuya ilişkin bellibaşlı iki soruna değineceğim: 1) sorunun konulusu; 2) ezilen halkların kurtuluş hareketi ve proletarya devrimi.

1. *Sorunun konulusu*. Son yirmi yıl içinde ulusal sorun çok önemli birtakım değişikliklerden geçti. İkinci Enternasyonal dönemindeki ulusal sorun ile leninizm dönemindeki ulusal sorun, aynı şey değildir. Tam tersine, bu iki dönemin ulusal sorunu, yalnız kapsamları bakımından değil, iç karakterleri bakımından da derin farklar gösterir.

Eskiden, ulusal sorun, genellikle başlıca "uygar" ulusları ilgilendiren dar bir sorunlar çemberi içinde kalırdı. İrlandalılar, Macarlar, Polonyalılar, Finliler, Sırlar ve Avrupa'nın başka birkaç ulusu – işte İkinci Enternasyonal kahramanlarının, yazgıları ile ilgilendikleri, haklarına tam sahip olmayan halklar kategorisi bunlardan ibaretti. Ulusal baskının en zalimine ve en canavarcasına

uğrayan Asya ve Afrika halklarının yüz milyonları, çoğu zaman, onların görüş alanının dışında kalıyordu. Siyahlar ile beyazları, "uygarlar ile "uygar olmayan"ları bir tutmaya bir türlü karar verilemiyordu. Sömürgelerin kurtuluşu sorunundan dikkatle kaçman iki-üç anlamsız sudan karar – İkinci Enternasyonalcilerin övünebildikleri her şey bundan ibaret idi. Bugün, ulusal sorundaki bu ikiliğe ve kararsızlığa artık son verildiğini söyleyebiliriz. Leninizm, bu açık uygunsuzluğun maskesini düşürmüştür, beyazı siyahtan, Avrupalıyı Asyalıdan, emperyalizmin "uygar" kölesini "uygar olmayan" kölesinden ayıran duvarı yıkmış ve böylece ulusal sorunu, sömürgeler sorununa bağlamıştır. Böylelikle ulusal sorun, özel bir sorun, devletin bir iç sorunu olmaktan çıkarak, [sayfa 67] uluslararası genel bir sorun haline, bağımlı ülkelerin ve sömürgelerin ezilen halklarının emperyalizmin boyunduruğundan kurtarılması genel sorunu haline gelmiştir.

Eskiden, ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkına sahip olmaları ilkesi, genellikle yanlış yorumlanırdı; bu ilkenin, ulusların *özerklik* hakları derekesine düşürüldüğüne sık sık tanık olunurdu. Bazı İkinci Enternasyonal önderleri, ulusların kendi kaderlerini kendilerinin tayin etmesi hakkını, kültürel özerlikle, yani ezilen ulusların siyasal iktidarının tamamını egemen ulusun elinde bırakarak, kendi kültürel kurumlarına sahip olma hakkıyla bir tutmaya kadar işi vardiirdılar. Böylelikle, kaderlerini kendilerinin tayin etmeleri fikri, ilhaklara karşı savaşım silahı olmaktan çıkıyor, ilhakları meşru gösterme aracı olma tehlikesine düşürüyordu. Artık bu karışıklığın ortadan kaldırıldığını söyleyebiliriz. Leninizm, ulusların kendi kaderlerini tayin etme kavramını, bağımlı ülkelerin ve sömürgelerin ezilen halklarının egemen devletten tamamıyla ayrılma hakkı, ulusların bağımsız devlet olarak yaşama hakkı biçiminde yorumlayarak, bu kavramı genişletti. Böylelikle kendi kaderini tayin etme kavramını, özerklik hakkı biçiminde yorumlayarak, ilhakları meşru gösterme olanağı giderilmiş oldu. Kendi kaderini tayin etme ilkesi ise, emperyalist savaş sırasında, sosyal-şovenlerin elinde kitleleri aldatma silahı olmaktan kurtuldu, bütün emperyalist amaçların ve şoven entrikaların maskesini düşürme aracı, kitlelerin enternasyonalizm ruhunda siyasal eğitimi aracı haline geldi.

Eskiden, ezilen uluslar sorunu, genellikle salt hukuksal bir sorun olarak kabul edilirdi. "Ulusların eşitliği"ne ilişkin sayısız demeçler, "ulusal eşitliğe" ilişkin tumturaklı bildiriler. ... İşte, bir uluslar grubu (azınlığı), sömürdüğü öteki uluslar grubunun sırtından geçinirken, "ulusların eşitliği"nden sözetmenin, ezilen halklarla alay etmek

olduğu gerçeğini gizlemeye çalışan İkinci Enternasyonal partilerinin yaptıkları [sayfa 68] bundan ibarettir. Şimdi artık, ulusal sorunda, bu burjuvaca hukuksal görüşün maskesinin düşürülmüş olduğunu kabul edebiliriz. Leninizm, ezilen ulusların kurtuluş hareketine proleter partilerinin doğrudan doğruya desteği olmaksızın, "ulusların eşitliği"ne ilişkin demeçlerin boş ve ikiyüzlü sözler olduğunu göstererek, ulusal sorunu, 'tumturaklı demeçlerin yüksekliklerinden toprağa indirdi. Böylece ezilen uluslar sorunu, ezilen uluslara, emperyalizme karşı, ulusların gerçek eşitliği uğruna, bağımsız devlet olarak varlıkları uğruna savaşımalarında destek, gerçek ve sürekli yardım sorunu haline geldi.

Eskiden ulusal sorun, reformist bir görüş açısından, ayrı, bağımsız bir sorun olarak sermayenin iktidarı; emperyalizmin devrilmesi, proletarya devrimi genel sorununa bağlanmadan dikkate alınırdı. Sömürgelerin kurtuluş hareketiyle dolaysız bir birlik olmadan, Avrupa'da proletaryanın zaferinin olanaklı olabileceği; ulusal sorunun, sömürgeler sorununun, sessizce, "kendiliğinden" proletarya devriminin ana yolunun dışında, emperyalizme karşı devrimci bir savaşım olmaksızın çözümlenebileceği dolaylı olarak kabul ediliyordu. Şimdi artık bu karşı-devrimci görüşün maskesinin düşürüldüğünü söyleyebiliriz. Leninizm tanıtlamıştır ki, ve emperyalist savaşla Rus devrimi doğrulamıştır ki, ulusal sorun, ancak, proletarya devrimi ile birlikte ve bu devrimin tabanına dayanılarak çözülebilir. Batıda devrimin zaferi yolu, sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin kurtuluş hareketiyle emperyalizme karşı ittifaktan geçer. Ulusal sorun, proletarya devriminin genel sorununun bir parçasıdır, proletarya diktatörlüğü sorununun bir parçasıdır.

Sorun şöyle konulmalıdır: ezilen ülkelerin devrimci kurtuluş hareketinin devrimci olanakları *artık tükenmiş midir*, tükenmemiş midir? Ve eğer tükenmemiş ise, bu olanakları, proletarya devrimi yararına kullanmak, bağımlı ülkelerin ve sömürgelerin emperyalist burjuvazinin yedek gücü olmalarını önleyip, devrimci proletaryanın yedek gücü olmalarını, proletaryanın müttefiki olmalarını sağlamak umudu var mıdır?

Bu soruyu leninizm olumlu olarak yanıtıyor, yani ezilen ülkelerin ulusal kurtuluş hareketinde devrimci olanakların varlığını tanıyor ve ortak düşmanın devrilmesinde, emperyalizmin devrilmesinde bu olanaklardan yararlanmanın olanaklı olduğuna inanıyor. Emperyalizmin gelişme mekanizması, emperyalist savaşır – Rus devrimi, leninizmin bu görüşünü tamamiyle doğrular.

"Egemen" ulusların proletaryasının, ezilen ve bağımlı halkların ulusal kurtuluş hareketini bütün azmi ile ve etkin olarak destekleme zorunluluğu bundan ötürüdür. Kuşkusuz ki bu, proletarya, her ulusal hareketi, her zaman ve her yerde, her özel ve somut durumunda desteklemelidir anlamına gelmez. Desteklenmesi sözkonusu olan ulusal hareketler, emperyalizmi devam ettiren ve sağlamlaştıran hareketler değil, emperyalizmi zayıflatan ve devrilmesini kolaylaştıran hareketlerdir. Öyle durumlar olabilir ki, ezilen belirli bir ülkenin ulusal hareketi, proletarya hareketinin gelişmesinin çıkarlarına aykırı düşebilir. Böyle bir durumda, desteğin hiç sözkonusu olmadığı açıktır. Ulusların kaderlerini kendilerinin tayin etmeleri sorunu tecrit edilmiş, kendi kendine yeten bir sorun değildir; bütüne bağlı ve bütün içinde ele alınması gereken, proletarya devriminin genel sorununun bir parçasıdır. 1840-1850 yıllarında Marx, Polonyalıların ve Macarların ulusal hareketini destekledi, ama Çeklerin ve Güney Slavların ulusal hareketine karşıydı. Niçin? Çünkü o zaman Çekler ve Güney Slavları "gerici halklar", Avrupa'da "Rus ileri hatları", mutlakiyetin ileri karakolları idiler; oysa Polonyalılar ve Macarlar, mutlakiyete karşı savaşım veren "devrimci halklar" idiler, çünkü o zaman Çekleri ve Güney Slavlarını desteklemek demek, dolayısıyla Avrupa'da devrimci hareketin en tehlikeli düşmanı olan çarlığı [sayfa 70] desteklemek demektir. Lenin der ki:

"Ulusların kaderlerini tayin hakkı dahil, demokrasinin çeşitli istemleri mutlak şeyler değildir, bunlar, *dünya* demokratik hareketinin (bugün sosyalist hareketinin) tümünün bir *parçasıdır*. Bazı somut durumlarda, parçanın, bütünü ile çelişkiye düşmesi olanağı vardır; o zaman parça atılır." ("Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkının Tayini Üzerine Bir Tartışmanın Özeti", c. XIX, s. 257-258, Rusça.)^[32]

Biçimsel bir görüş açısından, soyut haklar bakımından değil de, somut olarak, devrimci hareketlerin çıkarları görüşü açısından baktığımızda, farklı ulusal hareketler sorunu, o hareketlerin bazı durumlarda olanaklı olan gerici niteliği sorunu, işte böyle görünür.

Genel olarak ulusal hareketlerin niteliği hakkında aynı şeyi söylemek gerekir. Ulusal hareketlerin büyük çoğunluğunun kuşku götürmez devrimci karakteri ne kadar görelî ve kendine özgü ise, belirli bazı ulusal hareketlerin olanaklı gerici niteliği de o ölçüde görelî ve kendine özgüdür. Emperyalist baskı koşulları içinde ulusal hareketlerin devrimci niteliği, harekette kesenkes proleter unsurların varlığını, hareketin devrimci ya da cumhuriyetçi programının varlığını, hareketin demokratik bir temelini varlığını gerektirmez. Afgan emirinin Afganistan'ın bağımsızlığı için savaşımı, emirin ve

yandaşlarının kraliyetçi niteliğine karşın, nesnel olarak *devrimci* bir savaşımdır; çünkü bu savaşım emperyalizmi zayıflatır ve baltalar. Oysa emperyalist savaş sırasında, örneğin Kerenski ve Çereteli, Renaudel ile Scheidemann, Çernov ve Dan, Henderson ve Cleynes gibi dehşetli demokratların, "sosyalist"lerin, "devrimci"lerin ve cumhuriyetçilerin savaşımı *gerici* bir savaşımdır; çünkü bu savaşımın amacı, emperyalizmi maskeleyerek, sağlamlaştırmak ve muzaffer kılmaktır. Aynı nedenlerle Mısırlı tüccarların ve burjuva aydınların Mısır'ın bağımsızlığı için savaşımı, Mısır ulusal hareketinin önderliğinin burjuva kökenine ve burjuva niteliğine karşın, nesnel olarak *devrimci* bir savaşımdır. Oysa İngiliz işçi hükümetinin Mısır'ın bağımlı durumunu sürdürmek için savaşımı, bu hükümet üyelerinin proleter kökenine ve proleter niteliğine, sosyalizm "uğruna" olmalarına karşın, *gerici* bir savaşımdır. Hindistan gibi, Çin gibi, kurtuluş yolunda her adımları biçimsel demokrasinin gerekleri ne pek uymasa bile, emperyalizme indirilen bir şahmerdan darbesi olan, yani hiç kuşkusuz *devrimci* bir adım olan daha büyük sömürge

[32] V. İ. Lenin, "Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkının Tayini Üzerine Bir Tartışmanın Özeti", *Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı*, Sol Yayınları, Ankara 1976, s. 184 ve bağımlı ülkelerin ulusal hareketinden söz bile etmiyorum.

Lenin, ezilen ülkelerin ulusal hareketinin biçimsel demokrasi bakımından değil, emperyalizme karşı genel savaşım bilançosundaki gerçek sonuçları bakımından, yani "soyutlanarak değil, dünya ölçüsünde" değerlendirilmesi gerektiğini söylerken haklıydı.

2. *Ezilen halkların kurtuluş hareketi ve proletarya devrimi.*

Ulusal sorunu çözmek için leninizizm şu tezlerden hareket eder:

a) Dünya iki kampa ayrılmıştır: malî sermayeyi ellerinde tutan ve dünya nüfusunun büyük çoğunluğunu sömüren bir avuç uygar ulusların kampı ve sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin, çoğunluk olan, ezilen ve sömürülen halklarının kampı.

b) Malî sermaye tarafından ezilen ve sömürülen sömürgeler ve bağımlı ülkeler, emperyalizm için çok büyük bir yedek ve çok önemli bir güç kaynağı oluşturur.

c) Sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin ezilen halklarının emperyalizme karşı giriştikleri devrimci savaşım, onlar için baskıdan ve sömürülmekten kurtulmanın biricik yoludur.

d) Bellibaşlı sömürgeler ve bağımlı ülkeler, şimdiden ulusal kurtuluş yolunu tutmuşlardır; bu da kaçınılmaz olarak, dünya kapitalizminin bunalımına varacaktır.

e) Gelişmiş ülkelerdeki proletarya hareketiyle sömürgelerdeki kurtuluş hareketlerinin çıkarları, devrimci hareketin bu iki biçiminin

ortak düşmana karşı, emperyalizme karşı bir tek cephede birleşmesini gerektirmektedir.

f) Ortak devrimci bir cephe kurulup sağlaştırılmadan, gelişmiş ülkelerde işçi sınıfının zaferi ve ezilen halkların emperyalizm boyunduruğundan kurtuluşu olanaksızdır.

g) Ezilen halkların, "metropol" emperyalizmine karşı kurtuluş hareketi, ezen ulusların proleteryası tarafından doğrudan doğruya ve azimli bir kararlar desteklenmedikçe, ortak devrimci cephenin kurulması olanaksızdır; çünkü "başka bir halkı ezen bir halk özgür olamaz." (*Marx*).^[33]

^[33] Fransızca baskıdaki "halk" (*peuple*) sözcüğü yerine İngilizce baskıda (*The Foundations of Leninism – Concerning Questions of Leninism*, Moscow 1-954), "ulus" (*nation*) sözcüğü vardır ve "Marx" yerine, "Engels" yazılmaktadır. Lenin'in sık sık yinelediği, "başka ulusları ezen bir ulusun özgür olamayacağı" sözünün, Kari Marx, "Konfidentielle Mitteilung", Marksizm-Leninizm Enstitüsü arşivlerinde muhafaza edilen elyazmalarından alındığı, enstitü tarafından konan nota belirtilmektedir. (Bkz: V. İ. Lenin, *Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı*, s. 149; ayrıca bkz: V. İ. Lenin, *Marx-Engels-Marksizm*, Sol Yayınları, Ankara 1976. s. 342.) Lenin, "başkasını ezen bir ulus özgür olamaz" ilkesinin, enternasyonalist bir ilke olduğunu da belirtir. (Bkz: *Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı*, s. 186.) - *Sol Yayınları*.

h) Bu destek, ulusların ayrılma, bağımsız devlet olarak varolma hakkı sloganının gerçekleşmesini istemekten, bu sloganı savunmaktan ve uygulamaktan ibarettir.

i) Bu slogan uygulanmadan, ulusların bir dünya ekonomisi içinde birleşmelerini ve işbirliğini örgütlendirmek olanaksızdır. Bu işbirliği ise, sosyalizmin zaferinin maddî temelidir.

j) Bu birlik, ancak gönül rızasıyla kurulabilir ve halkların karşılıklı güvenlerine ve kardeşçe ilişkilerine dayanabilir.

Görüldüğü gibi, ulusal sorunda iki görünüm, iki eğilim vardır: emperyalizmin bağlarından siyasal kurtuluş ve bağımsız ulusal devletler kurma eğilimi – emperyalist baskının ve sömürgelerin sömürülmesinin sonucu olarak doğan bir eğilim ve bir dünya pazarının, bir dünya ekonomisinin kurulmasından doğan ulusların iktisadî yakınlaşma eğilimi. Lenin der ki:

"Kapitalizm, gelişmesi sırasında, ulusal sorun konusunda iki tarihsel eğilim gösterir: birincisi, ulusal yaşamın ve ulusal hareketlerin uyanışıdır, her türlü ulusal baskıya karşı savaşım, ulusal devletin kuruluşudur. İkincisi, uluslararası her türlü ilişkilerin gelişmesi ve çoğalmasındır, ulusal çitlerin yıkılması ve sermayenin, genel olarak iktisadî yaşamın, siyasetin, bilimin vb. uluslararası birliğinin yaratılmasıdır. Bu iki eğilim, kapitalizmin evrensel yasadır. Kapitalist gelişmenin başlangıcında birinci eğilim

egemendir, ikinci eğilim olgunlaşmış olan ve bir sosyalist toplum biçimini almaya doğru yolalan kapitalizmin niteliğidir." ("Ulusal Sorun Üzerine Eleştirici Notlar", c. XVII, s. 139-140, Rusça.)^[34]

Emperyalizm için bu iki eğilim, uzlaşmaz çelişkiler gibi görünür; çünkü emperyalizm, sömürgeleri sömürmeden, onları zorla "bir tek bütün"ün çerçevesi içinde tutmadan yaşayamaz; çünkü emperyalizm, ulusları, ancak ilhaklar ve sömürge fetihleri yoluyla birbirine yaklaştırabilir, emperyalizm koşulları içinde başka türlü bir yaklaşmayı düşünmek olanaksızdır.

Komünizm için ise, tersine, bu iki eğilim, aynı şeyin, ezilen halkların emperyalizm boyunduruğundan kurtuluşunun iki görünüşüdür. Çünkü komünizm, halkların bir tek dünya ekonomisinde birlik kurmalarının ancak karşılıklı güvenle ve gönül rızasıyla yapılan anlaşma ile olanaklı olduğunu, halkların gönül rızasıyla kabul edilmiş birliği yolunun, sömürgelerin emperyalist "bütün"den ayrılmalarından, bu sömürgelerin bağımsız devletler haline gelmelerinden geçtiğini bilir.

^[34] V. İ. Lenin, *Ulusların Kaderlerini Tayin Hakta*, s. 25

Egemen ulusların (İngiltere, Fransa, Amerika, İtalya, Japonya vb.) emperyalist hükümetlerine karşı savaşım vermek istemeyen, "kendi" sömürgelerinin ezilen halklarının boyunduruktan kurtulma, bağımsız devlet kurma savaşımını desteklemek istemeyen "sosyalist"lerin metropol şovenizmine karşı inatçı, sürekli ve azimli savaşım zorunluluğu bundan ötürüdür.

Böyle bir savaşım olmadan egemen ulusların işçi sınıfının gerçek enternasyonalizm ruhunda, bağımlı ülkelerin ve sömürgelerin emekçi kitleleriyle yakınlaşma ruhunda, proletarya devrimine gerçekten hazırlanma ruhunda eğitimi düşünülemez. Rus proletaryası, eski Rus imparatorluğunun ezilen halklarının gönlünü ve desteğini kazanmasaydı, Rusya'da devrim başarıya ulaşmazdı ve Kolçak ile Denikin yenilmezdi. Ama bu halkların sevgi ve desteğini kazanmak için Rus proletaryasının Rus emperyalizminin zincirlerini kırması ve bu halkları ulusal baskıdan kurtarması gerekti.

Bu yapılmıyorsa, sovyet iktidarını pekiştirmek, gerçek enternasyonalizm düşüncesini aşlamak ve halkların SSCB diye adlandırılan işbirliği örgütünü, halkların bir tek dünya ekonomisi sistemindeki gelecek birliğinin yaşayan ilk örneğini kurmak olanaklı olmazdı.

Kendi ulusal dargörürlüklerini aşmak istemeyen ve kendi ülkelerinin kurtuluş hareketini egemen ülkelerin proletarya hareketine

bağlayan bağı anlamayan ezilen ülkelerin sosyalistlerinin ulusal içe kapanma, sınırlılık ve tecrit siyaseti ile savaşımların zorunluluğu bundan ötürüdür.

Böyle bir savaşım olmadan, ezilen ulusların proleteryanın, bağımsız bir siyaset izleyebileceği, ortak düşmanın devrilmesi için savaşımında, emperyalizmin devrilmesi için savaşımında, egemen ülkelerin proleteryanı ile sınıf dayanışmasına gidebileceği düşünülemez.

Böyle bir savaşım olmadan enternasyonalizm olanaksız olurdu.

Egemen ulusların ve ezilen ulusların emekçi kitlelerini devrimci enternasyonalizm ruhunda yetiştirmek için izlenecek yol budur.

Lenin, işçileri enternasyonalizm ruhunda eğitmek için sosyalizmin yüklendiği bu ikili ödev hakkında şunları söyler:

"Bu eğitim, ezen büyük uluslarda ve ezilen küçük uluslarda, ilhak eden uluslarda ve ilhak olunanlarda *somut olarak birbirinin aynı* olabilir mi?

"Hayır, olamaz. Bir tek hedefe doğru yürüyüş: haklarda tam eşitlik, *bütün* ulusların en sıkı biçimde birbirine yaklaşmasının ve sonra da birbiriyle *kaynaşmasının* ayrı ayrı somut yollardan geçilmesini gerektirdiği açıktır, nasıl ki, örneğin, bir sayfanın merkezindeki noktaya giden yol, sayfanın bir kenarından hareket edildiğinde sola, öteki kenarından hareket edildiğinde sağa gidilmesini gerektirirse. Eğer ulusların genel olarak birbiriyle kaynaşmasını savunan ilhak eden ve ezen bir büyük ulusun sosyal-demokrati, "kendi" Nikola II'sinin, "kendi" Wilhelm'inin, "kendi" George'unun, "kendi" Poincare'sinin ve benzerlerinin *de* (ilhaklar yoluyla) küçük uluslarla *kaynaşmadan yana* olduğunu unutursa – Nikola II, Galiçya ile "kaynaşmadan" yanadır, Wilhelm II, Belçika ile "kaynaşmadan" yanadır vb.–, böyle bir sosyal-demokrat, teoride gülünç bir doktriner ve pratikte de emperyalizmin yardımcı durumuna düşer.

"Ezen ülkelerin işçilerinin enternasyonalist eğitimi, zorunlu olarak, her şeyden önce, ezilen ülkelerin özgürlüğü ve ayrılması ilkesinin savunulmasını içermelidir. Yoksa, ortada enternasyonalizm diye bir şey *kalma*. Bu propagandayı *yapmayan*, ezen bir ulusun sosyal-demokratını, emperyalist ve alçak saymak hakkımız ve görevimizdir. Sosyalizmin gerçekleşmesinden önce *ayrılma olasılığının* binde-bir olması durumunda bile, bu istem, mutlak bir istemdir.

"İşçilerde ulusal farklar karşısında 'ilgisizliği' geliştirmek görevimizdir. Bu, tartışma götürmez. Ama bu, *ilhakçıların* savunduğu

ilgisizlik değildir. Ezen bir ulusun bireyi, küçük ulusların, eğilimlerine göre, *kendi* devletinin mi yoksa *komşu* devletin mi bir parçasını oluşturduğu ya da bağımsız olup olmadığı sorunu karşısında 'ilgisiz' kalabilmelidir: eğer o, 'ilgisiz' kalamıyorsa, sosyal-demokrat *değildir*. Enternasyonalist bir sosyal-demokrat olabilmek için, yalnızca kendi ulusunu *düşünmemeli*, bütün ulusların çıkarlarını, onların özgürlüğünü ve eşitliğini kendi ulusunun *üstünde* tutabilmelidir. 'Teoride' bu noktada herkes görüş birliği halinde; ama uygulamada, ilhakçılara özgü ilgisizlik gösteriliyor. Kötülüğün kökeni buradadır.

"Bunun karşıtı olarak, küçük bir ulusun sosyal-demokratı, ajitasyonunun ağırlık merkezini bizim genel formülümüzün *son* sözcüğü üzerine getirmelidir: ulusların 'serbestçe kabullendiği birlik'. O, enternasyonalist olarak görevlerine sırt çevirmeden *hem* kendi ulusunun siyasal bağımsızlığından yana olabilir, *hem de* ulusunun bir komşu devlet (x, y, z, vb.) ile birleşmesinden yana olabilir. Ama o, her durumda küçük ulus darkafahlığına *karşı*, kendi içine kapanmaya *karşı* savaşım vermeli, bütünü ve geneli gözönünde tutmalı, özeli genel çıkara bağımlı kılmalıdır.

"Sorunu derinliğine incelememiş olanlar, ezen ulusların sosyal-demokratları '*ayrılma* hakkı' üzerinde ısrar ederlerken, ezilen ulusun sosyal-demokratlarının '*birleşme özgürlüğü*' üzerinde direnmelerinin çelişki olduğunu düşünürler. Ama biraz düşününce, enternasyonalizme ve *bugünkü* durumdan hareket ederek ulusların birbiriyle kaynaşmasına varabilmek için başka yolun olmadığı, olamayacağı anlaşılır." ("Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkının Tayini Üzerine Bir Tartışmanın Özeti", c. XIX, s. 261-262, Rusça.)^[35]

^[35] V. İ. Lenin, *Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı*, s. 189-191

VII. STRATEJİ VE TAKTİK

Bu konuya ilişkin altı soruna değineceğim: 1) proletaryanın sınıf savaşımındaki önderliğin bilimi olarak strateji ve taktik; 2) devrimin aşamaları ve strateji; 3) hareketin kabarma ve alçalmaları ve taktik; 4) stratejik önderlik; 5) taktik önderlik; 6) reformculuk ve devrimcilik.

1. *Proletaryanın sınıf savaşımındaki önderliğin bilimi olarak strateji ve taktik.* İkinci Enternasyonalin egemenlik dönemi, proletaryanın siyasal ordularının az çok sakin gelişme koşulları içinde yetiştirilmesi ve eğitim dönemi, parlamentarizmin, başta gelen sınıf savaşımı biçimi olduğu bir dönemdi. Büyük çapta sınıf çatışmaları, proletaryanın devrimci savaflara hazırlanması, proletarya iktidarının kurulması yolları sorunları, görünüşe göre günün sorunu sayılmıyordu. Ödev şundan ibaretti: proleter orduların yetiştirilmesi ve eğitimi için bütün legal gelişme yollarından yararlanmak, proletaryanın muhalefette kalmasına neden olan ve muhalefette kalmasını gerektiren koşulları gözönünde tutarak parlamentarizmden yararlanmak. Böyle bir dönemde ve proletaryanın ödevlerinin böyle anlaşılmasının ne tutarlı bir strateji ne de derin bir taktik olamayacağı

açıktır. Taktik ve strateji üzerine parça parça ve bağlantısız fikirler vardı. Ama taktik ve strateji yoktu.

İkinci Enternasyonalin günahı, zamanında savaşımın parlamenter biçimlerinden yararlanma taktiğini uygulamış olması değil, nerdeyse biricik savaşım biçimi saydığı bu biçimlerin önemini abartmasıdır ve doğrudan doğruya devrimci savaşlar dönemi gelip çattığı ve parlamento-dışı savaşım biçimleri ön planda yer aldığı zaman, İkinci Enternasyonal partileri yeni ödevlerden yüzçevirdiler, bunları yerine getirmedi.

Ancak bunu izleyen dönemde, proletaryanın açık eylemleri döneminde, proletarya devrimi döneminde ki, burjuvaziden iktidarın alınması sorunu, ivedi pratik sorunlardan biri oldu; proletaryanın yedek güçleri sorunu (strateji) en hayati sorunlardan biri oldu; –parlamenter olsun, parlamento-dışı (taktik) olsun– bütün savaşım ve örgüt biçimleri tam bir açıklıkla belirdiler; ancak bu dönemde proletaryanın savaşımının tutarlı bir stratejisi ve derin bir taktiği hazırlanabildi. Marx'ın ve Engels'in taktik ve strateji hakkında İkinci Enternasyonalin hasıraltı ettiği dâhiyane fikirlerinin Lenin tarafından günışığına çıkarılması tam bu döneme raslar. Ama Lenin, Marx'ın ve Engels'in şu ya da bu ilkelerini diriltmekle kalmadı, onları yeni fikir ve tezlerle tamamladı ve bu fikir ve tezler bütünü, proletaryanın sınıf savaşımına kılavuzluk eden bir kurallar ve ilkeler sistemi içinde topladı. *Ne Yapmalı?*; *İki Taktik*; *Emperyalizm*; *Devlet ve Devrim*; *Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky*; *"Sol" Komünizm*, *Bir Çocukluk Hastalığı* gibi yapıtlar kuşku yok ki, marksizmin ortak hazinesi, devrim cephaneliğine eklenen en değerli bir hazinedir. Leninizmin stratejisi ve taktiği, proletaryanın devrimci savaşımının yönetiminin bilimidir.

2. *Devrimin aşamaları ve strateji*. Stratejinin konusu, devrimin belirli bir aşamasını temel kabul ederek proletaryanın başlıca darbesinin doğrultusunu saptamak; devrimci güçlerin uygun düzenlenişi için (ana ve ikincil yedek güçler) plan hazırlamak; devrimin belirli aşaması boyunca bu planın gerçekleştirilmesi için savaşım vermektir.

Bizim devrimimiz şimdiden iki aşamayı aşmış ve Ekim Devriminden sonra üçüncü aşamaya girmiştir. Dolayısıyla strateji de aşamaya göre değişmiştir.

Birinci aşama: 1903'ten 1917 Şubatına kadar. Hedef; çarlığı yıkmak, ortaçağ kalıntılarının tamamını tasfiye etmek. Devrimin ana gücü: proletarya. Hazır yedeği: köylülük. Ana darbenin doğrultusu: köylülüğü kazanmaya ve çarlıkla anlaşmaya vararak devrimi tasfiye

etmeye [sayfa 79] çabalayan liberal-monarşist burjuvaziye tecrit etmek. Güçlerin düzenleniş planı: işçi sınıfının köylülük ile ittifakı. "*Proletarya, kuvvet yoluyla otokrasiyi ezmek ve burjuvazinin tutarsızlığını etkisiz hale getirmek için köylü yığınlarıyla ittifak kurarak, demokratik devrimi sonuna kadar götürmelidir.*" (Lenin, *İki Taktik*, c. VIII, s. 96, Rusça.)^[36]

^[36] V. I. Lenin, *Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği*, s. 119

İkinci aşama: 1917 Martından 1917 Ekimine kadar. Hedef: Rusya'da emperyalizmi yıkmak ve emperyalist savaştan çıkmak. Devrimin ana gücü: proletarya. Hazır yedeği: yoksul köylülük. Komşu ülkelerin proletaryası olası yedek. Uzayan savaş ve emperyalizmin bunalımı, hareket için uygun an. Ana darbenin doğrultusu: köylülüğün emekçi kitlelerini kazanmaya ve emperyalizm ile *anlaşarak* devrimi durdurmaya çabalayan küçük-burjuva demokratları (menşevikleri, sosyalist-devrimcileri) tecrit etmek. Güçlerin düzenleniş planı: proletaryanın yoksul köylülük ile ittifakı. "*Proletarya, kuvvet yoluyla burjuvazinin direncini kırabilmek için, köylülüğün ve küçük-burjuvazinin kararsızlığını etkisiz hale getirmek için, halkın yarı-proleter unsurlarıyla ittifak kurarak sosyalist devrimi başarmalıdır.*" (İbidem.)^[37]

Üçüncü aşama: Ekim Devriminden sonra başlamıştır. Hedef: bir tek ülkede proletarya diktatörlüğünü sağlamlaştırmak ve bütün ülkelerde emperyalizmi devirmek için proletarya iktidarını dayanak noktası olarak kullanmak. Devrim, bir tek ülkenin sınırlarından taşmıştır: dünya devrimi çağı başlamıştır. Devrimin ana gücü: bir ülkede proletarya diktatörlüğü, bütün ülkelerin proletaryasının devrimci hareketi. Başlıca yedekler: gelişmiş ülkelerde yarı-proleter ve küçük köylü kitleleri, sömürgelerde ve bağımlı ülkelerde kurtuluş hareketi. Ana darbenin doğrultusu: emperyalizmle anlaşma siyasetinin ana desteğini meydana getiren İkinci Enternasyonal partilerini tecrit etmek. Güçlerin düzenleniş planı: proletarya devriminin sömürgelerde ve bağımlı ülkelerdeki kurtuluş hareketi ile ittifakı.

Strateji, devrimin ana güçleri ve bu güçlerin yedekleriyle uğraşır. Devrim yeni bir aşamaya geçince strateji de değişir, ama belirli bir aşama boyunca strateji, esas olarak değişmez.

3. *Hareketin kabarma ve alçalmaları ve taktik.* Taktiğin konusu, nispeten kısa olan, hareketin kabarması ve alçalması, devrimin hızlanması ve yavaşlaması döneminde proletaryanın davranış çizgisini saptamak, eski savaşım ve örgütlenme biçimlerinin ve eski

sloganların yerlerine yenilerini koyarak, savaşım ve örgüt biçimleri arasında uyum sağlayarak vb., bu çizginin uygulanması için savaşım vermektir. Örneğin, strateji, çarlığa ve burjuvaziye karşı savaşımı sonuna kadar götürmeyi hedef edinmişse, taktik, daha az önemli hedefleri amaç edinir; çünkü taktik, savaşı, bütünüyle değil, şu ya da bu aşamayı, şu ya da bu çarşımayı kazanmaya, devrimin belirli bir hızlanış ya da yavaşlama döneminde, belirli bir kampanyayı, somut durumun gereği olan belirli bir hareketi gerçekleştirmeye gayret eder. Taktik, stratejinin bir parçasıdır, stratejiye bağlıdır ve stratejiye hizmet etmekle yükümlüdür.

Taktik, kabarma ve alçalmalara göre değişir. Devrimin birinci aşaması boyunca (1903-Şubat 1917) stratejik plan değişmediği halde, taktik bu süre içinde birçok kez değişti. 1903-1905 döneminde partinin taktiği saldırı, taktiği idi, devrimci hareket yükselen bir çizgiyi izliyordu ve taktik bu olguya dayanmalıydı. Sonuç olarak, savaşım biçimleri de devrimciydi ve devrimin kabarma

^[37] *ibidem*, s. 119-120

kabarma hareketine uymaktaydı. Yerel siyasal grevler, siyasal gösteriler, genel siyasal grev, Dumanın boykot edilmesi, ayaklanma, devrimci savaş sloganları, bu dönemde birbirini izleyen savaşım biçimleri işte bunlardı. Savaşım biçimleriyle birlikte örgüt biçimleri de [sayfa 81] değişmekteydi. Fabrika komiteleri, devrimci köylü komiteleri, grev komiteleri, işçi vekilleri Sovyetleri, azçok açıkta çalışan işçi partisi – işte bu dönemin örgüt biçimleri bunlardı.

1907-1912 devresinde, parti, geri çekilme taktiğine geçmek zorunda kaldı; çünkü devrimci eylem yavaşlamıştı, bir devrim alçalması vardı – ve taktik zorunlu olarak bu olguyu dikkate almalıydı. Sonuç olarak, savaşım biçimleri ve örgüt biçimleri gene değişti. Dumayı boykot yerine Dumaya katılma; Duma dışında açık parlamento-dışı eylem yerine Dumada eylemler ve çalışma; genel siyasal grevler yerine özel iktisadî grevler ya da basbayağı hareketsizlik. Partinin, bu devrede illegaliteye geçmek zorunda kalışı kolayca anlaşılır. Kitle örgütlerine gelince, bunların yerini eğitim ve kültür dernekleri, kooperatifler, işçi sigorta sandıkları ve diğer legal örgütler aldı.

Devrimin ikinci ve üçüncü aşamaları konusunda da aynı şeyi söyleyebiliriz; bu aşamalar boyunca stratejik planlar değişmediği halde, taktik, onlarca kez değişti.

Taktik, proletaryanın savaşım biçimleriyle ve örgüt biçimleriyle, bu biçimlerin zincirleme kaynaşmasıyla uğraşır. Devrimin belirli bir aşamasını temel kabul eden taktik, devrimin kabarma ve alçalmasına, hızlanma ve yavaşlamasına göre birçok kez değişebilir.

4. *Stratejik önderlik*: Devrimin yedekleri şunlar olabilir:

Dolaysız yedekler: a) köylülük ve genellikle ülke nüfusunun ara tabakaları; b) komşu ülkelerin proletaryası; c) sömürgelerde ve bağımlı ülkelerde devrimci hareket; d) proletarya iktidarının zaferleri ve kazançları; proletarya, güçlü bir düşmandan dinlenme molası elde etmek için hem bu kazançlardan bir kısmını feda eder, hem güç üstünlüğünü elinde tutar.

Dolaylı yedekler: a) proletaryanın, düşmanı zayıflatmak ve kendi yedeklerini pekiştirmek için yararlanabileceği, [sayfa 82] ülkenin proleter olmayan sınıfları arasındaki çelişkiler ve çatışmalar; b) proleter devlete düşman olan burjuva devletler arasında patlak veren ve saldırısı ya da zorunlu geri çekilmesi sırasındaki manevralarında, proletaryanın yararlanabileceği çelişkiler, çatışmalar, (örneğin emperyalist savaş gibi) savaşlar.

Önemleri herkes tarafından kolayca anlaşılacağı için birinci kategorideki yedekler üzerinde uzunboylu durmanın gereği yoktur. Roller her zaman açıkça görünmeyen ikinci kategorinin yedeklerine gelince, bunların bazen devrim için birinci derecede önemli olduğunu söylemek gerekir. Örneğin, küçük-burjuva demokratları ile (sosyalist-devrimciler), liberal-monarşist burjuvazi (kadetler) arasında birinci devrimden sonraki çatışmanın büyük önemi yadsınamaz; o çatışma ki, köylülüğün burjuvazinin etkisinden kurtarılmasına yardım ettiği tartışma götürmez. Ekim Devrimi döneminde bellibaşlı emperyalist gruplar arasındaki ölüm-kalım savaşının pek büyük önemini yadsımak daha da olanaksızdır; bu derece birbiri ile savaşa tutuşmuş olan emperyalistler, genç sovyet iktidarına karşı güçlerini birleştiremediler ve işte bu nedenle, proletarya, güçlerini örgütleme işine girişebildi ve Kolçak'ın, Denikin'in yenilgilerini hazırlayabildi. Emperyalist gruplar arasındaki çelişkilerin gittikçe derinleştiği ve aralarında yeni bir savaşın kaçınılmaz hale geldiği bu sırada, bu çeşit yedeklerin, proletarya için gittikçe daha büyük önem kazanabileceğini kabul etmek yerinde olur.

Stratejik önderliğin ödevi, gelişmenin belirli bir aşamasında, devrimin ana hedefine ulaşmak için bütün bu yedeklerden gerektiği gibi yararlanmaktır.

Yedeklerden gereği gibi yararlanmak ne demektir?

Aşağıda başlıcaları belirtilen zorunlu bazı koşulların yerine getirilmesidir.

Birincisi. Devrimin olgunlaştığı, saldırı tam islim [sayfa 83] ilerlediği, ayaklanma kapıyı çaldığı, yedeklerin öncüye bağlanması başarının mutlak koşulu olduğu bir sırada, devrimci güçleri, başlıca hasmın en canalıcı noktasına gereken anda toplamak. Partinin Nisan-Ekim 1917 dönemindeki stratejisi, yedeklerden bu biçimde yararlanmanın bir örneği sayılabilir. Bu dönemde hasmın canalıcı noktası hiç kuşku yok ki, savaştı. Temel sorun olan bu sorunda partinin, proleter öncünün çevresinde halkın en geniş kitlelerini toplayabildiği muhakkaktır. Bu dönemde strateji şundan ibaretti: gösterilerle ve uygulamalarla öncüye sokak eylemlerini öğretmek ve aynı zamanda cephe gerisinde Sovyetler ve cepheye asker komiteleri aracılığı ile yedekleri öncüye bağlamak. Devrimin sonucu, yedeklerden gereği gibi yararlanmış olduğumuzu göstermiştir.

Marx ve Engels'in ayaklanma konusundaki tanınmış tezlerini yorumlayan Lenin'in, devrimci güçlerin stratejik kullanımı üzerine söyledikleri şunlardır:

"1. Ayaklanma *hiç şakaya gelmez*, ama buna başlayınca *sonuna dek gitmenin* gerektiğini iyice kavramalısınız.

"2. *Kuvvetlerin büyük üstünlüğünü* kesin noktalarda ve kesin anlarda yoğunlaştırın, yoksa daha iyi hazırlanma ve örgütlenme üstünlüğüne sahip olan düşman, isyancıları ortadan kaldırır.

"3. Ayaklanma bir kez başlayınca en büyük *kararlılıkla* hareket etmelisiniz, her durumda, tavsatmadan *saldırımı* ele geçirmelisiniz. 'Savunma her silahlı başkaldırmanın ölümüdür.'

"4. Düşmana, baskın yapmaya ve kuvvetlerinin dağılık olduğu anda yakalamaya çalışmalısınız.

"5. Ne denli küçük de olsa *günlük* (eğer bir kasaba sözkonusu ise her saat da denebilir) başarılar için, çaba göstermeli ve ne pahasına olursa olsun '*moral üstünlüğü*' korumalısınız." ("Dişardan Seyreden Bir Kişinin Öğütleri," c. XXI, s. 310-320, Rusça.)^[38]

İkincisi. Kesin darbenin indirileceği anı, öncünün sonuna kadar dövüşmeye hazır bulunduğu, yedeklerin öncüyü desteklemeye hazır oldukları ve düşman saflarında kargaşalığın en son haddine vardığı, bunalımın doruğuna ulaştığı an olması gereken ayaklanmanın başlangıç anını iyi seçmek.

Lenin der ki:

Eğer "kendi olanaklarını aşan bir savaşım yüzünden bize düşman olan bütün sınıf güçleri yeteri kadar zor durumda, yeteri kadar birbirleriyle dalaşmış ve yeteri kadar zayıflamış durumda ise"; *eğer* "ara

unsurların, duraksayan, sallanan, tutarsız bu unsurların –burjuvaziye karşı olan küçük-burjuvazinin, küçük-burjuva demokrasisinin– halkın önünde yeteri kadar maskeleri düşmüş, pratikte iflâslarıyla yeteri kadar saygınlıklarını yitirmişlerse", eğer "proletaryanın saflarında burjuvaziye karşı en kesin eylemden yana, en yürekli devrimci çıkıştan yana güçlü bir bilinç ortaya çıkmışsa, işte ancak o zaman devrim olgunlaşmıştır; işte ancak o zaman yukarda özet olarak işaret ettiğimiz bütün koşulları doğru olarak hesaba katmışsak, ve zamanını doğru seçmişsek, zaferimiz güvence altındadır." ("*Sol" Komünizm*, c. XXV, s. 229, Rusça.)^[39]

[38] V. İ. Lenin, *Marx-Engels-Marksizm*, s. 427428

[39] V. İ. Lenin, "*Sol" Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı*, s. 108

Ekim ayaklanmasının örgütlenmesi, böyle bir stratejinin uygulanmasının bir örneği sayılabilir.

Bu koşula uymamakla "tempoyu kaçırma" denilen tehlikeli bir hataya sürüklenilir; parti, hareketin yürüyüşüne ayak uyduramayıp geride kaldığı ya da çok ilerilere geçip hareketi geride bıraktığı zaman bu hataya düşülür, bu da başarısızlık tehlikesi yaratır. Bu "tempoyu kaçırma"nın bir örneği, ayaklanma anının nasıl seçilemediğini gösteren bir örnek, yoldaşlarımızdan bir kısmının, 1917 Eylül'ünde henüz Sovyetlerde kararsızlığın kendini hissettirdiği, cephedeki askerlerin hâlâ kararsızlık içinde bulunduğu ve yedekler öncüye henüz bağlanmadığı bir sırada Demokratik Konferansı tutuklayarak ayaklanmaya başlama girişimidir.

Üçüncüsü. Yön Bir kez saptandı mı, hedefe giden yolda her cins ve her çeşit güçlükleri ve karışıklıkları aşarak gevşemeden ilerlemek; öyle ki öncü, savaşımın ana hedefini gözden yitirmesin ve kitleler bu hedefe doğru yürürken ve öncünün çevresinde birleşmeye çabalarken yollarını şaşırmasınlar. Bu koşula uymamak, insanı, denizcilerin "rotayı şaşırma" diye adlandırdıkları ağır bir hataya sürükler. Partimizin, Demokratik Konferanstan hemen sonra, Geçici Cumhuriyet Konseyine katılma kararını vermekle benimsediği tutumu, rotayı şaşırmanın bir örneği kabul edebiliriz. Bu sırada parti, Geçici Cumhuriyet Konseyinin, burjuvazinin, ülkeyi burjuva parlamentarizmi yoluna sürüklemek için, sovyetler yolundan caydırmak için giriştiği bir girişim olduğunu, partinin böyle bir kuruluşa katılmasının bütün oyun kâğıtlarını karmakarışık edebileceğini ve "bütün iktidar Sovyetlere" sloganı altında devrimci bir savaşıma atılmış olan işçileri ve köylüleri yanlış yöne

sevkedebileceğini unutmışa benziyordu. Bolşeviklerin Geçici Cumhuriyet Konseyinden (*Preparlament*'ten) çıkmalarıyla bu hata düzeltildi.

Dördüncüsü. Düşmanın daha güçlü bulunduğu, geri çekilmenin kaçınılmaz bir durum aldığı, düşmanın kabul ettirmek istediği muharebeyi kabul etmenin aleyhte olacağı açık olduğu ve belirli güçler dengesi dikkate alındığı zaman geri çekilmenin, öncünün kendini tehdit eden darbeden korunmasının ve yedeklerini korumasının biricik yol olduğu zaman, düzenli bir biçimde geri çekilen yedeklerle birlikte manevra yapmak. Lenin der ki:

"Devrimci partiler, eğitimlerini tamamlamalıydılar. Nasıl saldırılacağı öğrenmişlerdi. Şimdi artık bu bilginin, düzenli bir biçimde nasıl geriye çekilebileceği bilgisiyse tamamlanması gerektiğini kavramalıydılar. Nasıl saldırılacağını ve uygun bir biçimde nasıl geri çekileceğini öğrenmeden zaferin olanaksız olduğunu kavramalıydılar – ve devrimci sınıf bunu kavramayı acı deneyimlerden Öğrenir." (*Ibidem*)^[40]

Böyle bir stratejinin hedefi, zaman kazanmak, düşmanın moralini bozmak ve sonradan saldırıya geçmek için kuvvet yığmaktır.

Brest-Litovsk Barışının yapılması, bu stratejinin bir örneği olarak kabul edilebilir. Brest-Litovsk, partinin zaman kazanmasına, emperyalizm kampındaki çelişkilerden sonuna kadar yararlanmasına, düşman güçlerinin moralini bozmasına, köylülük ile bağlarını korumasına ve Kolçak ile Denikin'e karşı saldırı hazırlamak için kuvvet yığmasına olanak verdi. O tarihte Lenin şöyle diyordu:

"Ayrı bir barış anlaşması yapmakla, biz, birbirine düşman iki emperyalist grubu, bize karşı ortaklaşa harekete geçmelerine engel olan aralarındaki düşmanlıktan ve savaştan yararlanarak mümkün olduğu kadar başımızdan defetmiş oluyoruz ve bu, bize, belirli bir süre için sosyalist devrimi devam ettirmemize ve pekiştirmemize olanak veren hareket serbestisini sağlıyor." ("Ayrı Bir Barışın Yapılması İçin Tezler", c. XXIII, s. 198, Rusça.)

Brest-Litovsk Barışından üç yıl sonra da Lenin şöyle diyordu: "Bugün herkes, budalaların budalası bile, Brest-Litovsk Barışının bizi güçlendiren ve uluslararası emperyalizmin güçlerini bölen bir ödün olduğunu anlamış bulunuyor." ("Yeni Zamanlar, Yeni Biçime Bürünmüş Eski Hatalar", c. XXVII, s. 7, Rusça.)

5. Taktik önderlik. Taktik önderlik, stratejik önderliğin bir parçasıdır. Taktik önderlik, stratejik önderliğin ödevlerine ve gereklerine bağlıdır. Taktik önderliğin amacı, proletaryanın bütün savaşım ve örgüt biçimlerini benimsemek ve belirli bir güçler ilişkisi

¹, stratejik başarının hazırlanması için gerekli azamî sonucu içinde elde etmek için bunlardan hakkıyla yararlanmaktır.

Proletaryanın savaşı ve örgüt biçimlerinden hakkıyla yararlanmak ne demektir?

Bu, başlıcaları aşağıda belirtilen bazı zorunlu koşulları yerine getirmektir:

Birincisi. Hareketin kabarma ve alçalmalarına uydukları için, kitlelerin devrimci mevzilere yerleşmelerini, kitlelerin milyonlarının devrim cephesine şevkini, bunların cephede düzenlenmesini kolaylaştıran ve sağlayan savaşı ve örgüt biçimlerine ön planda yer vermek.

⁴⁰¹ V. I. Lenin, "Sol" Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı, s.17

Burada önemli olan, öncünün, eski düzeni devam ettirmenin olanaksızlığı ve bir düzeni devirmenin kaçınılmaz zorunluluğu bilincine varması değildir. Önemli olan, kitlelerin, milyonların bu zorunluluğu anlamaları ve öncüyü desteklemeye hazır bulunmalarıdır. Ama kitleler, bunu ancak kendi öz deneyimleri ile anlayabilirler. Kitlelerin milyonlarına eski iktidarın devrilmesinin kaçınılmaz bir zorunluluk olduğunu kendi deneyimiyle anlamalarına olanak sağlamak; devrimci sloganların doğruluğuna, kendi deneyimiyle inanmalarına olanak sağlayan savaşı araçlarını ve örgüt biçimlerini ileri sürmek: işte ödev budur.

Eğer parti, Dumaya, zamanında katılmaya karar vermiş olmasaydı, eğer güçlerini Dumada çalışma üzerinde toplamış ve Dumanın hiçliğini, kadetlerin vaatlerinin yalan olduğunu, çarlıkla anlaşmaya varmanın olanaksızlığını, köylülük ile işçi sınıfı arasında bir ittifakın âcil zorunluluğunu kendi deneyimleriyle kavrama olanağını kitlelere sağlamasaydı, önce işçi sınıfından kopardı ve işçi sınıfı, kitlelerle bağlarını yitirirdi. Duma döneminde, kitlelerin bu deneyimi olmasaydı, kadetlerin maskelerini düşürmek ve proletaryanın hegemonyasını sağlamak olanaklı olamazdı.

Otzovizm^[41] taktiğinin tehlikesi şu idi ki, bu taktik, [sayfa 88] öncüyü sayısız yedeklerinden ayırma tehlikesini yaratıyordu.

Eğer proletarya, menşevikler ile sosyalist-devrimcilerin maskeleri düşürülerek savaşı ve emperyalizmin yandaşı kimlikleri henüz ortaya çıkmadan, kitleler, menşeviklerin ve sosyalist devrimcilerin barış hakkında, toprak, özgürlük hakkındaki söylevlerinin yalan olduğunu kendi deneyimleriyle anlamaya henüz zaman bulamadan, 1917 Nisanında ayaklanmaya çağrıda bulunan "sol" komünistleri izlemiş olsaydı, partinin, işçi sınıfı ile bağları kopardı ve işçi sınıfı,

geniş köylü kitleleri arasında nüfuzunu yitirirdi. Kitlelerin, Kerenski devrindeki deneyimleri olmadan, menşevikler ve sosyalist-devrimciler tecrit edilemezdi ve proletarya diktatörlüğü olanaksız olurdu. Bundan dolayı, küçük-burjuva partilerinin hatalarını "sabırla açıklama" ve Sovyetler içinde açıklama taktiği biricik doğru taktikti.

^[41] *Otzovizm*. – (Geri çağırma anlamına gelen *otozvat*'tan gelme) 1905-1907 devriminin yenilgisinden sonra bolşevikler arasında ortaya çıkan oportünist bir eğilim. Otzovistler (Bogdanov, Aleksinski, Lunaçarski ve ötekiler) legal çalışma biçimlerinin kullanılmasına karşı çıkıyorlardı ve Dumadaki sosyal-demokrat milletvekillerinin geri çağrılmasını istiyorlar ve sendikalarda ve çalışan halkın öteki legal örgütlerinde çalışmayı reddediyorlardı.

"Sol" komünistlerin taktiğinin tehlikesi şu idi ki, partiyi proletarya devriminin önderi durumundan, bir avuç kof ve tutarsız komplocu durumuna sokuyordu.

"Tek başına öncüyle zafer olanaksızdır. Bütün sınıf, büyük yığınlar, öncüyü doğrudan doğruya destekleme durumuna gelmedikçe ya da öncüye karşı hayırhah bir yansızlık tutumunu benimseyerek, karşı yanı desteklemeleri olasılığı kesin olarak ortadan kalkmadıkça, öncüyü kesin savaşa sürmek yalnızca bir ahmaklık olmakla kalmaz, bir cinayet olur. Oysa bütün sınıfın, sermayenin ezdiği geniş emekçi yığınların, gerçekten böyle bir tutumu benimseyebilmeleri için yalnızca propaganda, yalnızca ajitasyon yetmez. Bunun için, bu yığınların kendi öz siyasal deneyimleri gereklidir. Bütün büyük devrimlerin temel yasası böyledir, o yasa ki, şimdi yalnızca Rusya tarafından değil, Almanya tarafından da kuvvetle ve büyük açıklıkla doğrulanmaktadır. Yalnızca Rusya'nın bilisiz ve çoğu okur-yazar olmayan yığınlarının değil, Almanya'nın okur-yazar ve iyi eğitilmiş yığınlarının da, kararlı bir biçimde komünizme yönelmeleri için İkinci Enternasyonalin kahramanlarının hükümetinin bütün güçsüzlüğünü, zavallılığını, burjuvazi önünde uşaklığını, bütün korkaklığını ve ihanetini acı deneyimleri ile kavramaları gerekli idi; proletarya diktatörlüğü karşısında, tek seçenek olan en aşırı gericilerin diktatörlüğünün (Rusya'da Kornilov, Almanya'da Kapp ve ortakları) kaçınılmaz olduğunu kavramaları gerekli olmuştu." (*"Sol" Komünizm*, c. XXV, s. 228, Rusça.)^[42]

İkincisi. Elle kavrandığı takdirde bütün zincirin tutulmasına ve stratejik başarının koşullarının hazırlanmasına olanak veren halkanın, her belirli anda, süreçler zincirinin hangi halkası olduğunu bulabilmek.

Burada önemli olan, partinin önündeki ödevler arasında âcil olan ödevi, çözümünü merkezî noktayı oluşturan ve yerine getirilmesi hemen çözümünü gerektiren öbür ödevlerin başarıyla çözümünü sağlayan ödevi ayırıp ele almaktır.

Bu tezin önemini, biri uzak geçmişten (partinin kuruluş dönemi), öbürü pek yakın geçmişten (NEP dönemi) alacağımız iki örnekle tanımlayabiliriz.

^[42] V. İ. Lenin, "Sol" Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı, s. 106-107

Partinin kuruluşu döneminde, sayısız gruplar ve örgütler henüz birbirine bağlanmadığı, tecrit edilmiş gruplarda perakende çalışmanın partiyi tepeden tırnağa kemirdiği; ideolojik kargaşalığın partinin iç yaşamının ayırıcı özelliği olduğu bir dönemde, zincirin esas halkası, partinin önünde duran ödevler arasında temel ödev, bütün Rusya için illegal bir gazetenin (*İskra*'nın) yaratılmasıydı. Niçin? Çünkü o zamanın koşulları içinde, partide sayısız grupları ve örgütleri birbirine bağlamaya, ideolojik ve taktik koşulları [sayfa 90] hazırlamaya ve böylece gerçek bir partinin temellerini atmaya yetenekli, tutarlı bir çekirdeği, ancak bütün Rusya'yı kucaklayan bir illegal gazete aracılığıyla yaratmak olanaklıydı.

Savaşın sonra sosyalizmi kurma işine geçiş döneminde sanayi, plansızlık yüzünden karmakarışık bir durumdayken ve tarım da sınıflı mamuller yokluğundan sıkıntı içindeyken; devlet sanayiinin köylü ekonomisiyle kaynaşmasının sosyalist kuruluşun başarısının temel koşulu olduğu bu dönemde, süreçler zincirinin ana halkası, bütün ödevler içinde temel ödev, ticaretin geliştirilmesiydi. Niçin? Çünkü NEP koşulları içinde sanayi köylü ekonomisiyle kaynaşması, ancak ticaret yoluyla olanaklıydı; çünkü NEP koşulları içinde satış olmadan üretim, sanayi ölümü demektir; çünkü ancak ticaretin geliştirilmesi sonucu, metaların sürüm alanlarını genişleterek sanayii geliştirmek olanaklıydı; çünkü ticarete durumu sağlamlaştırdıktan ve bu alana egemen olduktan sonradır ki, ancak bu halkayı sıkı sıkı tutuktan sonradır ki, sanayii tarımsal pazarla kaynaştırmak ve sosyalist ekonominin temellerinin atılması için gerekli koşulları yaratmayı olanaklı kılan öbür günlük sorunları başarıyla çözmek olanaklıdır.

"Genel olarak devrimci ve sosyalizm yandaşı ya da komünist olmak yetmez—*diyor Lenin*—... Her belirli anda, bütün zinciri tutmak için kavranması gereken halkayı bütün gücüyle kavramayı ve ikinci halkaya geçişi sağlamlca hazırlamayı bilmelidir. ... Şu anda ... bu

halka, devlet tarafından doğru bir düzenlemeye (yönlendirilmeye) tâbi tutulmuş olan iç *ticaretin* canlandırılmasıdır. Ticaret, işte 1921-1922'de sosyalizmi kurma çalışmalarımızın geçici biçimleri arasında, tarihsel olaylar zincirinde, '*bütün gücümüzle sıkı sıkı elde tutmamız gereken*' halkadır." ("Altının Önemi Üzerine", c. XXVII, s. 82, Rusça.)

Doğru taktik önderliği sağlayan bellibaşlı koşullar işte böyledir.

6. *Reformculuk ve devrimcilik*. Devrimci taktik, reformcu taktikten ne bakımdan farklıdır?

Bazıları, leninizmin, genel olarak, reformlara karşı, uzlaşmalara ve anlaşmalara karşı olduğunu sanırlar. Bu, kesin olarak yanlıştır. Belirli bir anlamda "her ne koparırsan kârdır" sözünün doğru olduğunu, bazı koşullarda genel olarak reformların ve özel olarak uzlaşma ve anlaşmaların gerekli ve yararlı olduğunu bolşevikler de herkes kadar bilir.

"Devletler arasındaki sıradan savaşıardan yüz kez daha çetin, daha uzun ve daha çapraşık bir savaş olan uluslararası burjuvazinin devrilmesi uğruna savaşa girişmek, ve önceden dolambaçlı yollara başvurmayı, (bir anlık olsa bile) düşmanlarımızı bölen çelişkilerden yararlanmayı (geçici olsalar da, pek o kadar güvenilir olmasalar da, sallantılı olsalar da, koşullara bağlı bulunsalar da), olası müttefiklerle anlaşma ve uzlaşmaları reddetmek son derece gülünç bir davranış olmaz mı? Bu, bugüne kadar ulaşılmamış ve keşfedilmemiş bir dağın çetin tırmanışında, bazen zikzaklar çizerek yürümeyi, bazen geri çekilmeyi, ilkten seçilen doğrultuyu bırakıp başka bir doğrultuyu denemeyi önceden reddetmek gibi bir şey değil mi?" ("*Sol*" Komünizm, c. XXV, s. 210, Rusça.)^[43]

Bundan dolayı, açıktır ki, burada önemli olan, reformların ve uzlaşmaların kendileri değil, insanların, bu anlaşma ve reformlardan nasıl yararlandıklarıdır.

Reformcu için reform her şeydir; devrimci çalışma ise yalnızca gelip geçicidir, sözü edilecek bir konudur, gözboyamaya yarar. Onun için reform, reformcu taktikle burjuva iktidarı koşulları içinde, kaçınılmaz olarak bu iktidarın bir aleti, devrimci unsurların dayanışmasını baltalamaya yarayan bir aleti haline gelir.

Devrimci için ise, tersine, esas olan reform değil, devrimci çalışmadır; onun için reform, devrimin ikincil ürününden başka bir şey değildir. Onun için devrimci taktik ile reform, burjuva iktidarı koşulları içinde doğal olarak bu iktidarı baltalayan bir araç, devrimi pekiştiren bir araç, devrimci çalışmanın daha da gelişmesi için bir dayanak haline gelir.

Devrimci, reformu, legal eylem ile illegal eylemi bağdaştırma-ya yarayan bir dayanak ve burjuvaziyi devirme amacıyla kitlelerin devrimci hazırlığını amaç edinen illegal çalışmayı pekiştirmeye yarayan bir barınak olarak kabul eder.

Emperyalizm koşulları içinde reformlardan ve anlaşmalardan devrimci biçimde yararlanmanın özü işte *budur*.

^[43] V. İ. Lenin, "Sol" Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı, s. 75

Reformcu ise, tam tersine, reformları her türlü illegal eylemden vazgeçmek için, kitlelerin devrime hazırlanışını suya düşürmek için ve "bağışlanan" reformların gölgesinde uykuya yatmak için kabul eder. Reformcu taktiğin özü *budur*.

Emperyalizm koşulları içinde reformlar ve anlaşmalar hakkında söylenecek şeyler bunlardır.

Bununla birlikte, emperyalizmin devrilmesinden sonra, proletarya diktatörlüğünde, durum az çok değişir. Belirli bir durumda, proletarya, varolan düzeni devrimci yöntemle değiştirme yolunu geçici olarak bırakabilir ve bu düzenin yavaş yavaş biçim değiştirmesi yolunu, "reformcu yolu" –Lenin'in çok iyi bilinen "Altının Önemi Üzerine" adlı makalesinde dediği gibi– proleter olmayan sınıfları dağıtmak için, devrime dinlenme molası vermek ve devrimin güçlerini toplama ve yeni bir saldırının koşullarını hazırlama olanağını sağlamak için yandan çevirme hareketleri yolunu, reformlar yolunu ve proleter olmayan sınıflara ödünler yolunu tutabilir. Yadsınamaz ki, bu yol, belli bir anlamda "reformcu" bir yoldur. Yalnız, burada köklü bir farklılıkla karşı karşıya olduğumuzu anımsamak gerekir; bu da, reformun, proletarya iktidarından türemesi, bu iktidara, gereksinmesi olan dinlenme molasını sağlaması, devrimi değil, proleter olmayan sınıfların dayanışmasını baltalamasıdır.

Böylece, bu koşullarda reform kendi karşıtına dönüşür.

Proletarya iktidarı tarafından böyle bir siyasetin uygulanabilmesinin nedeni, bunun biricik nedeni, bir önceki dönemde, devrim atılımının yeteri kadar büyük oluşu ve devrime saldırı taktiğinin yerine, geçici olarak geri çekilme taktiğini, yandan çevirme hareketleri taktiğini koyarak geri çekilebilmesidir.

Böylece, eskiden burjuva iktidarı altında reformlar devrimin ikincil ürünleri olmalarına karşılık, şimdi, proletarya diktatörlüğü altında, proletaryanın devrimci fetihleri, proletaryanın elinde bu fetihlerden meydana gelen birikmiş yedekler, reformların kaynağı olmaktadır.

"Reformlar ile devrim arasındaki ilişkileri –diyor Lenin-; yalnızca marksizm açık ve doğru olarak belirtir; ve Marx, bu ilişkiyi yalnızca bir yanıyla, proletaryanın en az bir ülkede az çok sağlam, az çok kalıcı birinci zaferinden önceki koşullar içinde görebildi. O zamanın koşullarında, bu ilişki, şu ilkeye dayanıyordu: reformlar, proletaryanın devrimci sınıf savaşımının ikincil bir ürünüdür. ... Proletaryanın en az bir ülkede zaferinden sonra, devrim ile reformlar arasındaki ilişkide bir yenilik oldu. İlkede her şey eskisi gibidir; ama biçimde, Marx'ın bizzat önceden göremeyeceği, ama ancak marksizmin felsefesi ve politikası açısından görülmesi olanaklı olan biçimde bir değişiklik oldu. ... Zaferden sonra bunlar [yani reformlar, –J. St.] (uluslararası bakımdan hep o 'ikincil ürün' kalmakla birlikte), zaferin kazanılmış olduğu ülke için, ayrıca, güçlerin aşırı bir gerilimi sonucunda, şu ya da bu geçici, devrimci yoldan aşmak için güçlerin yetmemesinden ötürü zorunlu ve meşru bir dinlenme molasıdır. Zafer, zorunlu bir geri çekilme sırasında bile dayanmaya (–hem maddî hem manevî anlamda dayanmaya–) olanak veren bir 'güç yedekliği' sağlar." ("Altının Önemi Üzerine", c. XXVII, s. 84-85, Rusça.)

VIII. PARTİ

Devrim-öncesi dönemde, İkinci Enternasyonal partilerinin işçi hareketlerinde egemen güç olduğu ve parlamenter savaşım biçimlerinin başlıca savaşım biçimi sayıldığı azçok sakin gelişme döneminde, bu koşullar altında parti sonraları, büyük devrimci savaşlar döneminde kazandığı ciddi ve kesin öneme sahip değildi ve olamazdı. İkinci Enternasyonal eleştirilere karşı savunan Kautsky, İkinci Enternasyonal partilerinin savaş aletleri değil, barış aletleri olduklarını; bundan ötürü savaş sırasında, proletaryanın devrimci eylemleri döneminde herhangi ciddi bir iş başaramadıklarını söyler. Bu, tamamıyla doğrudur. Ama bunun anlamı nedir? İkinci Enternasyonal partilerinin, proletaryanın devrimci savaşımında bir işe yaramadıkları; bunların, proletaryanın savaşım partileri, işçileri iktidarı kazanmaya götüren militan partiler değil, parlamenter savaşıma uygun bir seçim aygıtı oldukları. Bu da, İkinci Enternasyonal oportünistlerinin egemenlikleri döneminde proletaryanın temel siyasal örgütünün neden parti değil de parlamento grubu olduğunu açıklar. Bilindiği gibi, bu dönemde, parti gerçekte bir eklenti, parlamento grubuna hizmet etmekle görevli bir öğe sayılıyordu. Bu koşullarda ve böyle bir partinin yönetiminde, proletaryayı devrime hazırlamanın sözkonusu bile edilemeyeceği, kanıt göstermeyi gerektirmeyecek kadar açıktır.

Ama yeni dönemin gelip çatmasıyla, durum köklü olarak değişti. Yeni dönem, sınıflar arasında açık çatışmalar dönemi, proletaryanın devrimci eylem dönemi, proletarya devrimi dönemi, güçlerin emperyalizmi devirmeye, iktidarın [sayfa 95] proletarya tarafından ele geçirilmesine doğrudan doğruya hazırlanması dönemidir. Bu dönem, proletaryanın önüne yeni ödevler koyar: yeni bir tarzda,

devrimci bir tarzda, parti çalışmalarının bütününi yeniden örgütlendirmek; işçilerin iktidar uğruna devrimci savaşım ruhunda eğitimi; yedek güçlerin hazırlanması ve proletaryaya bağlanması; komşu ülkelerin proleterleri ile ittifak; sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin kurtuluş hareketleri ile sağlam bağların kurulması vb., vb.. Bu yeni ödevlerin, parlamentarizmin sakin koşulları içinde yetişmiş eski sosyal-demokrat partiler tarafından başarılabilmesine inanmak, kendini iflah olmaz bir umutsuzluğa ve kaçınılmaz bir yenilgiye mahkûm etmektir. Böyle ödevlerle kolları yüklü olarak eski partilerin önderliği altında kalmak, tam bir silahsızlanma durumunda kalmaktır. Proletaryanın böyle bir duruma razı olmayacağını tanıtlamanın gereği yoktur.

Yeni bir partiye, proleterleri iktidar uğruna savaşıma yöneltecek kadar cesur, devrimci bir durumun çapraşık koşulları içinde yolunu şaşırılmayacak kadar deneyim sahibi ve hedefe giden yolda hiçbir kayaya çarpmadan yol alabilecek, esnek, savaşımçı bir partiye, devrimci bir partiye duyulan zorunlu gereksinme işte buradan gelir.

Böyle bir parti olmaksızın, emperyalizmi devirmek, proletarya diktatörlüğünü kurmak düşünülmeydi bile.

Bu yeni parti, leninizmin partisidir.

Bu yeni partinin özellikleri nelerdir?

1. *Parti, işçi sınıfının öncü müfrezesi.* Partinin her şeyden önce işçi sınıfının öncü müfrezesi olması gerekir. Partinin, işçi sınıfının en iyi unsurlarını, bu unsurların deneyimini, devrimci ruhunu, proletarya davası uğruna sonsuz özverisini emmesi gerekir. Ama partinin, gerçekten bir öncü müfreme olması için, devrimci teori ile, hareketin yasalarının bilgisiyle, devrim yasalarının bilgisiyle silahlanmış olması gerekir. Yoksa parti, proletaryanın savaşımını yönetemez, proletaryayı ardından sürükleyemez. Eğer parti, işçi sınıfının kütlesinin duyduklarını ve düşündüklerini kaydetmekle yetinirse; kendiliğinden-hareketin kuyruğunda sürüklenirse; kendiliğinden-hareketin günlük seyrinin ve siyasete karşı ilgisizliğin üstesinden gelemezse; eğer parti, proletaryanın geçici çıkarlarının üstüne çıkmazsa; kitleleri, proletaryanın sınıf çıkarları bilinci düzeyine yükseltmezse, gerçek bir parti olamaz. Partinin işçi sınıfının başında olması gerekir; parti, işçi sınıfından daha uzakları görebilmelidir; parti, kendiliğinden-hareketin kuyruğunda sürüklenmemeli, proletaryaya kılavuzluk etmelidir. "Kuyrukçuluk" siyasetini telkin eden İkinci Enternasyonal partileri, proletaryayı burjuvazinin elinde bir alet rolüne mahkûm eden burjuva siyasetinin ajanıdır. Ancak, kendini proletaryanın öncü müfrezesi sayan ve kitleleri proletaryanın

sınıf çıkarları bilinci düzeyine yükseltebilen bir parti, ancak böyle bir parti, işçi sınıfını *trade-union*'culuk yolundan vazgeçirmeye ve bu sınıfı bağımsız bir siyasal güç haline getirmeye yeteneklidir. Parti, işçi sınıfının siyasal önderidir.

Yukarıda işçi sınıfının savaşımının güçlüklerinden, bu savaşımın çapraşık koşullarından söz ettim. Strateji ve taktiğe, yedeklere ve manevralara, saldırıya ve geri çekilmeye değindim. Bu koşullar, savaş koşulları kadar çapraşıktır, belki daha da çapraşıktır. Bu koşullar içinde doğru yolu kim bulabilir? Milyonlarca proletere doğru yönü kim verebilir? Savaş halinde olan hiçbir ordu, yenilmek istemiyorsa, deneyimi olan bir kurmay heyetinden vazgeçemez. Proletaryanın da eğer amansız düşmanlarının pençesinde kahrolmak istemiyorsa, böyle bir kurmay heyetinden vazgeçemeyeceği açık değil mi? Ama bu kurmay heyetini nerede bulmalı? Bu kurmay heyeti, ancak proletaryanın devrimci partisi olabilir. Devrimci bir partisi bulunmayan işçi sınıfı, kurmaysız bir ordudur.

Parti, proletaryanın savaş kurmay heyetidir.

Ama parti, yalnızca *öncü* müfreze olamaz. Aynı zamanda, *sınıfın* bir müfrezesi, sınıfın bir parçası, varlığının bütün kökleri ile ona sıkı sıkıya bağlı bir parçası olmalıdır. Öncü müfreze ile işçi sınıfının arta kalanı arasındaki fark, parti üyeleri ile partiszler arasındaki fark, sınıflar yokolmadıkça, proletarya başka sınıflardan gelen unsurlarla kendi saflarını tamamlamadıkça; işçi sınıfı bütünü ile öncünün düzeyine yükselmedikçe, ortadan kalkamaz. Ama fark, işçi sınıfından kopmaya kadar varırsa, parti, içine çekilir ve partisz kitlelerle bağları çözülürse, parti partilikten çıkar. Parti, partisz kitlelerle bağlı değilse, kendisiyle partisz kitleler arasında bağlantı yoksa, bu kitleler partinin önderliğini kabul etmiyorlarsa, eğer partinin kitleler arasında manevî ve siyasal saygınlığı yoksa, parti, sınıfa kılavuzluk edemez. Kısa bir süre önce, partimize, ikiyüz bin işçiyi yeni üye kaydettik. Bu üye kaydının dikkate değer yanı, bu işçilerin partiye özellikle kendiliklerinden gelmemeleri, ama yeni üyelerin kabulüne fiilen katılan bütün partiszler kitlesi tarafından partiye gönderilmeleridir. Genel kural olarak, partiszler kitlesinin onayı olmadan yeni üyeler kaydedilmiyordu. Bu, partisz işçilerin büyük kitlesinin partimizi kendi öz partisi, kendi *yakını* bir parti, bir *sevgili* varlık saydığını, partinin gelişmesinin ve güçlenmesinin hayatı çıkarı gereği olduğunu ve partimizin önderliğine kaderini seve seve bağladığını gösterir. Partiyi partiszler kitlesine bağlayan bu çözülmez manevî bağlar olmadan, partinin, sınıfının kesin gücü olmayacağı açıktır. Parti, işçi sınıfının ayrılmaz bir parçasıdır.

"Biz, –*diyor Lenin*– bir sınıfın partisiyiz. Bu yüzden, *hemen hemen bütün sınıfın* (ve savaş sırasında, iç savaş sırasında bütün sınıfın) bizim partimizin önderliğinde hareket etmesi, olanaklı olduğu kadar yakından bizim partimize bağlanması gerekir. Ama kapitalizmde, bütün sınıfın, ya da hemen hemen bütün sınıfın öncüsünün, yani kendi sosyal-demokrat partisinin bilinç ve eylem düzeyine çıkabileceğini düşünmek manilovizm ve "kuyrukçuluk" olur. Aklıbaşında hiçbir sosyal-demokrat, kapitalizmde, sendika örgütlerinin bile (gelişmemiş kesimlere göre daha ilkel ve daha yaygın olan) işçi sınıfının tümünü ya da hemen hemen tümünü kucaklayacak bir güce sahip olmadığından kuşku duymamıştır. Öncü ile, ona eğilimli kitleler arasındaki farkı unutmak, öncünün, gittikçe daha genişleyen ölçüde, kitleleri kendi ileri düzeyine *yükseltme* görevini unutmak, yalnızca kendini aldatmak, gözlerini bizim görevimizin genişliğine kapatmak ve bu görevleri daraltmaktır." (*Bir Adım İleri, İki Adım Geri*, c. VI, s. 205-206, Rusça.)^[44]

2. *İşçi sınıfının örgütlü müfrezesi olarak parti*. Parti, yalnızca işçi sınıfının *öncü* müfrezesi değildir. Eğer bu sınıfın savaşımını gerçekten yönetmek istiyorsa, sınıfın *örgütlü* müfrezesi de olmalıdır. Kapitalizm koşullarında, partinin ödevleri son derece yaygın ve çeşitlidir. Parti, iç ve dış gelişmesinin son derece çetin koşulları içinde proletaryanın savaşımına kılavuzluk etmeli; durum saldırıyı gerektiriyorsa proletaryayı saldırıya geçirmeli; durum geri çekilmeyi gerektiriyorsa, proletaryanın güçlü hasmının darbelerinden sakınmasını sağlamalı; partisziz, örgütsüz işçi kitlesinin milyonlarına disiplin ruhunu ve sistemli savaşımı, örgüt ruhunu ve dayanıklılığı kazandırmalıdır. Ama parti, ancak kendisi de disiplinin ve örgüt ruhunun somut örneği ise; ancak kendisi proletaryanın örgütlü müfrezesi ise, bu ödevleri başarabilir. Bu koşullar olmadan, partinin, proletaryanın büyük kitlelerine önderlik etmesi, sözkonusu bile olamaz.

Parti, işçi sınıfının örgütlü müfrezesidir.

Partinin örgütlü bir bütün olduğu anlayışı, partimizin tüzüğü'nün birinci maddesine konan Lenin'in ünlü formülü ile saptanmıştır. Bu formüle göre, parti, örgütlerinin *toplama* ve parti üyesi de, parti örgütlerinden birinin üyesi olan kimsedir. Daha 1903'te, bu formüle karşı koyan menşevikler, bunun yerine kendi kendini partiye alma "sistemini", parti üyesi "sıfatını" şu ya da bu biçimde partiyi destekleyen, ama parti örgütüne girmeyen ve girmek istemeyen her "profesör ve öğrenci"yi, her "sempatizan"ı ve her "grevci"yi kapsayan "sistemi" koymayı öneriyorlardı. Açıktır ki, eğer bu özgül sistem

partimizde yer etseydi, bu, partinin profesör ve öğrencilerle aşırı ölçüde dolmasına neden olur ve parti ile sınıf arasındaki sınırı silerek, partinin örgütsüz kitleleri öncü müfrezenin

^[44] V. İ. Lenin, *Bir Adım İleri, İki Adım Geri*, s. 75-76

düzeyine yükseltme ödevini ortadan kaldırarak, partiyi, "sempatizanlar" denizinde kaybolmuş, biçimsiz, örgütsüz bir "kuruluş" haline getirirdi. Böyle oportünist bir "sistem" ile partimizin, devrimci işçi sınıfının örgütü çekirdeği rolünü başaramayacağını söylemenin gereği yoktur.

"Martov yoldaşın sorunu ele alış biçiminde, –*der Lenin*– partinin sınır çizgisi belirsiz kalmaktadır. Çünkü 'her grevci' kendini parti üyesi 'ilân edebilir'. Bu belirsizliğin yararı nedir? Daha yaygın bir 'unvan'. Zararı ise, *örgütsüzlük* fikrini getirmesinde, sınıf ile partiyi birbirine karıştırmaktadır." (*Ibidem*, s. 211.)^[45]

Ama parti, yalnızca örgütlerinin *toplama* değildir. Aynı zamanda parti, bu örgütlerin biricik *sistemi*, alt ve üst yönetim organlarıyla, azınlığın çoğunluğa uymasıyla, bütün parti üyeleri için zorunlu olan pratik kararlarıyla, bu örgütlerin bir bütün olarak olumlu birliğidir. Bu koşullar gerçekleşmeden, parti, işçi sınıfının örgütlü savaşımının sistemli ve örgütlü yönetimini sağlamaya yetenekli, tek ve örgütlü bir bütün olamaz.

"*Önceleri –der Lenin*– bizim partimizin resmen örgütlenmiş bir bütün olmadığını, yalnızca ayrı gruplar toplamı [sayfa 100] olduğunu ve bu yüzden, bu gruplar arasında, ideolojik etki ilişkileri dışında herhangi bir başka ilişkinin olanaklı olmadığını unutmışlardır. *Şimdi* örgütlenmiş bir parti haline geldik, bu, bir otoritenin kurulmasını gerektirir, fikir gücünün otorite gücüne dönüşmesini gerektirir, alt parti kurullarının üst kurullara bağlılığını gerektirir." (*Ibidem*, s. 291.)^[46]

Azınlığın çoğunluğa uyması ilkesi, parti çalışmalarının bir merkezî organ tarafından yönetilmesi, kararsız unsurların saldırılarına, "bürokratism", "formalizm" vb. suçlamalarına sık sık neden olur. Tanıtlamaya gerek yok ki, bu ilkeler uygulanmadan partinin bir bütün olarak sistemli çalışması ve işçi sınıfı savaşımının yönetilmesi olanaklı olamazdı. Örgüt sorununda leninizm, bu ilkelerin sıkı sıkıya uygulanmasıdır. Lenin, bu ilkelere karşı savaşımı,

alayla karşılanmaya ve reddedilmeye lâyık "Rus nihilizmi" ve "aristokrat anarşizmi" diye niteler.

Lenin, *Bir Adım İleri, İki Adım Geri* adlı kitabında, bu kaypak unsurlar hakkında şöyle der:

^[45] V. İ. Lenin, *Bir Adım İleri, İki Adım Geri*, s. 82

^[46] *Ibidem*, s. 199-200

"Aristokratik anarşizm, özel olarak, Rus nihilistinin niteliğidir. Rus nihilisti, parti örgütünü ürkünç bir 'fabrika' olarak düşünür; parçanın bütüne ve azınlığın çoğunluğa bağlılığını 'kölelik' olarak görür; ... bir merkezin yönetiminde işbölümü yapılmasını, insanların 'çark dişlileri' haline getirilmesi gibi görür ve bu davranışa traji-komik feryatlarla karşı çıkar; ... partinin örgüt tüzüğünden söz etmek, insanı tüzüğün tümünden vazgeçirecek aşağılayıcı bir tiksintiyle karşılanır." "Bürokrasi hakkındaki bu ünlü feryatların, merkezî organların kişisel bileşiminden duyulan tatminsizliğin perdesi olduğu ve kongrede ciddiyetle verilen sözden dönmeyi örtmekte kullanılan bir incir yaprağı yerine geçtiği, sanıyorum, aydınlanmıştır. Siz bir bürokratsınız, çünkü kongrede benim isteklerime karşın seçildiniz; siz bir biçimcisiniz, çünkü tutumunuz, benim rızama uygun değil, kongrenin resmî kararlarına uygun yolda; siz tamamen mekanik bir yönde hareket ediyorsunuz; çünkü parti kongresindeki 'mekanik' çoğunluğun sözünü ediyorsunuz, benim üye seçilme isteğimi dikkate almıyorsunuz; siz bir müstebitsiniz, çünkü, çevre anlayışlarının kongre tarafından açıkça kabul edilmeyişinden hoşlanmadıkları için çevrelerin 'devamlılığında' daha çok direnen eski uyuşuk bir takıma^[47] iktidarı teslim etmeyi reddediyorsunuz." (*Ibidem*, c. VI, s. 310 ve 287, Rusça.)^[48]

3. *Parti, proletaryanın sınıf örgütünün en yüksek biçimidir.* Parti, işçi sınıfının örgütlü müfrezesidir. Ama işçi sınıfının tek örgütü değildir. (Proletarya, sendikalar, kooperatifler, fabrika örgütleri, parlamento grupları, partisiz kadın birlikleri, basın, kültür ve eğitim örgütleri, gençlik dernekleri, (açık devrimci eylem sırasında) devrimci savaşım örgütleri, (eğer proletarya iktidarda ise) devlet örgütü olarak Sovyetler vb. gibi bir sıra öbür örgütlere de sahiptir. Bu örgütlerin büyük çoğunluğu, parti-dışı örgütlerdir ve içlerinden ancak birkaçı partiye doğrudan doğruya bağlıdır ya da partinin kollarını oluşturur. Bütün bu örgütler, belirli koşullarda işçi

sınıfına kesinlikle gereklidirler, çünkü bunlar olmadan savaşımın çeşitli aşamalarında proletaryanın sınıf mevzilerini güçlendirmek,

^[47] Burada sözkonusu olan, II. Kongrenin kararlarına boyun eğmeyip Lenin'i "bürokratiklikla" suçlayan Akselrod, Martov, Potressov ve diğerlerinin oluşturduğu "ahbap çevresi" dir. -*J. St.*

^[48] V. İ. Lenin, *Bir Adım İleri, İki Adım Geri*, s. 228 ve 194-195

burjuva düzeni yerine sosyalist düzeni kurmakla yükümlü bir güç olarak proletaryayı savaşıma hazırlamak olanaksızdır. Ama sayısı bu kadar kabarık olan bu örgütlerin yönetim birliğini nasıl sağlamalı? Bu örgüt çokluğunun, yönetimde dağınıklığa neden olmayacağını güvencesi nerededir? Denilecek ki, bu örgütlerin herbiri, kendi özel alanında çalışmaktadır ve dolayısıyla bunlar birbirlerinin çalışmasına engel olamaz. Bu, elbette doğrudur. Ama *tek bir* sınıfa, proleter sınıfa hizmet ettiklerine göre, bütün bu örgütlerin eylemlerini tek bir doğrultuda yürütmeleri gerektiği de doğrudur. Şu soru sorulabilir: Bütün örgütlerin, çalışmalarında izlemeleri gereken bu çizgiyi, bu genel doğrultuyu kim belirler? Gereken deneyime sahip bulunduğu için, yalnız bu genel çizgiyi hazırlamaya yetenekli olmakla kalmayan, aynı zamanda yeterli otoriteye de sahip bulunduğu için, bütün bu örgütlerin yönetim birliğini sağlamak ve aykırı hareketleri gidermek üzere, bu çizgiyi uygulamaya, teşvik etmeye yetenekli olan bu merkezî örgüt hangisidir?

Bu örgüt, proletaryanın partisidir

Parti bunu başarmak için gerekli bütün önkoşullara sahiptir, çünkü: birincisi, parti, proletaryanın partisiz örgütlerine doğrudan doğruya bağlı olan ve çoğu kez bu örgütleri yöneten işçi sınıfının en iyi unsurlarının birleşme noktasıdır; ikincisi, işçi sınıfının en seçkin unsurlarının birleşme noktası olan parti, işçi sınıfının örgütlerinin her biçimini yönetmeye yetenekli önderlerinin yetiştirilmesi için en iyi okuldur; üçüncüsü, işçi sınıfı önderlerinin yetiştirilmesi için en iyi okul olan parti, deneyimi ve saygınlığı ile proletaryanın savaşımının önderliğini merkezileştirmeye ve böylelikle işçi sınıfının çeşitli örgütlerini, yardımcı organlar ve partiyi sınıfa bağlayan volan kayışları haline getirmeye yetenekli biricik örgüttür. Parti, proletaryanın en yüksek sınıf örgütü biçimidir.

Elbette bu, parti-dışı örgütlerin, sendikaların, kooperatiflerin vb. partinin yöntemine, resmen ast olarak bağlı olmaları demek değildir. Yalnızca, bu örgütlerden olan ve bunlarda tartışma götürmez biçimde etkili olan parti üyeleri, bu parti-dışı örgütlerin çalışmalarında proletarya partisine yaklaşmaları ve onun siyasal önderliğini gönül

rızasıyla kabul etmeleri için bütün inandırma yollarına başvurmalıdır demektir.

İşte bunun için Lenin, partinin siyasal önderliğinin, proletaryanın bütün öbür örgüt biçimlerine uzanması gereken "proleterlerin sınıf birliğinin *en yüksek biçimi*" ("*Sol*" *Komünizm*, c. XXV, s. 194, Rusça)^[49] olduğunu söyler.

^[49] V. İ. Lenin, "*Sol*" *Komünizm*, *Bir Çocukluk Hastalığı*, s. 48

İşte bunun için partisziz örgütlerin "bağımsızlığı" ve "yansızlığı" oportünist teorisi, *bağımsız* parlamenterlerle partiden *kopmuş* yazarların, dargörüşlü sendika önderleriyle, burjuvalaşmış kooperatifçilerin sayısını artıran bu teori, leninist teori ve pratikle kesinlikle bağdaştırılamaz.

4. *Proletarya iktidarının aleti olarak parti*. Parti, proletaryanın en yüksek örgüt biçimidir. Parti, proleter sınıfın bağrında ve bu sınıfın örgütleri arasında asıl yönetim gücüdür. Ama, bu, hiç de partinin kendisinin bir sonuç olduğu, kendi kendine yeter bir güç olduğu anlamına gelmez. Parti, yalnızca proleterlerin sınıf birliğinin en yüksek biçimi değildir, aynı zamanda, proletaryanın elinde, henüz kurulmadan önce, diktatörlüğünün kurulmasına yarayan, kurulduğu zaman da bu diktatörlüğün pekiştirilmesine ve genişletilmesine yarayan bir araçtır. Eğer iktidar sorunuyla karşı karşıya kalmasaydı, emperyalizmin yarattığı koşullar, kaçınılmaz savaşlar, bir bunalımın varlığı, proletaryanın bütün güçlerinin bir noktada toplanmasını, burjuvaziyi devirmek ve proletarya diktatörlüğünü kurmak için devrimci hareketin bütün iplerinin bir tek yerde toplanmasını gerekli kılmasaydı, sağlamasaydı, parti, bu kadar önem kazanamaz, proletaryanın bütün öbür örgüt biçimleri içindeki üstün durumuna erişemezdi. Parti, proletaryaya, her şeyden önce, proletaryanın iktidarı başarıyla alması için vazgeçilmez bir kurum olan savaş genelkurmayı olarak gereklidir. Tanıtlamaya gerek yok ki, proletaryanın kitle örgütlerini çevresinde toplamaya ve savaş sırasında hareketin tümünün önderliğini merkezileştirmeye yetenekli bir parti olmasaydı, proletarya, Rusya'da devrimci diktatörlüğünü kuramazdı.

Ama parti, proletaryaya, yalnızca diktatörlüğünü kurması için gerekli değildir; parti, diktatörlüğü sürdürmek, onu sosyalizmin tam zaferini sağlamak amacıyla sağlamlaştırmak ve alanını genişletmek için daha da gereklidir.

"Sanıyorum, *–diyor Lenin–* artık bugün, bolşeviklerin, partimiz içinde en sert ve demir disiplin olmadan, ya da işçi sınıfı kitesinin

bütününden, yani geri tabakalara önderlik etme yeteneğinde ya da onları birlikte sürükleme yeteneğinde olan işçi sınıfı içerisindeki bütün düşünen, namuslu, özverili ve etkin unsurlardan tam ve eksiksiz destek sağlamadan, değil iki-buçuk yıl, iki-buçuk ay bile iktidarı tutamayacakları, herkesçe bilinmektedir." (*Ibidem*, s. 173.)^[50]

^[50] V. İ. Lenin, "Sol" Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı, s. 11

Ama diktatörlüğü "sürdürmek" ve "yaymak" ne demektir? Milyonlarca proletere disiplin ve örgüt ruhunu aşılacaktır; proleter yığınlar içinde birliği ve küçük-burjuva kökenli güçlerin ve küçük-burjuva alışkanlıkların kemirici etkisine karşı bir savunma kalesi kuracaktır; küçük-burjuva tabakaları yeniden eğitmek ve değiştirmek için proleterlerin örgüt çalışmalarını pekiştirmektedir; sınıfları kaldırmak ve sosyalist üretimi örgütlendirmek için zorunlu koşulları hazırlamaya yetenekli bir güç olabilmeleri için proleter kitlelerin kendilerini eğitmelerine yardım etmektir. Bütün bunları ise, birliğinden ve disiplininin güç alan bir parti olmadan başarmak olanaksızdır.

"Proletarya diktatörlüğü, –diyor Lenin– eski toplumun güçlerine ve geleneklerine karşı, kanlı ve kansız, şiddete başvuran, barışçı, askerî, iktisadî, eğitici ve yönetsel, inatçı bir savaştır. Milyonlarca ve on milyonlarca insandaki alışkanlık gücü, en korkunç güçtür. Savaşta çelikleşmiş bir parti olmadan, sözkonusu sınıf içinde namuslu olarak ne varsa onun güvenini elde etmiş bir parti olmadan, yığınların havasını izlemeyi bilen ve bunu etkileyebilen bir parti olmadan, bu savaşı başarıyla yürütmek olanaksızdır." (*Ibidem*, s. 190.)^[51]

Proletaryanın, diktatörlüğünü kurmak ve sürdürmek için partiye gereksinmesi vardır. Parti, proletarya diktatörlüğünün bir aletidir.

Bundan çıkan sonuç şudur ki, sınıfların ortadan kalkması ve proletarya diktatörlüğünün yavaş yavaş sona ermesi partinin de sona ermesine neden olacaktır.

5. Hiziplerin varlığı ile bağdaşmayan irade birliği olarak parti. Birliğinden ve demir disiplininin güç alan bir parti olmadan proletarya diktatörlüğünü kurmak ve sürdürmek olanaksızdır. Ama bütün parti üyelerinin irade birliği olmadan, hareket birliği olmadan partide demir disiplin düşünülemez. Kuşkusuz ki bu, partide fikir savaşımına yer olmadığı anlamına gelmez. Tam tersine, demir disiplin, eleştiriye ve fikir savaşımına engel olmak şöyle dursun, partinin bağrında eleştiriye ve fikir savaşımını gerektirir. Üstelik bu, disiplinin "kör" disiplin olması da demek değildir. Tam tersine, demir disiplin, bilinçli ve gönüllü olarak kabul edilen bir itaati öngörür, çünkü, ancak bilinçli bir disiplin, gerçekten demir disiplin olabilir.

Ama fikir savaşımı bitince, eleştiri tükenip karara varılınca, bütün parti üyelerinin irade birliği ve eylem birliği şarttır. Bu, öyle bir zorunlu şarttır ki, onsuz ne birleşmiş parti, ne de partide demir disiplin düşünülebilir.

^[51] V. I. Lenin, "Sol" Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı, s. 40

"Bu çetin iç savaş döneminde –*diyor Lenin*– Komünist Partisi, ancak en merkezileşmiş tarzda Örgütlenmişse, partide askerî disipline pek benzeyen demir disiplin yürürlükteyse ve partinin merkezi, büyük bir otoriteye sahipse, geniş yetkileri varsa ve parti üyelerinin genel güvenini kazanmışsa, görevini başarabilir." ("Üçüncü Enternasyonal Partilerin Kabul Edilmesi Koşulları", c. XXV, s. 282-283, Rusça.)

Diktatörlüğün kuruluşundan önceki savaşım koşullarında, parti disiplini hakkında bunlar söylenebilir.

Diktatörlüğün kurulmasından sonra aynı şeyi, ama daha da büyük ölçüde söylemek gerekir.

"Proletaryanın partisinin demir disiplinim, özellikle onun diktatörlüğü sırasında azıcık da olsa zayıflatan kimse –*der Lenin*–, gerçekte, proletaryaya karşı burjuvaziye yardım etmektedir." ("Sol" Komünizm, c. XXV, s. 190, Rusça.)^[52]

Dolayısıyla hiziplerin varlığı, parti birliğiyle, demir disiplinle bağdaşamaz. Hiziplerin varlığının birçok merkezlerin varlığına neden olduğu açıktır; birçok merkezin varlığı ise partide ortak bir merkezin yokluğu, irade birliğinin parçalanması, disiplinin gevşemesi ve dağılması, diktatörlüğün zayıflayıp dağılması demektir. Kuşkusuz, proletarya diktatörlüğüne karşı savaşım veren ve proleterleri iktidara götürmek istemeyen ikinci Enternasyonal partileri, liberalizmin böylesini, hizip özgürlüğü olarak hoşgörebilirler; çünkü bu partilerin demir disipline hiç gereksinmeleri yoktur. Ama çalışmalarını proletarya diktatörlüğünün kuruluşu ve sağlamaştırılması ödevi üzerinde örgütlendiren Komünist Enternasyonal partileri, ne "liberalizmi", ne hizip özgürlüğünü hoşgörmezler.

Parti, her türlü hizipçiliği ve parti içinde her türlü iktidar bölünmesini olanaksızlaştıran irade birliğidir.

Bundan dolayı Lenin, "proletarya diktatörlüğünün başarılarının temel koşulu olan parti birliğinin ve proletaryanın öncü müfrezesinin irade birliğinin gerçekleşmesi bakımından hizipçiliğin tehlikeleri "ne değerlidir. Bu fikir, partimizin, X. Kongresinde kabul edilen "Partinin Birliği Üzerine" başlıklı özel kararında ifade edilmiştir.

Bundan dolayı, Lenin, "partiden kesin ve hemen ihraç edilme" cezası ile "her türlü hizipçiliğin tam olarak bastırılmasını" ve "şu ya

[52] V. İ. Lenin, "Sol" Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı, s. 41

da bu platform üzerinde kurulmuş bütün grupların hemen dağıtılmasını" ister. ("Partinin Birliği Üzerine".)

6. Parti, kendini oportünist unsurlardan arıtarak güçlenir. Partideki oportünist unsurlar, işte hizipçiliğin kaynağı. Proletarya, dışa kapalı bir sınıf değildir. Köylü, küçük-burjuva kökenli unsurların, kapitalizmin gelişmesi sonucunda proleterleşmiş aydınların durmadan bu sınıfa doğru aktıkları görülür. Aynı zamanda, burjuvazinin sömürgelerden elde ettiği üstün kârlarla beslediği proletaryanın üst tabakaları, özellikle sendika yöneticileri ve parlamenterler bir yozlaşma süreci geçirmektedir.

"Yaşam tarzlarıyla –diyor Lenin–, ücretleriyle, dünya görüşleriyle tamamen küçük-burjuva niteliği taşıyan bu burjuvalaşmış işçi tabakası ya da 'işçi aristokrasisi', II. Enternasyonalin başlıca desteği olmuştur; günümüzde de burjuvazinin başlıca toplumsal (askerî değil) desteğidir. Çünkü bunlar, işçi hareketi içinde, burjuvazinin gerçek ajanları, kapitalist sınıfın işçi uşakları, reformizmin ve şovenizmin gerçek yayıcılarıdır." (Emperyalizm, c. XIX, s. 77, Rusça.)^[53]

Bütün bu küçük-burjuva gruplar şu ya da bu biçimde partiye girerler; partiye kararsızlık ve oportünizm ruhunu, moral bozukluğu ve güvensizlik ruhunu getirirler. Hizipçiliğin ve geçimsizliğin başlıca kaynağı, içten baltaladıkları partide kargaşalığın kaynağı onlardır. Geride böyle "müttefikler" varken emperyalizmle savaşa tutuşmak, kendini hem önden hem arkadan iki ateş arasında bırakmak demektir. Bu yüzden böyle unsurlara karşı amansız bir savaşım verilmesi ve bunların partiden kovulması, emperyalizme karşı savaşın başarısı için önkoşuldur.

İdeolojik savaşım ile partinin içindeki oportünist unsurların "yenilebileceği"ni, parti çerçevesi içinde bu unsurların "üstesinden gelinebileceği"ni savunan teori, partiyi felce ve kronik sakatlığa mahkûm etmenin belirtisi olan, çürük ve tehlikeli bir teoridir; bu teori, partinin oportünizme peşkeş çekilmesi tehlikesini doğurur; proletaryayı devrimci partisinden, emperyalizme karşı savaşımında başlıca silahından yoksun bırakmakla tehdit eder. Eğer saflarında Martov'lar ve Dan'lar, Potressov'lar ve Akselrod'lar bulunsaydı, partimiz, doğru yolu tutamaz, iktidarı ele alıp proletarya

diktatörlüğünü örgütlendiremez, iç savaştan zaferle çıkamazdı. Eğer partimiz, iç birliği ve saflarının eşsiz birliğini sağlayabildiyse, bu,

^[53] V. İ. Lenin, *Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması*, s. 15

herşeyden önce oportünizm pislüğinden kendini zamanında arıtması, tasfiyecileri ve menşevikleri saflarından kovmayı bilmesinden ötürüdür. Proleter partilerin gelişme ve güçlenme yolu, oportünistlerden ve reformistlerden, sosyal-emperyalistlerden ve sosyal-şovenlerden, sosyal-yurtseverlerden ve sosyal-pasifistlerden saflarını arıtmaktan geçer. Parti, saflarını oportünist unsurlardan artarak güçlenir.

"Saflarında reformistler, menşevikler buldukça –*der Lenin*–, proleter devrimi muzaffer kılmak, bu devrimi korumak *olanaksızdır*. Bu, aslında apaçıktır ve Rusya ve Macaristan'ın deneyimi ile açıkça doğrulanmıştır. ... Rusya'da birçok kez, öyle güç durumlar ortaya çıktı ki, eğer menşevikler, reformcular, küçük-burjuva demokratlar partimizde kalsaydı, sovyet rejimi kesenkes devrilirdi. ... Herkesin kabul ettiği gibi, İtalya'da, devlet iktidarını ele geçirmek için proletarya ile burjuvazi arasında kesin savaşlar yakındır. Böyle bir anda yalnızca, partiden ihraç edilmeleri kesenkes zorunlu olan menşevikleri, reformcuları, turaticileri kovmak yetmez; duraksamaya eğilimli olan ve reformcularla 'birliği' bozmamak için bunları bütün önemli mevkilerden uzaklaştırmakta duraksama eğilimi gösteren kusursuz komünistleri de partiden çıkarmak yararlı olabilir. ... Devrimin arifesinde, devrimin zaferi için en çetin savaşlar sırasında, parti içinde en ufak duraksama her şeyi kaybettirebilir. Devrimi başarısızlığa sürükleyebilir, proletarya iktidarı henüz sağlamlaşmadığına, yediği darbeler henüz pek güçlü olduğuna göre, bu, iktidarı proletaryanın elinden koparıp alabilir. Eğer böyle bir anda duraksayan önderler çekilirlerse, bu, partiyi, işçi hareketini ve devrimi zayıflatmaz, tersine güçlendirir." ("Özgürlük Üzerine İkiyüzlü Söylevler", c. XXV, s. 462-464, Rusça.)

IX. ÇALIŞMA TARZI

Burada sözkonusu olan edebî tarz değildir. Çalışmada tarzdan, leninizmin pratiğinin belirli ve kendine özgü niteliğinden, leninist militanın özel tipini yaratan şeyden söz etmek istiyorum. Leninizm, partide ve devlet aygıtında da özel tipte militan yetiştiren, çalışmada özel bir tarzı, leninist tarzı yaratan teorik ve pratik bir okuldur. Bu tarzın ayırddedici çizgileri nelerdir? Özellikleri nelerdir?

Bu özellikler ikidir: a) Rus devrimci atılımı ve b) Amerikan pratiği anlayışı. Leninizmin tarzı, bu iki özelliğin parti ve devlet çalışmalarında birleştirilmesidir.

Rus devrimci atılımı, eylemsizliğe, yerleşmiş verimsiz alışkanlıklara, tutuculuğa, zihin durgunluğuna, eski geleneklere kölece bağlılığa karşı panzehirdir. Rus devrimci atılımı, öyle canlandırıcı bir güçtür ki, zihni açar, ileriye doğru iter, eskiyi parçalar, perspektifler açar. Bu atılım olmadan, hiçbir ilerici hareket olanaklı değildir. Ama pratikte, Amerikan pratiği anlayışı ile birleşmezse bu atılımın boş, "devrimci" manilovizme dönüşmesi çok olasıdır. Bu cinsten yozlaşma örneklerine sık sık raslanır. Kökeni, her şeyi yoluna koyabilen, her şeyi değiştirebilen kararname kerametini körükörüne inanmak olan "devrimci" işgüzarlık hastalığını ve "devrimci" plan yapma hastalığını kim bilmez? *Uskomçel*, (Komünist İnsanın Olgunlaşması) adlı yapıtında bir Rus yazarı, İ. Ehrenburg, mükemmel ve ideal insanın şemasını çizmeyi amaç edinen ve buna verdiği "emek" içinde "boğulan", bu hastalığa tutulmuş bir "bolşevik" tipini betimliyor. Bu öyküde pek fazla abartma vardır; ama öykünün, bu hastalığın tam ve doğru bir betimlemesini yaptığı da kesindir. Öyle sanıyorum ki, bu hastalarla, Lenin kadar amansızca alay eden olmamıştır. Lenin, bu devrimci işgüzarlık hastalığını ve "kararnamelerin kerametini inanmak illetini (*decretomanie*)" "komünist böbürlenme" diye nitelerdi.

"Komünist böbürlenmesi –*diyor Lenin*–, henüz kovulmadığı komünist partisinin üyesi olan ve komünist kararnamelerle bütün ödevlerini yerine getireceğini hayal eden adamın gerçeğidir."

("RSSCF'nin II. Siyasal Eğitim Emekçileri Kongresinde Söylev", c. XXVII, s. 50-51, Rusça.)

"*Devrimci*", tumturaklı sözlere karşı Lenin, genellikle düpedüz günlük görevleri ileri sürerdi, böylelikle "devrimci" işgüzarlığın, gerçek leninizmin ruhuna ve lafzına aykırı olduğunu belirtirdi. Lenin şöyle diyor:

"Daha az tumturaklı sözler ve daha çok günlük iş. ... Daha az siyasal gevezelik, komünizmin kuruluşunun en basit ama canlı olgularına daha büyük dikkat." ("Büyük İnisiyatif", c. XXIV, s. 343 ve 335, Rusça.)

Amerikan pratiği anlayışı, tersine, "devrimci" manilovizme ve işgüzarlığa karşı panzehirdir. Amerikan pratiği anlayışı, engelleri tanımayan, her cins ve her türlü engeli verimli çalışmayla deviren, önemsiz de olsa başladığı işi kesinlikle bitiren ve ciddi bir kuruluş çalışmasında kesenkes edinilmesi zorunlu olan yılmaz bir güçtür.

Ama Amerikan pratiği anlayışı, Rus devrimci atılımıyla birleşmezse, yozlaşır, dar ve ilkesiz işgüzarlık derekesine düşebilir. Bazı "bolşevik"leri yozlaşmaya ve devrim davasını bırakmaya sürükleyen dar pratikçilik ve ilkesiz işgüzarlık hastalığını kim bilmez? Bu özel hastalık, B. Pilniyak tarafından, *Çıplak Yıl* adlı romanında betimlenmiştir. Bu romanda, yazar, büyük "enerji" ile çalışan, ama perspektiften yoksun olan, "neyin ne için" olduğunu bilmeyen ve bu yüzden devrimci çalışma yolundan sapan irade sahibi, pratik kararlar vermeye yetenekli Rus "bolşevik" tiplerini gösterir. Hiçkimse bu işgüzarlık hastalığını Lenin kadar acı bir biçimde alaya almamıştır. "Dar pratikçilik", "ahmakça *affairisme*" – Lenin bu hastalığı işte böyle nitelerdi. Buna karşı canlı, devrimci çalışmayı, devrimci perspektif zorunluluğunu ileri sürer; böylelikle ilkesiz işgüzarlığın, gerçek leninizme, "devrimci" boşboğazlık kadar aykırı olduğunu belirtirdi.

Rus devrimci atılımıyla Amerikan pratiği anlayışının birleştirilmesi, işte parti içinde ve devlet aygıtında çalışmada leninizmin özü budur.

Ancak bu ikisinin birleştirilmesi, bize, tam leninist militan tipini ve çalışmada leninist tarzı verir.

